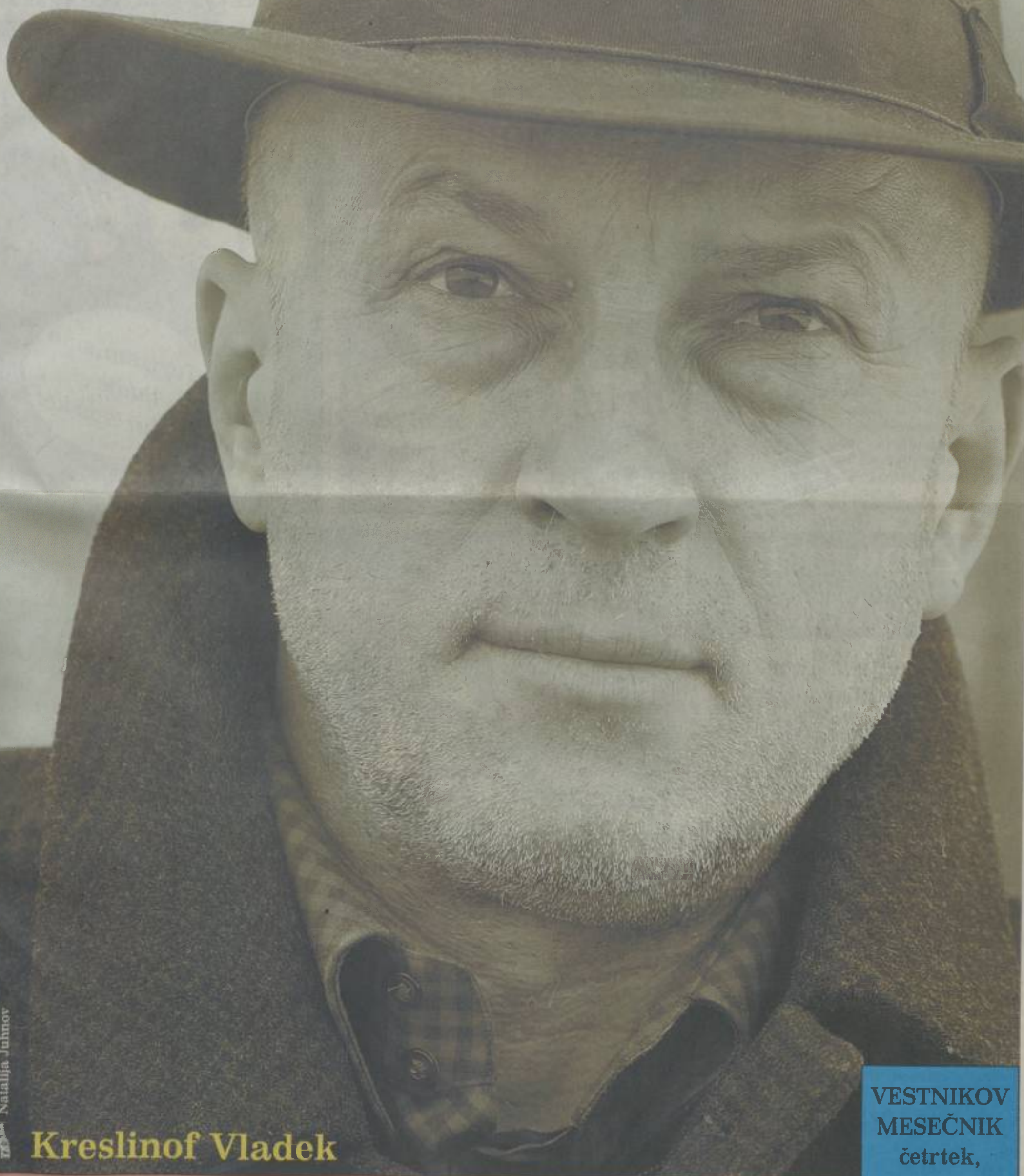

pen

... tebi
spéjvati
ščén!

Natalija Juhnov

Kreslinof Vladek

Letos bomo v Penu objavili portrete dvanajstih znanih Pomurcev. Kot vidite, je prvi poet Mure iz Beltinec. Kdo bo drugi, je (še) poslovna skrivnost, vsekakor pa ga boste videli v naslednjem Penu, ki izide 27. feburarja.

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
30. januarja
2003
94. številka

Rozikinih 100 + 1

ROZIKA BOGDAN je 17. v tem mesecu dopolnila 101. leto in je med najstarejšimi Pomurkami. Ker je iz dobrovniške občine, je očitno, da ima zdrav duh Bukovniškega jezera svoj vpliv. Rozika je še vedno zdrava in židane volje, prav nič je ne moti, da že vozi »stoenko«. Še manj pa jo moti, če je v prijetni družbi sorodnikov in prijateljev ...

frbo

Rozika, ti si naša rožica!

Turizem

Podpredsednik z močno bazo

Turizem smo ljudje ... in ženske!

Nekdanja prva dama z novinarko

ŠTEFKA KUČAN je bila vrsto let v senci svojega veliko bolj znanega moža, ki je kot oče naroda iz leta v leto prejemal laskava priznanja in nazive NAJ osebnosti. Ob koncu MILANOVEGA mandata pa je tudi nekdanja prva dama zapisana v zgodovino, saj so jo razglasili za Slovenka leta 2002. Težko je pentatarsko napovedati, ali bo to uspelo tudi murskovalovski novinarki VIDITOŠ (v plašču), vsekakor pa so začetki njene topogledne kariere spodbudni - prejela je namreč 11 glasov, kar je bilo v izboru za NAJ Pomurko 2002 dovolj za zavirljivo 9. mesto.

A ste tudi vi prvi?

Srečanja

Se ne, bom pa!

Zapoznele čestitke

Najprej jo je Boris P. poslal Marku K. Glasi se:

EVROPA, ti mati naša boš bodoča;
Vzemi nas v naročje tvoje res široko,
Razkrij bogastva, upanje povzdigni nam visoko,
Obljubi nam, da prihodnost naša bo obetajoča!
Pridružili srčno bi Slovenci se ti radi,
Ampak nekaterim si zelo se zamerila,
Da dajatve velike nam boš ti nabila;
Ah, umreti treba nam ne bo od gladi!
NATO bi nam rad bil kakor oče,
Ampak v objem njegov večina noče.
Trd in neizprosen bil se boj bo ZA,
Obljubljati lahko je, kaj pa praksa da?
Na Balkanu reda ni bilo in ga ne bo!
Evropejcem pa to jasno nikdar ni bilo!
Samo enkrat se živi, govori pregovor star,
Razumno ga uživaj, za ostalo naj ne bo ti mar.
Eno leto kmalu tiho se bo poslovilo,
Čaka že pred vrati novo, mlado z dobro vilo.
Naj prinese vsem veselja, sreče, zdravja in še kaj,
Obilje naj zavlada vsepovsod za vekomaj.

Marko K. je bil tudi pesniško navdahnjen, čeprav malo manj. In je Borisu P. čestitko vrnil:

Ko šlo je k vragu staro leto,
pijan je pred gostilno stal.
Zabrisal v sneg je cigareto
in med zobe petardo dal ...
Na novo leto bil je trezen.
Brez prednjih zob. In je dejal,
da Keber niti ni brezvezen
in tudi Rugelj da 'ma prav.

Salama, néj banana!

Eden od pobudnikov za ustanovitev Pomurske turistične zveze in njen dolgoletni predsednik Štefan Dravec je bil nedavno izvoljen za podpredsednika Turistične zveze Slovenije. Nedvomno lepo priznanje, za katero pa sam skromno dodaja, da je tudi zasluga mnogih, ki prostovoljno delajo v številnih regijskih turističnih društvih - kot prizadevna šefica TD Šalamenci Marta Sever.

Kovač od jabolk k bananam

Najuspešnejši pomurski pridelovalec jabolk med novinarji, selanski agroživilec LUDVIK KOVAČ, je nedavno obiskal daljno TANZANJO. Cilj njegovega potovanja je bilo strokovno usposabljanje, ne pa morebitno uživanje pod vročim afriškim soncem. Na kraju samem se je namreč želel prepričati, kako tržno zanimiv je sadež v rumeni lupini, ki ga poleg ljudi najraje uživajo antropoidne opice. Njegove ugotovitve so bile šokantne: kilogram banan je dohodkovno 4,356-krat zanimivejši od kilograma jabolk, zato se je odločil, da bo iz svojih prostranih sadovnjakov že v naslednji sezoni izkrčil vse jablane, in namesto teh posadil bananovce. Uspelo mu je namreč kupiti tanzanijske evrohibride, ki dobro prenašajo temperature pod ničlo. Na fotografiji je poskušnja sadežev, ki jih je Lajči prinesel iz Tanzanije. Očitno v okusu uživa tudi Lajčijev novinarski sotrudenik BOJAN PEČEK.

Radijski

Na gradu Otočec so nas sprejeli dvorjani v grajskih opravah in nam takoj pastregli s cvičkom, vinom, ki je več kot simbol pokrajine ob Krki. Zvedeli smo veliko zanimivosti o zgodovini gradu, naše potnike pa so najbolj zanimalo podrobnosti okrog poročnega apartmaja. V zadnjih letih prirejajo namreč na Otočcu t. i. viteške ohceti, za darilo ob predhodnem plačilu sto tisočakov pa dobijo mladoporočenca na voljo tudi poročni apartma za eno noč.

*Končno smo
na konju!*

Miro bo Tonija spravil na konja

Novi lendavski župan ANTON BALAŽEK (levo) se zaveda, da bo, predvsem pri zagotavljanju proračunskega denarja, treba zelo dobro »telovaditi«. Čisto dobesedno pa to zna nekdanji gimnastični as MIROSLAV CERAR (desno), ki je zaslovel prav na konju. Nekaj »konjskega« znanja je županu že posredoval, za vse skupaj pa je zaslužen VILI SEKEREŠ (med obema), član Olimpijskega komiteja Slovenije, ki je Cerarja povabil v LENDAVO.

Podnapis: Da imamo v občini 18 z bufeti, pred nami sto let sta
ra gostilna, kjer okoli nje rastejo nove so že, ki držijo tradi
cijo negdanje, ta bila znana po brizgancih.

Da paohranjamo za ton, kjer je plava žaba, vsako leto manj, sa
ni vode, kottedaj, ko je bil poln zaton.

Da so znane gostilne Furšt -murski Urnci po žabji kraki,
pri stihlarjevih na retanjcih.

Vučinov po brizgancih.

Da imamo gostilno in so malo oglasevanih z tablamio b cestah
Sedaj, ko odprt most stekel promet stari znanci, ki so se
vozili zkozi. Od turistov, ki potujejo od Rudancev v
Moravce tudi sosedge avstrijci, ki kolesarijo po vinskih cestah
ah pridejo od avstrijskih pušipšancov tudu k nam.

Ve smo ovozili pico še žabje krake specilitetoo v naših gosti
lnah. Koler kol in retšov, krepnjač, gibance tudi to, saj
so . In potem z turističnimi vodiči tudi več gostov v naše
gostilne., saj ene že imajo svojo tradicijo rođa v rođ od očet
tov otroke, ter Cipot -tišina. . Kolen pa mnogo gostov
frku

Erjavec in kraljice

Galantno

Prvi mož Pomurskega sejma JANEZ ERJAVEC velja za uglajenega in šarmantnega gospoda. Seveda je zato pozoren do nežnejšega spola, posebej do slovenskih vinskih kraljic, ki jih izbirajo pod patronatom njegovega podjetja.

Dokaz: spominska fotografija z zdaj že nekdanjo vinsko kraljico (2002) TJAŠO KOROŠA. Prava stara dunajska šola pač.

zabar

*Rdeče,
ljubim te
rdeče ...*

Dopisniki Pentut predstavljajo

poslušalci v deželi cvička

50 poslušalcev Murskega vala se je v soboto udeležilo izleta na Dolenjsko, ki ga je pripravil radijski moderator Bojan Rajk, za organizacijsko plat in vodenje pa je poskrbela Meta Potočnik iz turistične agencije Noe iz Novega mesta. Med potniki avtobusa Vračko Tours je bila tudi direktorica Podjetja za informiranje Irma Benko, ki je skupaj z vsemi uživala v prijaznosti in gostoljubnosti domačinov. Pravijo, da smo si Dolenjci in Pomurci podobni, in po sobotnih izkušnjah sodeč, to res drži. Dolenjsko pa vsekakor priporočamo za eno- ali dvodnevni izlet. Na posnetku so poslušalci pred kapiteljsko cerkvijo v Novem mestu.

Po večerji na turistični kmetiji Žolnir na Podgorjanski vinski cesti blizu Kostanjevice so naši potniki zaplesali ob zvokih mladega harmonikarja Tiborja in malo manj mladega tamburaša Lujzeka, nato pa si za spomin kupili steklenico cvička. Na izletu smo se ustavili še v gostilni Na hribu v Škrjančah pri Novem mestu, ki jo vodijo Zalarjevi, ogledali smo si Novo mesto in Šentjernej ter se poglabili v misli v samostanu Pleterje. Dan je bil vseskozi dinamičen in poln utrinkov.

Stalni spremljevalec izletov Podjetja za informiranje Lujzek Kosi je pri muzejski domačiji Skansen pri pleterskem samostanu zaigral na piščal petelinu Janezu, le-ta pa ga je negibno poslušal kar krepko več kot pet minut. To je bila scena, ki se bo marsikateremu izletniku vtisnila v spomin za vse življenje. Poleg tega pa ima muzej na prostem, ki ga vodi mladi Simon Udvarc, pravi mali zoološki vrt, saj obiskovalca pozdravijo račke Tinca, Pepca, Micka, Jaka, Štefan in Štefka, gosi Matilda, Miša in Franček, kokoši Ančka, Fani, Marička in Tončka, mačka Poldi in Tomi, pes Riki, poleg tega pa se pustita božati tudi mladi kozliček in srnjaček. To je bila prav gotovo ena najbolj simpatičnih točk našega izleta.

Ljudje si na različne načine krajšamo dolge zimske večere. Žal se najraje dolgočasimo v domačem zapečku, kjer običajno zadremamo pred televizijskim sprejemnikom. So pa tudi izjeme in eno smo odkrili v primestnem Rakičanu (morda bo nekoč Sobota njegovo predmestje, se radi pošalijo). Iz zapečka so jih že četrto sezono zvabile karte, točneje šnops, v okrepčevalnico pri Čačinoviču. Letos se jih je v ligo vključilo 29, večina Rakičancev, nekaj pa tudi gostujočih kartačev, ki so postali zagrizeni rivali in obenem dobri prijatelji domačinov. Sami moški, ženske pridejo zraven le kot navijačice in tihe pomočnice soprogom. Iz tabele je razvidno, da bo lige vsak hip konec, in to bodo z razglasitvijo najboljših slovesno zaznamovali. Že se veselijo ponovnega »spopada« z Bakovčani, kjer ima

KARTANJE v ŠNOPSU

IMEN	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
1. RAKIČANCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
2. BAKOVČANI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29

Šnops — več »razkiraš«, višje kotiraš

Robi Pehar v klasični kartaški pozi. Gleda v svoje karte, seštevja in kombinira pa nasprotnikove.

Pod številko 28 je na kartaški tabeli vpisan Jože Casar, predsednik krajevne skupnosti Rakičan. Zunaj konkurence se je pomeril s še enim znanim Rakičancem Dragom Beloglavcem, članom sveta krajevne skupnosti, ki ga šnop ne privlači najbolj: »Pri kartah imam najraje tarok, sicer pa prisegam na šah. Me pa veseli, da se Rakičanci tudi na ta način družimo, ker nas to bolj poveže pri resnem delu.« In neformalna druženja so priložnost, da se marsikaj zmenijo. Jože Casar: »Družabnost v kraju je zelo pomembna, zato je moj cilj, da izkoristimo vse možnosti, ki se nam ponujajo. Prvi bo na vrsti kulturni hram. Vaško-gasilski dom je bil nekaj let skladišče, kmalu pa bo postal shajališče krajanov. Prostore našega lepega parka in dvorišče gradu bomo uredili za poletne prireditve na prostem in za rekreacijo. Prisluhnili bomo želji krajanov in organizirali družabne igre med ulicami. Dober vzor so nam igralci malega nogometa. Prepričan sem, da bodo aktivno nadaljevali tudi gasilci in nogometaši. In morda vas bomo v Rakičan kdaj znova povabili na ples pod gabri, ki je bil nekoč daleč naokrog znana prireditev...« Drago Beloglavec pa napoveduje, da bodo nesodelujoči v kartaški ligi kartačem pripravili presenečenje. Naj ostane presenečenje!

kartanje šnopsa še daljšo tradicijo, saj so jih zdaj že trikrat zapored uspeli premagati. Pravijo, da je dobro, če učenec preraste učitelja — za oba! In kartanje šnopsa je v naših krajih tudi sicer popularno — igrajo ga v Pečarovcih, na Tišini, v Bogojlini, na Hotizi in zagotovo še kje ... Za zabavo in z željo premagati nasprotnika!

V eni najzanimivejših iger večera sta se pomerila Alojz Vereš (levo) in Miran Makovec, oba gostujoča tekmovalca, saj sta na lestvici med favoriti. Tekma je bila ves čas napeta, na koncu pa se je sreča nasmehnila Alojzu. Posebej zanimivo je bilo prisluhniti njenemu komentarju ob koncu vsake igre, ki je bil prava strokovna analiza dogajanja. Užitek ju je bilo poslušati. Sicer pa je Alojz Vereš

glavni »krivec«, da se je v Rakičanu kartanje tako zasedrilo: »Sem poslovođa v tukajšnji trgovini, sicer pa sem doma iz Bakovec in s to našo bakovsko kartaško tradicijo sem »okužil« tudi Rakičance. Draž lige je, da se igra na tri dobljene igre. Največja draž samega šnopsa pa, da v njej lahko tudi najslabši premaga najboljšega. Kartam moraš slediti in v pravem trenutku »razkirati«. Najvišje kotirajo kartači, ki več »razkirajo«. Zaupal nam je še, da ga je kartati naučila žena, ko je prišel od vojakov, in da verjetno zdaj to obžaluje, saj ga kartanje največkrat zvabi od doma. Nasprotnik Miran Makovec pa je pri babici na počitnicah kartal že s petimi leti in še danes pri tem dobesedno uživa.

Lastnica okrepčevalnice Majda Čačinovič Vidonja je prijazno sprejela gostiteljstvo kartaških večerov: »Sama rada kartam, zato sem še posebej vesela, da je bil v igri moj lokal in da so ga tudi izbrali za svoja druženja. Zdaj je pri nas vsak večer živahno, žal pa sama ne morem tekmovali, ker je treba poskrbeti za goste. Z veseljem pa priskočim, ko gremo gostovat v Bakovce in ko sem bila zraven, smo vedno zmagali.« Ta večer si je našla sama hipec časa za igro z enim najboljših igralcev šnopsa iz Rakičana. Jože Renn je zmagovalac lanske in predlanske lige ter zmagovalac več turnirjev v drugih krajih. Za nagrado je že trikrat dobil kolo pa glasbeni stolp in še kaj. »Kartati se moraš znati ... pa srečo moraš imeti. Lastne karte itak vidiš, zato vedno spremljaš nasprotnikove. In koncentriran bodi!« je napotek Jožeta Renna za tiste, ki bi radi dobro kartali in premagovali najboljše.

Omizje samih navdušenih rakičanskih kartačev (z leve): Jože Dominič, Miha Kuplen - Kuča, Štefan Opec in Danilo Šuster. Bodite pozorni na Danilove karte: je to sreča ali smola?

Rozika Horvat (levo) ni kartala, zaupali so ji zapisovanje rezultatov, sicer pa je tako kot že večkrat doslej prišla navijati za moža Imreta Horvata (drugi z desne), po domače mu pravijo Skoblar, ki smo ga ovekovečili med igro z Jožetom Čemberšičem. Roziki je pomagal navijati upokojeni traktorist Jože Majc, sicer strasten kartač in stalen gost pri Čačinoviču.

Eden glavnih favoritov za zmagovalca v letošnji ligi je Štefan Tratnjek - Pico, tokrat v »spopadu« s prav tako »težkim« nasprotnikom Štefanom Gombocem, ki je za prijatelje samo Pičo. Za trenutek dekoncentracije je zvito poskrbela Doris Horvat, zaradi katere mnogi radi zahajajo prav v to gostilno. Lepa dekleta privlačijo in Doris je preverjeno lepa — nekaj let nazaj je bila romska miss.

Okrepčevalnica Čačinovič-Vidonja

Rezultat: 3:0

Tekmovalci: Gomboc Jože Tekmovalci: Tratnjek Pico

I	II	I	II	I	II	I	II
1	2	1	2	1	2	1	2
2	3	2	3	2	3	2	3
3	4	3	4	3	4	3	4
4	5	4	5	4	5	4	5
5	6	5	6	5	6	5	6
6	7	6	7	6	7	6	7
7	8	7	8	7	8	7	8
8	9	8	9	8	9	8	9
9	10	9	10	9	10	9	10
10	11	10	11	10	11	10	11
11	12	11	12	11	12	11	12
12	13	12	13	12	13	12	13
13	14	13	14	13	14	13	14
14	15	14	15	14	15	14	15
15	16	15	16	15	16	15	16
16	17	16	17	16	17	16	17
17	18	17	18	17	18	17	18
18	19	18	19	18	19	18	19
19	20	19	20	19	20	19	20
20	21	20	21	20	21	20	21
21	22	21	22	21	22	21	22
22	23	22	23	22	23	22	23
23	24	23	24	23	24	23	24
24	25	24	25	24	25	24	25
25	26	25	26	25	26	25	26
26	27	26	27	26	27	26	27
27	28	27	28	27	28	27	28
28	29	28	29	28	29	28	29
29	30	29	30	29	30	29	30

Pri kartanju vam želimo obilo spornega uživanja! Kartanje je samo igra in naj poteka sportno in fer! HVALA!

Po uspešnem kartaškem večeru in takšen je vsak, ne glede na izide, se v zbrano družbo razleze dobra volja. Preprirov ne marajo in pozabljeni so vsi dnevi problemi. Peter Horvat in Drago Pehar vam svetujeta: Bodite dobre volje, pa boste kos vsemu, kar prinaša naslednji dan! Če radi kartate in se vas zmaga ne prime prav rada, še en nasvet: Globoko pogledajte v nasprotnikove oči, tam se vidi, ali ima dobre ali slabe karte!

Irma B.
Nataša J.

Še en kartaški par: (z leve) Izidor Turner - Ziko in Janez Godvojs.

Sedeli smo pri Zvezdi, pili kuhano lendavsko vino in meditirali.

- Zdaj je najbolje sedeti na toplem in ne hoditi po soboških ulicah. Zaradi »cincerlice«.

Milan je bil redkokdaj praktičen, tokrat je svoj realizem spremenil v varno previdnost.

- »Cincerlice«? je Franci dvignil pogled. Vedno samo pozimi, ledene, debele, z ostro konico kot injekcija.

- Če se odlepi, odtrga od žleba in zapiči v lobanjo, zna biti smrtnonosna, je dodal Feri. Zato nosim kršček.

- Čas je tak, da bi se za vsak primer morali klonirati, je rekel Milan, se zasmel in pričakoval našo reakcijo. Nase del sem mu.

- Nič pod zobatim soncem ni novega. Lani, ko sem bil v Los Angelesu, sem v antikvarijatu našel na izredno bogato ilustrirano Enciklopedijo stvari, ki se niso zgodile. S podnaslovom: To je svet, takoj za vogalom našega razuma, kjer je realnost vsiljivka, kjer sanje postajajo resničnost ...

- In? so vsi trije vprašali, jaz pa sem jih počasi peljal žejne čez poleđeni travnik za Ledavo.

- Knjigo so, vendar to ni pomembno, tiskali v Sloveniji 1985. leta. V njej so zbrani portreti kreature, čudežnih bitij in nadnaravnih ljudi. Tudi zapis o majhnem, umetno narejenem človečku iz epruvete. Naredil naj bi ga Paracelsus, ki se je v začetku šestnajstega stoletja motal tudi po naših krajih, nekaj časa se je zadržal v pljuškem gradu. Bil je znan fizik, alkimist, prvi, ki je kreiral homunculusa. Naredil naj bi ga iz moških semenc, različnih želišč, iz določenih drugih sestavin in vse to stlačil v hermetično zaprto stekleničko, jo spravil v sod, poln konjskega gnoja, in počakal štiri-deset dni. Ko je odprl steklenico, je v njej našel majhnega človečka, ki ga je imenoval homunculus ... Doktor Paracelsus je vbrizgal vanj človeško kri, toda eksperiment je bil nasilno prekinjen, ker je znanstvenik umrl v sumljivih okoliščinah. Menda so ga konkurenti sunili po stopnicah in se je do smrti potolkel.

- In kakšno zvezo ima to s kloniranjem? je vprašal Franci realistično in skušal razbiti srednjeveško mitologijo.

- Ste gledali film Gospodar prstanov, drugi del, Dva stolpa? sem se branil. Tam nastopa armada kloniranih vojakov. Ko napadejo trdnjavo z ljudmi, korakajo kot Hitlerjeve elitne čete, od blizu so si vsi podobni, z gnili zobmi, krvoločni, s sovraštvom v očeh.

- Kaj bo, ko bodo kloniranci klonirali klone in bodo ti kloniranci pisali poezijo, je vzdihnil Milan.

- Kaj bo? Kaj neki bo? Takrat nas več ne bo!

- Ali imajo klone dušo? je Franci vrgel med nas vprašanje kot pasjo bombico.

- Podatek, da je prišla na svet klonirana Eva, je najbolj zmedel katoliško Cerkev. Mostarsko-duvanjski škof dr. Ratko Perić je dejal, da mora Cerkev obvezno krstiti otroka, četudi je »kloniran«, če ima »glavo in je podoben človeku« in če domnevamo, da ima dušo ...

- Mar ni to strašno nasilje nad človeškim življenjem?

- Vse to je klonirana novinarska rasa. Ali je kdo videl to pos-

canko Evo? Ali ima glavo, je podobna drugim dojenčkom? Je kdo videl njeno mater? Jaz edini med vami vem, kaj je kloniranje, ker sem dvojček.

Spogledali smo se. Nihče ni pomislil na to: zdaj smo se vsi spomnili. Ali ...

- Nič ali. Kloniranje bo postalo podjetje, inženiring za reprodukcijo nesrečnih, lačnih izgublencev brez lastnih korenin.

- V zagrebškem Vjesniku sem prebral razgovor s Slovencem Damjanom Maršičem, raelijancem iz Cloniada. To je naš rojak, rojen v Franciji, doktor biologije, ki že štiri leta živi v Ameriki in ki je rekel, da se ne smemo bati kloniranja. Citiram: Verjetno ne poznate tako imenovanega »imprinted gen«? To je glavni razlog, zaradi česar je lažje klonirati človeka kot ovce, ker živali nimajo tega gena, se zato rojevajo kot klone s številnimi defekti. Ta trenutek se tri ženske čakajo na rojstvo klona. Naš laboratorij je v državi, kjer kloniranje ni prepovedano.

Raztegnil sem Vjesnik čez celo mizo. Zazrli smo se vanj kot Kristof Kolumb v zemljevid,

sedniku tvrdke Clonaid nalog, da objavi identiteto klonirane deklice in njene matere.

- Pomislite, dojenček je rojen dan po božiču.

- Lahko bi bila Štefanija, Štefka, poscana Zofka ...

- Eva je kar lepo ime. Zdaj je na vrsti Adam, kar je naspotno od biblijske zgodbe. Tam je bil najprej Adam, Eva pa je nastala iz njegovega rebra ...

- V šoli smo se učili, kako se zgodovina ponavlja, je rekel profesor Milan in poklical natarico.

- Tu bo še sranje, je rekel Feri.

- Bo, sem potrdil, ker je italijanski biolog Severino Antinori izjavil, da imajo še sedemnajst neplodnih parov, ki želijo imeti klonirane otroke.

- Ta sekta raelijancev ... od kod so se vzeli? je bil neizprosen Franci.

- Prebral sem, da člani sekte verjamejo, da so življenje na zemljo prinesli Ufovc. Leta 1973 naj bi se eden od vesoljcev srečal s francoskim novinarjem Claudom Vorilhonom. Obiskovalec iz vesolja naj bi imel dolge črne lase, žive oči, nenavadno skladne lastnosti. Potrdil je, da so vesoljci že

bombica.

- Geni so različni. Našli so gen ali genom strahu, ki so ga označili kot DUP25. Pred dve-ma letoma so Američani odkrili gen, ki nam omogoča prepoznavni okus sladkega. To je tako imenovani T1R3.

- E, njega imam, sem rekel in globoko vzdihnil. Zaradi tega T1R3 ne morem shujšati.

- Komur manjka gen CRH1, pije trikrat več alkohola, posebno ko se znajde v stresnih situacijah.

- Pomislite, ko bomo čez nekaj let dobili nove osebne izkaznice, bo na njih vse zapisano v genskih šifrah. Tako bo na primer pisalo M. V., M. S., KTBD21, NZX, PPP4, ACE ...

- In kaj naj bi to pomenilo?

- Recimo Milan Vincetič, Murska Sobota, Kaj te briga dalje. Noro zaljubljen (iks krat). Prvi pesnik Prekmurja ...

- Domišljijo pa imaš.

- To bo verjetno D3.

- Znani hrvaški znanstvenik, član francoske akademije, ki živi v Parizu, Miroslav Radman, je pred dnevi izjavil: Delati klone v času, ko milijon otrok umira zaradi podhranjenosti ali nalezljivih bolezni, se mi zdi čista perverzija.

Stopili smo iz lokala.

- Pojdimo v Jelšo, vendar po sredini ulice, da nam ne padejo na glavo ledene »cincerlice«.

Toda neki stari drveči avtomobil nas je spodil z ulice.

Ko smo vstopali v drugi lokal, je nekdo vprašal:

- Ali je tudi Bog kloniran?

- So neumneži, ki postavijo vprašanje, na katero sto pametnih ne more odgovoriti. Poleg tega pa mi nismo člani raelijanske sekte.

- Kdaj se začne življenje?

- A vi veste, da v Ameriki že zdaj nadzorujejo vsakega biotehnologa, da ne bi znanstvene raziskave izkoristili teroristi, psihopati in diktatorji.

Hu je bo, ko bodo ti isti biotehnologi naredili nove teroriste, psihopate in diktatorje. Torej genom TPD3.

- JBS4X.

- Kaj to pomeni?

- Jebi se, štirikrat.

Vstopili smo v Jelšo in potem še dolgo govorili samo še v genomskih šifrah, tako da je natakarka v enem trenutku poklicala našega skupnega prijatelja psihiatra, ki nas je pozdravil: AE4.

Natakarka je ostrmela. Zazdelo se ji je, da je tudi psihiater malo čez les. On pa jo je pomiril. Rekel sem Ave Eva. Pozdravljena Eva. Štirikrat Latinščina Prekmurec, ki je slonel za šankom, nas je motno pogledal in vprašal: Ali igrate dopisni šah? KA2- A3.

Natakarka ga je divje pogledala. Kaj se pa ti greš?

- S kmetom sem stopil s polja A dve na A tri.

- POŠPPTD.

Premurec se je zagledal vanjo, kot da je jutranja zvezda.

- Kaj to pomeni, Eva?

- Plačaj osem špricerjev, pa pojdi takoj domov.

Mi pa smo naročili PKKV.

Natarica si je zapisala v blok, ne da bi kaj vprašala. Petkrat kuhano vino. Vsi mi smo že zdavnaj klonirani - imamo glavo, podobni smo ljudem in najbrž imamo tudi dušo - samo da tega še ne vemo.

Branko Šomen

RAZMIŠLJAN

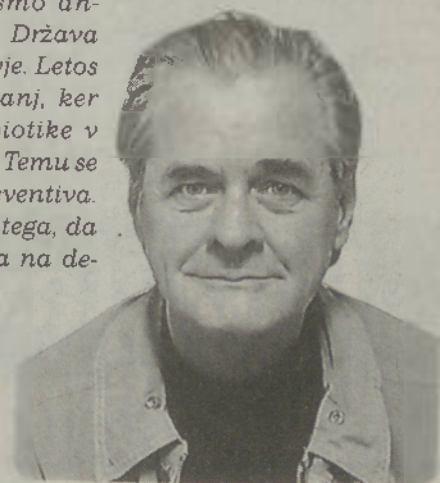
Bogdan Novak

Rojen v Murski Soboti 4. 4. 44 ob 444,4 km dolgi reki Muri kot 4. otrok v družini, pozneje so ga starši preselili v Ljubljano, kjer prebiva še zdaj

Urednik me je zaprosil, naj bi mu napisal nekaj vrstic o tem, kaj lahko pričakujemo v letošnjem letu. Za bžjo voljo, kako smo požrešni! Kaj bi pa še radi? Saj smo že vse dobili pod božičnim dreveščkom, nekaj pa pod novoletno jelko.

Dobili smo povabilo v Evropo pa v Nato in Blato, dobili smo novega predsednika države pa novega predsednika vlade, ki nam je obnovil vladno, dobili smo nove župane, pa če so nam po volji ali ne. Vse ob koncu leta, zvrhan kup, kot bi nam ga naredil But.

Še več! Dobili smo antibiotike v mleku. Država skrbi za naše zdravje. Letos bo gripe precej manj, ker smo uživali antibiotike v mleku, boste videli! Temu se strokovno reče preventiva. Država ima dovolj tega, da vsak mesec manjka na de-

Naš

betlehemski hlevček

lovnem mestu toliko ljudi zaradi gripe. Ali-veste, kakšno gospodarsko škodo nam povzročajo bolniški dopusti? Zato so v ministrstvu za zdravstvo sklenili, da nam bodo antibiotike dodeljevali v sodelovanju s kmetijskim ministrstvom. Tako kot prašičem.

Če pujski zbolijo, jim daš antibiotike, pa je mir. Državljanom pa tudi. Saj nismo kaj več vredni od prašičev, če upoštevamo, kaj vse moramo pojesti. Črve v zamrznjenih osličih, antibiotike v mleku, galofak v piščancih, gensko spremenjeno zelenjavo, svinec v solati, nitrati v prekajenem mesu, živo srebro v ribah, pijemo vodo s pesticidi in gnojnico. Bom kar nehal naštevati, ker mi je dal urednik na voljo samo dobro tipkano stran. Če že živimo kot svinje in imamo na vrhu svinjske pastirje, so posledice pač takšne.

Kaj pravite? Da imajo antibiotiki v mleku neprijetne stranske učinke? Pa kaj? A ne gledate televizijskih reklam za zdravila? Tam nenehno govorijo, naj pazimo na neprijetne stranske učinke zdravljenj in nam dajo nasvet: Posvetujte se s svojim zdravnikom ali s svojim farmacevtom. Tako je. Pijte mleko z antibiotiki, če pa vas to skrbi, se posvetujte s svojim farmacevtom.

Za Svete tri kralje smo dobili še Kovačevo glavo. Ker ta Kovač je sabotiral množično zdravljenje prebivalstva z antibiotiki. Pa tako dobro zamišljena je vsa ta reforma zdravstva. Zdravstvo je v razsulu, ker nimamo denarja zanj, zato bomo pocenili preventivno zaščito državljanov. Se slabo počutite in se vas loteva gripa? Spili bomo kozarec mleka. Potem bomo uredili še druge zadeve. Vas boli želodec? Spijte kozarec radenske. Za glavobol bomo preuredili fruc, čisto »odštekan« sok. Raka bomo zdravili s šunko, ki bo vsebovala širok spekter zdravil.

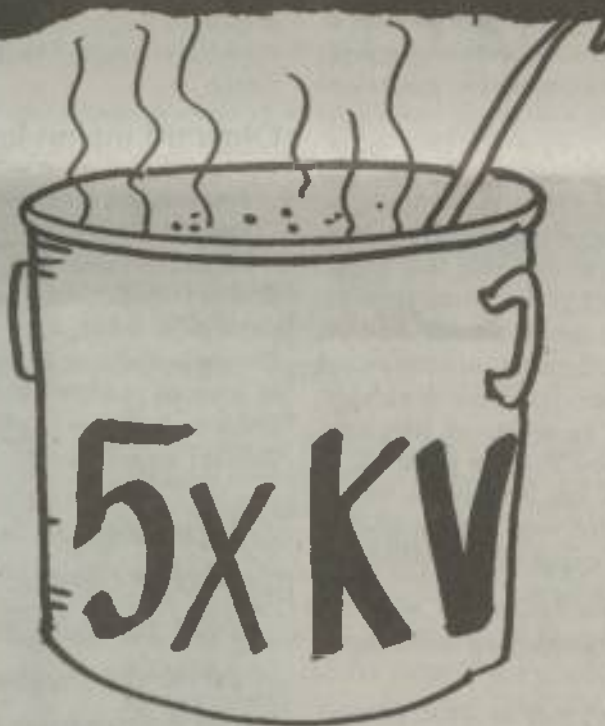
Počasi se bomo zdravili kar sami in ne bomo več potrebovali zdravnikov vse do tistega časa, ko nas bodo izročili grobarju. K zdravniku bo hodil samo še cvet našega naroda, ki ima po bolnišnicah urejene nadstandardne bolniške sobe.

Sem bral, da jim je eno takšno uredil gospod Jankovič iz Mercatorja na gastro kliniki v Ljubljani. A vidite, da imam prav? Gre za dogovorjeno zaroto. Mercator se je očitno tajno dogovoril z vlado, da bo ekskluzivno prodajal z zdravili obogatena živila.

Žal bom moral nehati, ker se mi prostor izteka. Pa bi imel še veliko povedati. Ampak tole še bom. Zdaj se bliža velika noč in takrat se po Sloveniji začne tekmovanje, kdo bo naredil največjo butaro in se vpisal v svetovno knjigo rekordov. Ne trudite se. Jo že imamo. Največja butara je v ministrstvu za kmetijstvo.

Saj pravim. Naša vladna palača me spominja na betlehemski hlevček pred prihodom Svete družine. Ko so bili v njem samo osli in volj.

Klonirani

razgovor

ki ga je odvedel v Ameriko.

- Kaj je »imprinting gen«?

- Tu piše: nekatere gene se salce s pomembno funkcijo med razvojem nadzoruje proces, ki ga imenujemo »vpisovanje« (imprinting). »Vpisani« geni imajo v sebi razvojne težnje, odvisno od tega, od kakšnih staršev so - eden je lahko aktiven, drugi ne. Pri tem morajo posamezna jedra somatskih celic vsebovati točen »vpis«. Verjetno je, da pri tem lahko pride do napake oziroma »netočnega vpisa«.

- Preveč znanstveno, so rekle pesniške glave nad časopisom, ki sem ga zložil v normalen format.

- Ali ima kloniranje posledice? je vprašal Feri in naročil še eno kuhano vino.

- Voditeljica Clonaida dr. Boisselier in vodja raelijancev Rael se srečujeta z vse večjim pritiskom javnosti. Sodišče v Floridskem mestu Fort Lauderdaleu je izročilo podpred-

zavna obvladali tehnologijo DNA, ki so jo testirali na našem planetu in na njem ustvarili življenje. Zdaj, ko imamo tukaj »civilizacijo«, so sklenili z nami navezati stike. Po tem srečanju je Vorilhon prevzel ime Rael, si sešil obleko biotehnološkega kaplana in ustanovil sekto.

- Književniki so se spogledali, ko da sem padel z Marsa in bi se mi med poletom lasje osmodili, postali pepelnati.

Natakarka je prišla k mizi in rekla, da moramo malo počakati. Zmanjkalo je vina pa so ga šli iskat v klet.

- Kloniranega vina pa nimate? je bil duhovit Milan.

- Tukaj točimo samo kvaliteto, zaščiteno vino, je rekla užaljeno.

- Tudi mi smo zaščiteni, je dejal Franci.

- Geni mi pravijo, da bi lahko menjali lokal, je rekel Feri in pobral svoj klobuk.

- Ali imajo gene samo genialci? je spet prasnila pasja

Duhovnica Violeta Vladimira Mesarič je spoznala, kaj čutijo lačni in premraženi

Dobili sva se dan po tem, ko je ponoči prišla iz seminarja o vojaški etiki v Nemčiji, pred božičem pa se je po štirih mesecih vrnila iz šolanja na šoli za vojaške kaplane v Kanadi. »Povsod sem, vodim cerkev v Apačah in Mariboru, opravljam delo vojaške kaplanke v Ljubljani ...« Vladka, kot jo kličejo, je duhovnica, ki jo usoda vedno znova preseneča in preizkuša. Kar jo poznam, pa je odprta, prijazna in topla, prav izbrana za ta poklic ali poslanstvo. Človek bi rekel, da je nežno in krhko bitje, vendar se za tem skriva trpežna, močna in odločna ženska. Ki je hkrati tudi ženstvena. Ko se je odpravljala na šolanje za vojaške kaplane, jo je marsikdo premeril od nog do glave. Rekel pa nič. Danes ve, zakaj, in ve tudi, kako je mehko, toplo posteljo zamenjati za mrz in trda tla.

Pred nedavnim ste se vrnili iz Kanade.

Udeležila sem se posebnega šolanja za vojaške kaplane, ki je potekalo v vojaški bazi Borden, uro vožnje od Toronta. Srečali smo se z vsemi vojaškimi disciplinami pod vodstvom izkušenih inštruktorjev, v akademskem delu pa so nam predavali razni profesorji o vojaški etiki, psihologiji, pastoralni, vojnem in humanitarnem pravu, prvi pomoči in celo menedžmentu. Namen šolanja je, čim bolj usposobiti kaplane za delo, tako v mirnodobnem stanju, na vojaških vajah, multinacionalnih in mirovnih enotah kot v vojnem in izrednem stanju. Naloga kaplana je, da je

vode, neprespan, prezebel, da ne naštevam dalje. Koliko energije človek premore v sebi! Ko bi jo le znali izkoristiti, in to v pravem trenutku, v pravem pomenu, za pravo stvar.

Za marsikoga med nami, pa tudi za vas, je bilo vse to gotovo nekaj povsem novega in pred tem nepredstavljivega. Ljudje smo vseeno samo ljudje.

Na tem šolanju smo bili sami kaplani, vsi z najmanj univerzitetno izobrazbo in raznovrstnimi izkušnjami. Včasih si misliš, da bo atmosfera zaradi tega trdnjša, bolj pozitivna ... pa ni nujno. Res je, da niso vsi končali šolanja.

»Razstavijo te, sam pa se moraš sestaviti«

vseskozi ob človeku, in ker ne nosimo orožja, moramo biti dobro seznanjeni z morebitnimi nevarnostmi. Človeku naj bi stal ob strani v vseh situacijah, tudi takrat, ko drugi bežijo v stran in rešujejo lastna življenja.

Kaplani naj bi bili zvesti Bogu in domovini. Kakšna je vaša vloga?

Zaradi specifične vojaškega življenja si vojaški duhovniki skupaj z drugimi strokovnjaki skrbeti za vsa področja celostne oskrbe vojaških oseb in njihovih družin. Poskušajte si predstavljati, kako poteka življenje partnerja, družine, če gresta za dalj časa narazen. To ni tako lahko. Nekateri ljudje s tem nimajo nobenih težav, za druge pa je to prelomni dogodek. Pojavljajo se vprašanja zvestobe, zaupanja in smisla življenja. Med odsotnostjo partnerja lahko pride do številnih problemov. V tem primeru se žene in družine neredko obrnejo na kaplane.

Človek spozna svoje limite

S podobno izkušnjo pa ste se gotovo srečali, ko ste sami odhajali od doma v tuji kraj za dlje časa?

Če človek ni sposoben vzdržati najmanjšega napora, je težko, da bo kot vojaški kaplan, ki naj bi prinašal upanje in pozitivno atmosfero, lahko koristen v stresnih situacijah. Na šolanju te po domače povedano razstavijo, a ti dajo tudi napotke, kako se sestaviš. Toda sestaviti se moraš sam. Človek ob tem spozna svoje limite, meje, občuti padce, a tudi vzpone in prav zanimivo je, kaj vse si zmožen in sposoben narediti. V pozitivnem, nekateri tudi v negativnem smislu. Zamislite si, kako je preživeti nekaj časa pod velikimi pritiski, biti povrh vsega še lačen, le s čutaro

Ko se znajdemo pod pritiskom, utrujeni, ko smo na dnu in nas čaka ogromno nalog in obveznosti, ki jih je polovica zelo težko ali pa celo nemogoče rešljiva v času, ki je na voljo, se hitro lahko zgodi, da komu popustijo živci in odpove. Ne, ni bilo zmeraj enostavno. Največ energije sta mi dali pozitivna naravnost in notranja energija, ki sem ju črpala iz vere in upanja.

Dolgo si bila daleč od doma, od prijateljev ... Kdo ti je lahko čustvena opora?

V skupini nas je bilo 21, skupaj smo bili noč in dan. Prva dva meseca nismo imeli izhoda. Prvi mesec tudi proste sobote in nedelje ne. Vseskozi je bil poudarek na skupinskem delu in pozitivnem medsebojnem odnosu, zaupanju, spoštovanju in pomoči. Egoisti tam nimajo česa iskati. Naj je človek še tako utrujen, ima probleme, »muskelfiber«, to še ne pomeni, da nekdo ob tebi nima podobnih ali še hujših problemov. Ves čas je nujno, da skupina dela dobro in da je naloga izpolnjena. Veriga namreč vzdrži toliko, kolikor vzdrži njen najšibkejši člen. Drug drugega smo podpirali za skupen cilj – pridobiti čim več izkušenj in uspešno končati šolanje.

Se vam zdi, da človek v takih okoliščinah lahko izgubi svoje dostojanstvo?

Mislím, da je šlo pri nekaterih bolj za stvar ponosa. Ljudje včasih zelo težko sprejememo stvari, za katere menimo, da niso dovolj dobre ali vredne nas. Eden banalnejših primerov je izkušnja, da smo bili vsi odgovorni za red in čistočo. Nekdo je ribal pod, drugi so čistili wc-je ... Ljudje z mnogimi titulami, na različnih položajih, različnih starosti in karakterjev. Opravljali smo naloge, ki nam jih prej nikoli ni bilo treba. V začetku zato, ker smo jih mogli, kasneje pa zato, ker smo dojeli smisel učnega procesa. Vse je teamwork, le tako lahko nekaj funkcionira.

Delo vojaškega kaplana opravljajo tako ženske kot moški, čeprav bi kdo lahko rekel, da to ni za ženske. Prepričana pa sem, da so ženske vzdržljivejše, bolj znajo potrpeti ...

Pravila, ki se tičejo diskriminacije, rasne, spolne, nacionalnosti, so bila strogo določena. Javno ozmerjati ali podcenjevati žensko samo zato, ker je ženska, je v kanadski vojski skrajno nedopusten prekršek. Ljudje pa smo različni, imamo različne pomisleke in žal

tudi predsodke. Ženski so v vojski zaupane različne naloge in funkcije. Tako kot drugje pa je tudi znotraj vojske odločilna strokovna usposobljenost ter sposobnost in pripravljenost, uporabiti znanje pri delu. Če nimaš znanja, notranje energije, ti tudi mišice kaj dosti ne bodo koristile. (Smeh.)

Ohraniti mirno kri in s tem dostojanstvo

Povedali ste, da človek spozna svoje limite. Kako ste jih vi doživeli?

Pri fizičnih aktivnostih sem se srečala z ovirami, o katerih prej še sanjala nisem. Pa sem jih premagala. Osebnostno vem, da ni hujše kombinacije, kot ko sem utrujena, ko ne spim, ko sem lačna in ko je zunaj grozno mrzlo. Temperatura se je spustila tudi do -39 stopinj. V takih razmerah je bilo treba opraviti vse naloge, da bi bilo še »pestreje«, pa se je zmeraj našel kdo, ki nam je zadal še dodatno delo.

Egoisti tam nimajo česa iskati. Naj je človek še tako utrujen, ima probleme, »muskelfiber«, to še ne pomeni, da nekdo ob tebi nima podobnih ali še hujših problemov.

Pomembno je v vseh trenutkih ohraniti mirno kri, če želimo ohraniti svoje dostojanstvo. Včasih je za to potrebno ogromno energije. To šolanje je bilo kljub vsemu naporu dobra izkušnja, ki mi je dala več samozaupanja, samozavesti in odločnosti. Pripravila pa me je tudi na razmere, s katerimi se v resnici, upam, ne bom nikoli srečala.

So ameriški filmi o vojski le ameriška predstava realnosti ali koliko je resnice?

Mogoče mi je bilo to šolanje za merico bližje, ker sem si ogledala nekaj ameriških vojaških filmov. Ampak, Hollywood je Hollywood in je spektakel. Velikokrat pa se zgodi, da res pride do situacij, ki jih vidimo v filmih, včasih tudi bolj skrajnih in še bolj tragičnih. Obstaja pa tudi pozitivno: tovarništvo, zaupanje, teamwork, povezanost z naravo, sočlovekom, z domovino.

V življenju vam je postrženo z številnimi presenečenji in preobrti. Pred leti vas je le točka ločila, da bi postali zobozdravnica, sedaj pa ste kot duhovnica spoznali življenje pravega vojaka.

Ravno ta izkušnja je še bolj utrdila moje prepričanje kot duhovnice in kot človeka: ljubezen do bližnjega, spoštovanje dostojanstva vsakega posameznika, strpnost in mir med ljudmi in narodi, le to lahko človeštvu zagotovi mirno in varno prihodnost. Sedaj se tudi bolj zavedam, da nikoli ne smeš in ne moreš reči: »Ne, česa takega pa se meni ne bo ali ne more zgoditi.« Življenje je polno presenečenj!

FOTO

A. Nana Rituper Rodež

Vladka v bazi z nekaterimi kaplani svoje skupine. Skupaj so bili noč in dan. En popoldan pa je dobila priložnost, da se je srečala s tam živječimi Prekmurci, ki so ji ponudili bograč.

Velika TRIPENKETA

Tri vprašanja za šest znanih Pomurk in Pomurcev. Tokrat smo se odločili za naslednja:

1. Pregovor pravi, da se vam bo vse leto dogajalo tisto, kar se vam zgodi prvega dne v novem letu. Kaj se bo dogajalo vam?
2. Z novim letom in novo vlado veljajo tri velike spremembe: dražje vino, dražje cigarete in 15 dni »porodniške« za očeta. Vaš komentar?
3. Kot član(ica) slovenske delegacije potujete v belgijski Mons na sedež NATA. Določili so vas, da izročite darilo generalnemu sekretarju, lordu Robertsonu. Kaj mu boste podarili in zakaj?

Anton Slana

župan občine Sv. Jurij ob Ščavnici

1. Glede na to, da sem na novo leto dopoldne nazdravljaval s kuhanim vinom svojim občanom in občankam, si želim, da bi se meni in mojim občanom vse leto godilo tako, da bi si iskreno nazdravljali in živeli v tako prijetnem vzdušju, kot je bilo na novega leta dan.

2. Ob novem letu ima človek lahko stotine želja. Tako bi si tudi jaz želel, da bi te tri velike spremembe nove vlade lahko razumel na način, ki naši občini najbolj ustreza.

Dražje vino, hvala bogu, saj je zadnji čas, da pridelovalci dobijo prezaslужeno plačilo za to žlahtno kaplico, seveda bo imela tudi država nekaj od tega, saj bo lahko ponosna na vinogradnike, ki bodo lahko spodobno živeli od svojega dela. Dražje cigarete – od večjega davka bo šlo več denarja tudi v našo občino in bomo tako lažje izpolnili svoje želje.

15 dni »porodniškega« za očeta. To pa je ukrep, ki me je najbolj razveselil. Samo nisem si podrobno prebral zakona in ne vem točno, ali ne bi bilo morda bolje, da bi dali našim občanom 15 dni dopusta že prej, na začetku, da bi ob delu in garanju za preživetje sploh lahko spravili skupaj otroka.

3. Kot zaveden župan svoje občine bi mu dal mlin na veter, ki bi lahko mlel samo takrat, ko bi pihali nam naklonjeni vetrovi.

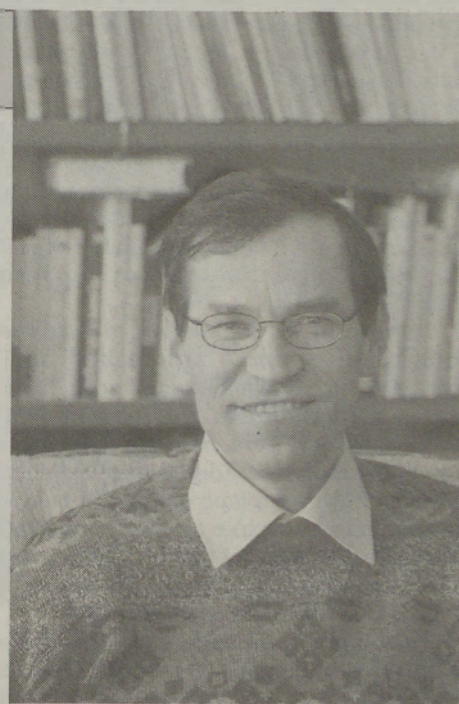
Lojze Kozar

katoliški župnik v Odrancih

1. Vsak dan se bom zbuja opolnoči in nato bedel vsaj dve uri, zjutraj pa bom vseeno vstal kot običajno. Novo leto me je namreč našlo spečega in me s pomočjo obilice pirotehničnih izdelkov prebudilo in ohranjalo budnega. Na srečo pa v mojem primeru pregovor ne velja, saj je minilo že šestnajst noči mirnega spanja.

2. Spremembe sploh niso velike. Velike bi bile, če bi nova vlada popila več vina iz prekmurskih gor, namesto cigaret podražila obljube, in če bi celotna vlada izkoristila petnajstnevni porodniški dopust.

3. Če bi imel, bi mu podaril to, kar si je izprosil mladi kralj Salomon, namreč dobro in razumno srce, da bi znal prav vladati. Ker pa mu tega ne morem dati, bi mu izročil zemljevid Prekmurja, saj je to najbolj miroljubna dežela, dežela brez vojakov in vojaških objektov.

Mateja H. Podlunšek

direktorica Gospodarske zbornice za Pomurje

1. Najverjetneje zgodnje jutranje vstajanje, združeno z neskončno željo po več spanja. Zvečer pa občutek, kako hitro je minil dan in da bi ga bilo smiselno pametneje in bolje izkoristiti.

2. Ljudje kot egocentrična bitja vedno komentiramo iz subjektivnega vidika. Torej – me ne prizadene direktno. Kadim ne, reprodukcija je za mano, vina pa sva s sosedom pridelala dovolj, da bo pokrilo potrebe vseh domačih družabnih dogodkov do naslednje letine.

3. Izbrala bi videokaseto (ali DVD) s filmom SREČNO KEKEC in knjigo pesmi Frana Milčinskega Ježka – za boljše poznavanje slovenske mentalitete.

Danilo Kozar

šef kuhinje hotela Ajda, Moravske Toplice

1. Glede na to, da sem bil del dneva v službi in se mi kaj posebnega na ta dan ni zgodilo, bo verjetno to leto predvsem delovno.

2. Dražje vino: ker tudi sam pridelujem vino, me nova cena vina ne moti. Dražje cigarete: zaradi mene so lahko cigarete še dosti dražje. 15 dni porodniškega dopusta za očeta: vsaj nekaj spodbudnega in pametnega za začetek novega leta in tudi za začetek nove vlade.

3. Generalnemu sekretarju bi dal prekmurske kulnarične dobrote, kot so šunka in prekmurska gibanica in seveda liter dobrega domačega vina, ter mu priporočil, naj se dobro naje in napije ter manj misli na orožje in svetovno vojaško nadvlado. Hrano in pijačo bi mu dal zato, ker sta ti dve stvari pomembnejši od orožja.

Jožef Végi

odgovorni urednik radia MMR (Pomurskega madžarskega radia) Lendava

1. Staro leto sem končal, novo pa začel z delom (ker stari pregovor pravi, da brez dela ni jela). Če izhajam iz vašega pregovora, bom v tem letu veliko počival. Mislim pa, da bo tudi letos ravno dovolj dela (in to bo verjetno veljalo za vse, no, skoraj za vse ...).

2. Dražje vino: kdo pa zasluži? Vinogradniki v Lendavi in okolici prodajajo odlična vina po 250 do 300 sit/liter ...

Dražje cigarete: kaj če bi denar namesto za cigarete dal vinogradnikom ...? Vsemu dobremu pa se ne morem odpovedati ...

15 dni porodniškega dopusta: pametno! Če bo zaradi tega več otrok, pa naj dodajo še kakšen dan. A od socialnih pomoči in nizkih plač je prava umetnost (pre)živeti.

3. Nekaj domačega ... Dobro domače vino, perece in sveže dimljeno šunko. Mogoče pa bo NATO v prihodnje pri nas nabavljalo hrano in pijačo za svoje vojake. To bi bil biznis stotletja! Pa še rešili bi prekmursko gospodarstvo (g. Rupel pa bi dobil veliko dodatnih glasov ZA)!

Smiljana Vaupot Nabergoj

veterinarka, Pomurka leta 2003

1. Prvega dne v novem letu smo z družino obiskali sorodnike v Beltincih. Obdarili smo se in proslavili z obilo hrane in pijače. Dajanje in prejemanje – vse lepo in prav. Le glede hrane sem bila pa res nepazljiva in torej tudi letos ne bo nič z zmanjšanjem moje telesne teže.

2. Z ukrepi se sicer strinjam, upam pa, da bodo kljub podražitvam Slovenci še vedno dovolj pili in kadili, da bo skupen znesek davkov večji vsaj za toliko kot bo državo stalo plačevanje 15-dnevnega dopusta za mlade očete.

V nasprotnem primeru bi znala država ta strošek prevladati na podjetja, kjer so novopečeni očetje zaposleni in kjer je dejstvo, da bo 15-dnevno odsotnost njihovega zaposlenega plačala država, mogoče edini argument, da ne bodo pričeli moškim ob podpisu delovnih pogodb dajati istočasno v podpis bianco odpovedi »za vsak slučaj«, kot to žal nekateri delodajalci pogosto počnejo z ženskami, za katere se »bojijo« zanositve.

3. Mogoče bi se kljub vsemu veljalo zamisliti, da v razvitih zahodnih državah (politična) korupcija vseeno ni tako razširjena, gotovo pa še manj tako s strani družbe »normalna« sprejeta početje, kot je le-to v Sloveniji. Če želimo v NATO, moramo sami vedeti, zakaj nam to koristi, če pa nas je gospod Robertson povabil v NATO, pa smo lahko prepričani, da tudi on že ve, zakaj je to storil, in se mu ni treba posebej zahvaljevati. V primeru, da vseeno želite odgovor, bi po naši stari navadi dobrodošlice odnesla kruh in sol. Naj vidi, kako bi pri nas sprejeli Natove vojake, le da bomo tukaj dodali še kozarec mleka.

Brat z Murskega polja (izročilo izpred sto let)

Z bobnom in trobento veselo na pot

Ljudski običaji so na obeh bregovih reke Mure bogati. Posebej domiselno je opravilo *vabovca* na poroko. O prekmurskem *pozavčinu* precej pišemo. O njegovem bratu *pozavčinu* z Murskega polja z desnega brega reke Mure pa skoraj nič. Elementi njunih vabil so hudomušni, delno podobni.

Pozavčinovo poslanstvo je leta 1910 ali skoraj pred sto leti opisal v murskopolskem narečju Peter Skuhala. Bil je duhovnik nemškega viteškega reda in tega leta upokojeni velikonedeljski župnik v Ljutomeru. Še mi podoživimo *pozavčinovo* parodijo iz tistega časa:

»Pozavčini, pozavčini!« se je razlegalo vpitje otročadi v eni od razvlečenih vasi na Murskem polju. Mlade je vlekel na plano. Še obleči se niso utegnili. V samih dolgih srajčkah, razmršenih las, kašljajoč in smrkajoč so pasli radovednost. In bilo je kaj videti.

Pozavčina sta nosila na glavah visoko pokrivalo, nacirano z raznobarnimi papirnatimi trakovi. Okoli pasov sta imela zavezana *šikana robca*. Z desne rame pod levo roko jima je visela belo-plavo-rdeča ruča oziroma svilen trak. Eden je nosil boben, drugi *tronpeto*. Imela sta lepo oblikovani palici, oviti s pisanimi trakovi in z zvončkom na vrhu. Na ramenih sta imela obešene *džurdže* oziroma ploščati leseni posodi za vino. V eni je bilo proso, v drugi vino oziroma *snehino mleko*.

Vabovca sta plesala, skakala, bobnala, *tronpetala* in cingljala z zvončki. Ustavila sta se pred hišo *ge sta namerjavala pozavati*. Iz žepov sta izvlekla pištole, ustrelila in prestrašena otročad se je razbežala. Potem je spet eden bobnal, drugi pa trobil. In zdaj začne eden glasno vabiti:

»Naš mladi ženin no nevesta naj poslala k van. Že od ranega jutra hodima, pa še sma ne jela pa ne pila. Hodila sma po zelenoj trati, do kolen po lati, te zaj sma prišla ta, kon sma namenola. Kaj pa vi rečete, oča, sma prišla prav?«

»Bog zna, kon sta vidva namenila priti?«

»Ta bi rada prišla, ge zaran sence dol gre, večer pa gor.«

»Te pa že nesta prav prišla, pri nas sence ne hodi gor pa ne dol.«

»Ve pa se tega lahko previzamo, samo odprite nama dver!«

»Aha, prav sma prišla, prav, Drašek! Vište, ka ma hiža štiri kote, v petem pa stoji peč, tak tak so nama duma povedali.«

»Zaj nikšega špajsa več nede, poslušajte ali, kaj minja z gospodom pajdašon se napamet znomat.«

»Drašek pove jin, ali tisti sveti evangel, ki so sv. Jneza na drugo postavili!«

»Dobro si poveda, Drašek!«

»Veste tudi naš mladi ženin no nevesta, ta gostivanje služila. Poslala sta naj, ka bi tudi vas pozvala na gostivanje. Gostivanje mo služili tisti četrtek po petki, tijan ta do petka mo jeli no pili. Vsega mo meli zadosti, zadosti jesti no piti.

Že štirinajst dni vino v pivnico kotajo. Samo en polovnjak se jin je ponesreča. Po štengah jin je vujša, pa se van je ves razleta. Gor po dlinicah je vino teklo, teko pa še ga je le ostalo, ka smo napunili pet pužovih lipanj.

Le jesti, jesti še mo meli! Ženske že štirinajst dni eno sinico skubejo. Pun listjak je že perja. Pa kak vekega prašička smo zaklali! Po celen hlevi ga je dekla iskala, sledno betvo slamice je s šibnatoj metloj prevrgla, dokič ga je zasükenega v pavočino v enen koti zaglednola. Slanina bla tak žmetna, ka se nan je vože vrgalo, dere smo jo po vitli gor na hižo vlekli. Opala je dol, pa je predrla troje dlinic, dokič ne na pavočini obvisila ...«

Gospodar jima zdaj ponudi hrano in pijačo, potem se *pozavčina* poslovita. V slovo za bobnata in trobita in končata vabilo:

»Te pa ali srečno pa prite ali na gostivanje!«

Vestnikov dolgoletni urednik, novinar in publicist, žal že pokojni, Juš Makovec si je pri Mariničevem Francčku v Banovcih sposodil zvezek, v katerem so leta 1906 zapisali *guč*, ki sta ga imela *pozavčina*, ko sta vabila na gostijo. Preberimo si poglobitni del:

»Pohvalen bodi Jezus Kristus, to je najin prvi glas ... Midva sva prišla na gostijo pozavati. Jaz in moj gospod sva hodila tam dol pri Radgoni, tam gor pri Razkriži, po enoj zelenoj trati, do kolen po blati, po jelševoj prahi, po brezovem strnišči in tam sva najšla eno deklino Baro, 300 leta staro, ki je na praprotnem parobi sedela in bezgove gračice sukala. Njo sva pitala za vaš pošteni hram. No ona se je prijela za bedro, dvignila nogo in midva sva videla k van domu.

Tak jaz mislim, da sva prišla prav. Vsaka hiša ima tri kote, v četrtem kotli pa je peč in tako je tudi pri vas. Vi bi radi znali, od kod sva midva pa kaj bi rada. Midva sva poslana od našega ženitna in naše mlade neveste, da bi vas na gostijo povebila, ker sta onidva zelo pomoči potrebna, tak kak vsaki človek trikrat pomoč potrebuje. Prvič babico, da ga na svet privleče, drugič, oženiti se tudi eden sam nemre, morata biti dva in še drugi ljudje. In tretjič, kadar pride ta nesmilena smrt, se človek tudi sam nemre pokopati, zato ga morajo pokopiti v roke dati. Midva sva šla v vinski vrh, tam sva od polovnjakovega sina kupila štrijak vina. Sva to vino domov pripeljala in sva ga na suhem v eno mlako zvrnila pa nisva znala, kak bi ga brez kvara vin spravila. Moj pajdaš, ki je bole čeden kak jaz, on je reka: primiva to mlako in jo po toten gabri posloniva. Tak sva te vino brez kvara domu pripelala no v pivnico skotala. Morda si vi mislite, da ne bo kaj za jesti. Kupila sva enega vola, sva ga zaklala in nasekala mesa tri kadi in tri prepadi same lepe govedine. Zna biti, da ste si vi mislili, ka ne bi meli svinjskega mesa. Kupila sva enega prašička, velikega kak volička. Ko smo ga šli loviti, sva vprašala deklo, v katerem hlevu da je. Postal sem mojega gospoda v hlev, pa ga ni našel. Zdaj vzame on metlo, jaz pa grablje. Tak skoči prašiček vun od borovega lista in dekla ga je hitro v furtah zgrabila. Prašiček je imel takšno slanino, da smo jo z vitlom gor vlekli. In se je vože vtrgalo, slanina pa je padla, da je devet velbov predrla, potlej pa na pavučini obvisela. In si ne mislite, da si ne boste imeli s čim črevlov namazati. Toti prašiček je imel takšno salo, da sva ga komaj v lešnikovo lupino spravila in ga dala na okno sušit. Priletela pa je sinica, velika kak telica, poleg sala zapela in z njim odletela. Za sinico sva poslala dva lovca, da sta jo vstrelila. Z nje sva nasekala tri kadi in tri prepadi mesa, nekaj pa sva ga gor obesila, ka de sneha jela, dere bo mlade mela. Siničino glavo že štirinajst dni devet bab skube in so že pune parme perja naphale.«

Potem so bile na vrsti ribe, nato denar, ki ga štirinajst dni devetnajst kovačev kuje, in tu so še muzikanti ... S temi besedili si bodo dali opravka še etnologi. Vsak čas in skoraj vsaka vas ima pri nas pač svoje navade.

Francček Štefanec

Pozavčina na gostovanje Matija Makotra s Cvena leta 1932. Levo Anton Kosi, Cven, desno Franc Slavič, Babinci. Pozavčina je opletla snaha. Vsak je dobil prek rame trak, ki je segal čez kolena. Ženinov pozavčin je nosil trak na desni, snahin pa na levi rami. Pozavčina sta imela boben in trobento ter palico, na kateri je bil obešen zvonček. S seboj sta nosila tudi džurdž s snahinim mlekom (proso ali vino). Predvsem tam, kjer so bila pri hiši za ženitev godna dekleta, sta pozavčina celo pod posteljami in za omarami stikala za pajčevino, zato je bilo v pričakovanju pozavčinov vse lepo urejeno in počiščeno. Ta fotografija in dodano besedilo sta iz knjige Juša Makovca Od Mure do gor.

Po razpadu sistema v koroškem prvoligašu Korotanu, kjer so se pomirili z usodo in se, po večletni agoniji in krizi (ne rezultatski!), sprijaznili s selitvijo v nižji razred, se je začela »selitev« Korotanovih »zvezdic« in »lov« na najboljše. Eden stebrov Korotanove obrambe, vratar Stanislav Kuzma, je že v Ljudskem vrtu ...

Stanko, mar Mura ni bila v »igri«?

Z Muro sem se pogovarjal po izpadu Beltinčanov, a do dogovora ni prišlo. Bili so premalo odločni in konkretni. Negotovost ubija in jaz sem se takrat, na hitro, odločil, da se preselim na Prevalje. V »igri« so bili tudi Celjani ... to kar se je zgodilo sedaj, pa je bila igra »hitropoteznega šaha«. Ponudba iz mariborskega LV je prišla nepričakovano. Bil sem počaščen in takšna ponudba se ne odbija. Sicer pa je bila moja davna želja, da nekega dne poskušam v vratih renomiranega kluba. Maribor to prav gotovo je, in če bom branil kot pričakujem in znam, se mi odpirajo še mnoga vrata.

se igra dalje ... Prvenstvo bo zanimivo. Za prvaka se borijo štiri ekipe Olimpija, Publikum, Koper in Maribor. Vsi drugi lahko trepetajo za usodo, saj so točkovne razlike majhne, kakovost teh ekip pa je izenačena. Korotan je »odpisan«, preostalih sedem pa je ogroženih. Drugega potnika v nižji razred ne vidim, a prepričan sem, da se bo Mura izvlekla. Sicer pa osebno verjamem v osvajanje sedmega naslova državnih prvakov, saj je v Mariboru pravo nogometno vzdušje. Tudi razlike so majhne in vse je še odprto. V nogometu se danes vse vrtilo okoli denarja in slabo gospodarsko zaledje je glavni »krivec« za krizo. Perspektiva pa, po moje,

Stanislav Kuzma

Nas
vratar na
začasnem
delu »v
tujini«

Misliš na tujino in reprezentančne ambicije?

Zakaj pa ne! S svojimi 26 leti imam veliko izkušenj. Ko smo se – z matičnim klubom NK Ižakovci – uvrstili v 3. SNL vzhod, sem v ligaškem tekmovalju branil s petnajstimi leti! Seveda, s posebnim zdravniškim dovoljenjem. Po prijateljskem srečanju z Beltinčani me je predsednik »kanarčkov« Viktor Ketler povabil v vrste »žutih« in s slabimi sedemnajstimi leti sem imel svojo premierno prvoligaško srečanje. Prvo sezono sem imel štiri prvoligaške nastope ... V Beltinčih sem »oddelal« sedem prvoligaških sezon, v Korotanu še dve. Seveda me, čeprav sem komaj postal Mariborčan, tujina mika. Zaenkrat sem obarvan »vijoličasto«, a moraš misliti tudi naprej, saj nogometna kariera ne traja dolgo. Maribor je dobra odskočna deska ... Kar zadeva reprezentanco, se nikoli ne ve. Če ujamem dobro formo – zakaj pa ne!? Iz Maribora je prav gotovo lažje priti do najboljše selekcije. Hkrati pa, če sem čisto iskren, veliko težje braniš v večjem klubu, kjer si pogosto le opazovalec dogajanj. To zahteva maksimalno koncentracijo in pripravljenost na morebitna presenečenja. Če imaš veliko dela, si bolj ogret in z več občutka, težje pa je biti »velik« vratar v velikem klubu.

Beltinske »šume« se rad spominjaš ...?

Imeli smo sanjsko ekipo; eno najboljših v slovenskem prostoru. Igrali smo prepoznavni, atraktivni nogomet. Rekli bi: za dušo in srce ... Tribune so bile polne in komaj si čakal tisto nedeljo. Pred mano so bili Sarkež, Jegurazov, Neiman, Sirk, Ilič ... igralci z veliko znanja in izkušenj. Srečanja z Muro so bila nekaj posebnega. Tega ne moreš opisati, moraš doživeti. Priigrali smo si sloves ekipe, ki je igrala takrat najlepší nogomet v Sloveniji.

Omenil si srečanja z Muro?

To pozitivno, zdravo rivalstvo je polnilo tribune in »vleko« naprej; ene in druge. Oboji smo gojili napadalen nogomet in »remi« nikomur ni ustrezal, saj ni »dajal potrdila«, da si resnično, v danem trenutku, najboljši v Pomurju. Včasih se je igralo »na nož«; vsekakor pa za čast in prestiž. To so vrhunci moje športne kariere ...

Pomurski nogometni »boom« je kot slovenska nogometna pravljica. Kako gledaš na vse to?

Dober nogomet se bo v Sloveniji, kar zadeva reprezentanco, še igral. Imamo mlade obetavne igralce, ki potrebujejo več pravih tekem in nekoliko potrpežljivosti ter časa. Morda ta »pravljica« ne bo tako bleščeče lepa, saj Katančevih rezultatov s sijajno generacijo skorajda ni mogoče ponoviti. To je slo v zgodovino, nogomet pa

le ni tako črna. Optimizem gradim na priljubljenosti te igre med mladimi in zanimanju za nogomet. Z mladimi se še vedno dobro dela, toda velik problem je potem, kako zadržati talente in jih, vsaj določeno obdobje, izkoristiti za dobro pomurskega nogometa. Jasnó je, da bomo v prihodnje morali graditi na lastnem kadru in projekt v okviru zmóžnosti oziroma ambicij podpreti. V nekaterih okoljih so se že spustili na realna tla. Predvsem me veseli prebujanje v Beltinčih ...

Močno si vezan na domače okolje, toda Maribor je blizu ...

Do Maribora imam 40 minut vožnje, saj sem trenutno pri dekletu na Kapeli. Sicer imam klubsko stanovanje v Mariboru, a vsako »luknjo« izkoristim, da skočim domov. Prijateljica Tanja ali »diklina«, kakor hočete, študira in tudi dela prek študentskega servisa. Rada greva na kak sprehod ali izlet, gradiva pa tudi hišo v Melincih, zato časa ni veliko. Lažja dela, ki niso zahtevna, opraviš kar sam. Niti nogometašem ne padajo darovi z neba.

Stanko, kakšen občutek je, ko ubraniš enajstmetrovko pred »zvezdo« svetovnega nogometa, kot je, recimo, Robi Prosinečki?

Vratar je v takih primerih v prednosti, saj nima česa izgubiti; če pa obrani, postane heroj. Rad branim enajstmetrovke in to je, da se malo pohvalim, ena mojih »specialitet«. Za specialitete pa so potrebni recepti ... Moj je psihološko obarvan, popesčen z majhnimi »provokacijami«, brez česar ne gre. Rad naredim kakšno kretnjo, morda nekoliko nekorektno gesto, da izvajalca dekoncentriram, ali pa kaj izustim ali vržem žogo ... Dolgo sem v slovenskem prvoligaškem nogometu in, v glavnem, vem, kdo kam »meri« ... Včasih tudi nakažem smer in potem, v zadnjem hipu, spremenim odločitev. Moraš imeti tudi nekaj sreče. V manj primerih lahko resnično rečemo, da je vratar »prečital« strelca. Robi ni izjema.

Kje je Stanko, kot vratar, najmočnejši in kje »šepa«?

Predložki mi ležijo, uspešen pa sem tudi v situacijah »eden na enega«, kjer si vratarji najbolj dvigajo ceno. Tudi visoka stopnja koncentracije je moja vrlina. Slabost? To bi bila voda na mlin mojim »sovražnikom« strelcem!

Franc Bobovec

Real Madrid gostil Prekmurce

Narodnozabavni ansambel Slovenski muzikantje je junija lani zabaval Avstrijce v mestu Irnding. Prva dama sedemčlanske zasedbe je pevkica iz Beltincev (zdaj iz Sela) MATEJA HORVAT ZVER. Prav ona je zaslužna, da so se spletle vezi med Prekmurci in najbolj slavnim med nogometnimi klubi, madridskim REALOM. Mega žogobrcarji so bili prav takrat na pripravah v istem avstrijskem mestu. Mateja kot velik nogometni fan (moža KRISTIJANA je spoznala, ko je bil vratar v nekdanji zelo nogometnih Beltincih, zdaj pa je uspešen pri drugoligašu iz Križevca) seveda ni zamudila priložnosti in je navezala stike z Realovci.

Zakaj nogometnega zvezdnika Figa ni na naslovnici Pena?

»To sploh ni bilo težko,« zatrjuje, »saj so resnične zvezde, kot so Zidane, Figo, Cesar in drugi čisto preprosti fantje, prav nič vzvišeni!« Mateja se je za spomin fotografirala z najnogometaši, dobila pa je tudi vstopnice za prijateljsko tekmo z graškim GAK-om. Seveda tekme nista zamudila tudi soprog Kristijan in sinko, 6-letni Urh. Beseda je dala besedo in ob slovesu Reala iz Avstrije so se z njihovim tiskovnim predstavnikom Melchorjem dogovorili, da pridejo na dopust v Madrid.

Rečeno – storjeno. Družina je decembra preživela osem nepozabnih dni v španski prestolnici. Med drugim so vandrali po 4-milijonskem mestu, vmes pa spremljali veliki Real. Tako na treningih kot na tekmi lige prvakov z moskovsko Lokomotivo. Mateja pa je imela tudi posebno nalogo, saj je bila tam kot poročevalka Pena. Dogovorili smo se, da za naslovnico novoletne številke fotografira enega od nogometašev s Penom v rokah. A zgodi se je nekaj neverjetnega, pravzaprav penovskega.

»Ob koncu enega od treningov sem se s Penom v rokah pojavila pred vhodom na stadion,« pripoveduje. »Varnostnik me je spustil, ko je videl Pen, v katerem je bila objavljena moja fotografija s Figom. Kmalu se je z avtom pripeljal prav on in se takoj spomnil, da sva se pred pol leta srečala v Avstriji. Pojasnila sem mu, da bi ga rada fotografirala za naslovnico Pena. Figo ni imel nič proti. A ko sem hotela pritisniti na sprožilec, sem ugotovila, da mi je zmanjkalo filma. Zadovoljiti sem se

Urh (zgoraj) in Kristijan pred enim od najlepših stadionov na svetu, znamenitim Santiagom Bernabeujem

To je zadnji posnetek s filma, kjer bi morala nastati naslovnica za Pen. Portugalski zvezdnik Figo se je pripeljal k Mateji, potem pa je zmanjkalo. Ne Mateje, ampak filma!

Mateja je navezala stike tudi s špansko sedmo silo, ki množično spremlja ne le tekme, pač pa tudi vse treninge kraljevskega Reala.

morala s tem, da se je podpisal na Pen.« Ko sta s Kristijanom kasneje (kot se za športnike spodobi) analizirala napako, sta nejevoljna ugotovila, da so ves film poslikali, preden so šli na trening, saj so bili v živalskem vrtu. »To me je tako razjezilo, da sem kar nekaj fotografij tujnjem vrgla v peč!«

Sicer pa je tudi tako ostal spomin na veličastno špansko prestolnico. Mateja pravi, da bi se takoj preselila v Madrid, kjer je podnebje, ki je njej pisano na kožo. Je namreč sončen tip, ne mara temperatur pod ničlo. Pa še veliki Real je tam ...

BOP.

družina ZVER

Real trenira na zelo ozkem prostoru, kjer prideta še bolj do izraza hitrost in tehnika. Taka je strokovna ocena vratarja Kristijana.

Namesto naslovnice imamo Figov podpis na Peni. In ker ni najbolje viden, naj zapišemo še enkrat: ALL THE BEST! FIGO (ali: VSE NAJBOLJŠE! FIGO).

Svedinja »ugrabila« mariborsko lisico

Največja razlika je bila seveda v številu gledalcev. Tokrat jih je bilo kar dvajset tisoč, kakih dvanajst tisoč pa jih je prišlo iz Hrvaške. To so bile skoraj neverjetne številke: 130 - nekateri govorijo tudi o 160 - avtobusov, 850 potnikov na vlak in tisoč osebnih avtomobilov. Navijanje in vihtenje zastav je bolj spominjalo na nogometno tekmo, še posebej, ko so se ob Janičini vožnji prižgale tudi dimne bakle. V nasprotju z lanskim letom pa je bila velika večina hrvaških navijačev stisnjena ob levo stran proge (gledano s cilja navzgor) in ograjena z budnimi očmi policistov, ki so jih spremljali od odhoda do prihoda. Mogoče zato ni prišlo do nobenih večjih preteпов kot lansko leto, ko so se pijani navijači lahko prosto sprehajali po vseh delih prizorišča. Za nameček so se tudi slovenski in hrvaški organi že pred tekmo dogovorili o skupnem sodelovanju, tako da so hrvaške oblasti sedaj govorile o mariborskih organizatorjih kot o »prijaznih in ljubeznivih domačinih«. To je bilo tudi res, vsaj kar se tiče manjših stranskih služb, ki so ponujale zastoj čaj, kavo, pecivo in hot dog (prodajala pa se je tudi naša prekmurska gibanica), medtem ko so bili redarji pri vstopu v VIP-šotor izredno strogi, tako da je potekala prava bitka med njimi in novinarji, ki so na vsak način želeli vstopiti. Na koncu je seveda zmagala trma novinarjev. Treba pa je razumeti tudi redarje, saj je že pred tekmo grozilo, da bo šotor, ki sprejme nekaj več kot dva tisoč ljudi, »eksplodiral«. Akreditiranih je bilo namreč kar sedem tisoč oseb!

Nekaj pa se vendarle ni spremenilo. Švedinja Anja Person se v zadnjih dveh letih tukaj počuti kot doma in niza zmage drugo za drugo, zato ni čudno, da je občinstvu po prvi vožnji dejala »I love you«, po drugi pa je celo poskusila v slovenščini in dejala, da je »Maribor dober.« Po besedah uradnega spikerja Saše Pappa, ki je vse tekmovalke spodbujal ob neprestanem »nabijanju« glasbe, ji do zmage pomaga poslušanje skupine Metallica!

Tomo Koles

Nataša Juhnov

Letošnja 39. slalomska tekma Zlata lisica se je v mnogočem razlikovala od lanske. Začeni od pogojev, ki so se za nas, predstavnike sedme sile, precej zaostri. Samo z novinarsko izkaznico brez slike vstop na stadion ni bil mogoč. Kaj pa, če nimaš fotografije? Ni problema, v akreditacijskem centru Branik blizu štadiona Ljudski vrt te lahko že zjutraj fotografirajo in slike imaš gotove čez nekaj minut.

»Ljubim vas!«

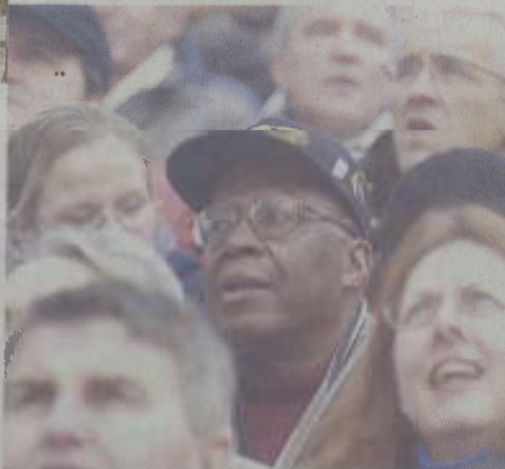
Janica Kostelić in Anja Person sta takole pozirali fotografom ob veselju pri osvojitvi drugega in prvega mesta.

Hrvaški navijači kepali sami sebe

Za vzdrževanje reda in miru je bilo mobiliziranih toliko policistov kot še nikoli doslej na Zlati lisici.

Poleg naših kurentov so na slalom prišli tudi kurenti z Grobniškega polja blizu Rijeke, ki je nasploh znano po dolgotrajnem karnevalskem slavlju.

Med gledalci na častni tribuni se je znašel tudi ameriški veleposlanik v Sloveniji Johnny Young, ki si je v spremstvu ameriških novinarjev in spremljevalcev najprej ogledal press center v hotelu Habakuk, nato pa na tekmi fotografiral ameriške tekmovalke. Nedaleč od njega so sedeli tudi znani predstavniki s slovenske politične scene Franci But, Jelko Kacin in Rudi Moge ter hrvaški veleposlanik v Sloveniji Celestin Sardelić.

Ob Sanji Doležal je v odmoru nastopila tudi prejšnja miss Slovenije Rebeka Dremelj, ki se sedaj več ukvarja z medijskim delom. Pred nastopom se je držala skromno in bolj v ozadju in je organizatorje celo prosila za vstop v ciljni prostor. A videlo se je, da je pri nekaterih Slovencih dovolj priljubljena.

Vzvalovila je množica in iz množice se je prikazala glava Darje Odar.

Ferenc Hajos – prvi slovenski veleposlanik na Madžarskem

O Ferencu Hajosu naj že v uvodu zapišemo, da je bil prvi slovenski veleposlanik v Budimpešti, da je zdaj član komisije pri svetovalnem odboru Sveta Evrope za konvencijo o varstvu manjšin, da sta z nekdanjim slovenskim predsednikom Milanom Kučanom obiskovala isto glasbeno šolo, s hrvaškim predsednikom Stipetom Mesićem pa študirala pravo v Zagrebu. Pomemben del v njegovem življenju predstavljajo tudi volitve, saj so povezane z njegovo ženo Marijo. Poleg tega je še veliko drugih zgodb, ki jih boste izvedeli v nadaljevanju branja, o Ferencu Hajosu, diplomatu, pravniku, sodniku, glasbeniku, predvsem pa tudi Lendavčanu.

Ferenc Hajos in njegova žena Marija sta se spoprijateljila tudi z nekdanjim madžarskim predsednikom Arpadom Gönczom.

Šest let v Budimpešti

O Veseli vdovi

Nekdanji slovenski veleposlanik v Budimpešti je skorajda vso mladost preživel v Lendavi. Njegova generacija je bila tista, ki je po starem ruskem sistemu po treh letih nižje gimnazije, ki je bila v Lendavi, še opravljala malo maturo. Za opravljanje velike mature se je bilo treba potruditi na šolanje v Mursko Soboto. »V začetku mojega šolanja v Murski Soboti sem najprej stanoval pri Bratinovih, nato pa v internatu, ki je bil nazadnje v Hafnerjevi vili. To je tam, kjer je danes v Murski Soboti študijska knjižnica,« se spominja Ferenc Hajos. Nadaljuje pa: »Tam smo imeli 'perfekta', ki se je pisal Vodušek. Kar hitro je izkoristil moje glasbeno znanje in skupaj z drugimi dijaki v internatu smo pripravili opereto z naslovom Vesela vdova. Nastopali smo v Murski Soboti, Gornji Radgoni, Ljutomeru in Lendavi.«

Pravi Cigani iz Budimpešte

Glasbeno udejstvovanje je Ferenc Hajos nato nadaljeval tudi med študijem. »Najprej sem se odpravil v Ljubljano, vendar tam nisem dobil stanovanja pa tudi štipendije

nisem imel, zato sem odšel v Zagreb, kjer sem vpisal študij prava, vzporedno pa še študij glasbe,« je razložil Ferenc Hajos. Čeprav je bilo pravo njegov prvi študij in pozneje poklic, je že med zagrebškim študijem igral po barih klavir, saj tudi v Zagrebu ni imel štipendije. Toda igranje v barih je bilo ponavadi namenjeno le zimskemu obdobju, poleti je barsko glasbo zamenjal za igranje na jadranski obali. Že ko je v Murski Soboti obiskoval ure klavirja pri Anuški Kovač, se je spoznal z »Baranjevi dečki«, ki so prav tako hodili k uram glasbe. Ti so vsako poletje igrali v hotelu Palace v Portorožu, toda ker poleg vseh preostalih instrumentov in cimbal niso imeli nobenega klaviaturista, so nekega dne rekli: »Feri, odi z nami špilat.« Ferenc Hajos se je odzval in se kar hitro znašel na portoroškem odru, kamor je v tistih časih zahajalo veliko nemških in švedskih gostov. Ker so jih hoteli gostilničarji in hotelirji čimveč zvabiti k svojemu omizju, kateremu so igrali »Baranjevi dečki«, so pred hotel izobesili reklamo, na kateri je v nemščini pisalo, da pri njih igra »originalni ciganski ansambel iz Budimpešte«. Toda turisti so bili

nekoliko nejeverni. »Baranjevi dečki« so bili namreč pravi glasbeni profesionalci, ki so veliko igrali predvsem ponoči, podnevi pa so potem morali počivati in niso imeli veliko časa, da bi dnevni čas izkoristili še za počitek na plaži. Ker niso videli veliko sonca, so bili v obraz zelo blede. Ferenc Hajos pa je bil takrat, kakor tudi danes, kot dvajsetletnik poln energije in ni potreboval veliko spanja, zato je čas izkoristil za kopanje v morju. Pri tem pa je tako porjavel, da so zvečer nemški gostje, ko so ga videli, rekli: »Hotelirji lahko napišejo na tablo kar koli, toda razen pianista ni v tem ansamblu nobenega pravega Roma.«

Danes igra bolj redko, nazadnje se je to zgodilo ob njegovem odhodu iz Budimpešte, ko je ob slovesu na švedski ambasadi zaigral skupaj z ženo tamkajšnjega veleposlanika. »Ona je igrala na violino, jaz pa na klavir.« Let v Budimpešti se rad spominja. Ko je leta 1958 končal pravo v Zagrebu in postal pripravnik na okrožnem sodišču v Murski Soboti, si sploh ni mislil, da bo kdaj postal slovenski veleposlanik. Med pripravništvom v Murski Soboti je tudi poučeval klavir na glasbeni šoli in igral v simfoničnem orkestru. Ko so postajali načrti s simfoničnim orkestrom vse resnejši, pa je moral v vojsko. Po vrnitvi se je nato zaposlil kot sodnik v Lendavi, bil celo predsednik tamkajšnjega sodišča, po reorganizaciji sodišč pa vodja enote. Kot sodnik je bil skoraj dvajset let ob različnih volitvah tudi predsednik volilne komisije. Takrat je tudi veljalo, da je moral biti sekretar skupščine tajnik volilne komisije. »In ker je bila takrat sekretarka skupščine moja žena Marija, ki je sicer s Srednje Bistrice, je naneslo, da sva se spoznala prav na volitvah,« je povedal Ferenc Hajos.

Lačen in žejen

Imenovanje za prvega slovenskega veleposlanika na Madžarskem z akreditacijami v Kijevu in v Sofiji ga je najprej nekoliko presenetilo. Ker se je že prej veliko ukvarjal s položajem in pravnim varstvom manjšin ter bil član komisije, ki je pripravila štiri ustavne

amandnaje, ki so bili podlaga vsemu poznejšemu dogajanju v Sloveniji, so ga po osamosvojitvi države želeli poslati za konzula v Celovec, kjer na avstrijskem Koroškem živi veliko Slovencev. V zadnjem trenutku so odločitev spremenili.

»Se danes veliko ljudi misli, da so delo veleposlanika samo sprejemi in prireditve. Nekateri bolj v šali kot zares celo pravijo, da je veleposlanik kvalificirani gostilničar in poštar. Pa še zdaleč ni tako,« je dejal naš sogovornik. Resda veleposlaniki pripravljajo sprejeme in organizirajo nekatere dogodke, toda kadar gredo na sprejeme, gredo pripravljeni in dogodek izkoristijo za pogovore o aktualnih temah in za različne dogovore. Sprejem je namreč dogodek, kjer se lahko na primer srečaš tudi z osemdesetimi predstavniki različnih držav na enem mestu. »Velikokrat se je zgodilo, da sem prišel s sprejema ali večerje lačen in žejen in mi je potem morala žena doma še kaj na hitro pripraviti,« se je nasmehnil Ferenc Hajos. Med delom v Budimpešti sta s finskim veleposlanikom ustanovila tudi društvo madžarsko govorečih veleposlanikov, kjer je bil Ferenc Hajos doajen, pripravil pa je tudi izlet veleposlanikov po Sloveniji. Ko je Slovenijo obiskal zdaj že nekdanji predsednik Madžarske Arpad Göncz, je bila posebna čast, da se je ustavil tudi doma pri Hajosevih.

Budimpešto zamenjal za Strasbourg

Budimpešta se mu bo vtisnila v spomin ne samo kot takratni izziv, temveč tudi zato, ker jo je doživel v času sprememb, ki jih je doživela Madžarska v tranziciji. Danes je njegovo delovanje povezano s Svetom Evrope in s Strasbourgom. Ferenc Hajos je namreč član komisije pri svetovalnem odboru Sveta Evrope za konvencijo o varstvu manjšin. Vse države, ki so podpisale to konvencijo, morajo dati poročilo o stanju manjšinske problematike. Člani komisije poročila nato ocenjujejo in v vsaki državi preverjajo vse trditve v poročilu. Pred nedavnim se je tako vrnil iz Litve in Ukrajine. Prosti čas, ki mu ostane

poleg dela v programskem svetu fundacije dr. Vaneke Šiftarja, namenja Ferenc Hajos družini in svojim osebnim konjičkom. Aktivno igra tudi šah z lendavskimi upokojenci, se spominja časov, ko je bil predsednik galskega društva, pa vodenja zbora in glasbene šole ter se v teh dneh pripravlja na odhod v že omenjeni Strasbourg in nato s člani komisije v Bolgarijo.

Premor med delovnimi srečanji in zasedanji v Budimpešti so slovenski državniki izkoristili tudi za svoje pogovore in dogovarjanja o aktualnih temah. Ferenc Hajos tokrat z Janezom Drnovškom in Lojzetom Peterletom.

Ferenc Hajos je nazadnje igral na klavir skupaj z ženo švedskega veleposlanika ob svojem slovesu v Budimpešti.

Srečanje s papežem v Budimpešti.

Fotografija je nastala ob končanem študiju prava v Zagrebu leta 1958.

PETER NOVAK, Prekmurec po duši, Beltinčan, z ženo Katarino ter otrokoma Petro in Petrom živim v Lendavi, zaposlen pa sem v Zdravstvenem domu Lendava. Šele sedaj sem postal pravi svetovni popotnik, čeprav sem že veliko prepotoval. Prvič sem preletel ekvator in s prvim strelom podrli ORIKSA, afriško antilopo, kar mi gotovo zavida marsikateri izkušeni lovec. Oktobra lani sem se pridružil lovski družini Aleksandru, Ludviku, Cirilu in svaku Arpadu ter preživel nekaj nepozabnih tednov v čudovitem svetu jugovzhodne Afrike na dvajstem vzporedniku.

Turistična farma MORINGA z volovsko vprego, spomin na čase, ko so se davnega leta 1905 predniki našega gostitelja Pitta pripeljali z Atlantske obale in zakoličili območje današnje farme.

Hišica na farmi Schifferhoff sredi savane nam je dajala varno zavetje, čeprav je bil naš prvi sosod oddaljen 30 kilometrov, prva naselje pa 80.

Mlade Ovambovke imajo rade žive barve, še raiši pa posedijo v debeli senci.

Rezbarji kar ob cesti vrtijo dleta in obdelujejo tikovino.

Črpalke na vetrni pogon vlečejo dragoceno vodo iz stometrskih globlin.

Na poti iz šole se je treba odžejati.

Tudi nam pripada opoldanski počitek v senci, pa čeprav pod golo akacijo.

Pustiva ju, naj se v miru zmenita – rezervat ETHOSA.

Cudoviti svet

Pisatelj KONZALIK je postavil v ta čudoviti svet ljubezensko zgodbo med belim zdravnikom OPPERMANOM, ki je prišel iz Nemčije raziskovat neozdravljivo očesno bolezen, in črno lepoticco, medicinsko sestro Magdaleno OLUTONI, katere oče je bil glavni akter gibanja za osvoboditev Namibije – SWAPO iz plemena Owambo. Roman nosi naslov Čarobni cvet Namibije, ta je namreč dal glavnima junakoma in misijonarju Moschlaschnerju telesnih moči, da so lahko pobegnili iz uporniškega taborišča in se rešili iz pogubnega objema puščave.

Po trdem pristanku na letališču, ki spominja prej na kakšno raziskovalno postajo v puščavi kot na glavno letališče Namibije, smo se po trdih aluminijastih stopnicah spustili na žgoč asfalt sredi savane. Ker je bilo sonce v zenitu, ga še opazili nismo, kot tudi letališke zgradbe ne, saj nismo natančno vedeli, kam moramo. Naša odprava je štela pet članov, od teh so bili Šanji, Ludvik in Ciril izkušeni povratniki, midva z Arpadom pa sva prvič prečkala Ekvator, zato sva jim ubogljivo sledila in opazovala drugačen svet in ljudi južne poloble.

Med visokimi palmami smo res opazili letališko zgradbo, kjer smo opravili carinske formalnosti, saj smo zaradi lova nosili s seboj tudi puško, kar pa ni mači kašelj. Šele na drugi strani letališke zgradbe, kjer nas je pričakala Maxi, snaha našega gostitelja Pitta Bohmckerja s farme MORINGA, sem opazil drevesa z vijoličastimi cvetovi, pozneje sem jih videval po vsej deželi in ne vem, zakaj so me vsak dan znova spominjala na dogajanja iz romana Čarobni cvet Namibije.

Na farmi PITTA BÖHMCKERJA

Po prašni rdeči cesti, približno dvesto kilometrov od glavnega mesta Wiendhoek, smo se naglo bližali farmi Moringa. Moje dosedanje predstave o savani so bile dokaj točne, presenečali pa so me njeni prebivalci. Njim ograje, katere postavljajo farmari zaradi živine, niso ovira pri gibanju. Z lahkoto jo preskočijo ali se potegnejo skozi njo, če je treba priti do vode, ki prav tu potrjuje življenjsko vrednost in bogastvo farmerjev, ki se meri s številom vodnih črpališč. Z visokih termitnjakov so nas opazovali zviti pavijani in pošiljali signale krdelu, ki se je v trenutku izgubilo v visoki suhi travi. Bradavičarska družina se je umikala z manjšo naglico in obvezno z dvignjenimi repki, noji pa so radovedno sukali dolge vratove in pazili, da ne pomendrajajo mladičev. V poznem popoldnevu smo prispeli na prvi cilj. V palmovi senci pod dvema vzpetinama iz debelega skalovja, ki zapirata položno dolino, je stalo več poslopij. Iz vseh strani so se pripodili razvajeni čucki in z bevskanjem naznanjali prihod gostov. Stopili smo iz ohlajenega kombija in na svojih plečih zaznali pomladansko pripeko afriškega sonca. Pogled mi je uhaljal na bližnje skalnate gmote, redko porasčene z grmovjem, in prav to okolje mi je dalo slutiti, da je pravo za domovanje črne mambe ali rumene kobre. Pozneje sem iz raznih brošur o življenju plazilcev le še podkrepil pravilnost domneve. Medtem so se moji kolegi že pozdravljali s klenim možakom širokih pleč in zagorele polti. To ni mogel biti nihče drug kot sedemdesetletni farmer PITT BOHMCKER, Holanec po rodu.

Njegovi predniki so po zmagi nemškega cesarja Viljema nad Witboievimi črnimi uporniki leta 1904 kot kolonisti prišli z volovsko vprego od Atlantske obale in zakoličili območje današnje farme Moringa, na kateri živi že četrta generacija.

Moja prva noč v savani

Pretovorili smo prtljago v drug kombi in v toyotinega terenca ter sami nadaljevali pot še dobrih trideset kilometrov do farne SCHIFERHOFF, ki jo upravlja Pitt, njen pravi lastnik pa je Dunajčan POLDI. Šanji je lovski kolega, ki se ukvarja s kisanjem zelja. In ker je sedaj oktober, čas zelnatih glav, je naš gostitelj zaposlen, mi pa bomo uživali v njegovi hišici sredi savane in mogoče dočakali prvi pomladanski dež ali vroči veter s severovzhoda in hladen z juga. Pa naj še kdo reče, da to ni res?

Sedel sem v terenca poleg Šanji, drugi so sedli v kombi. Za nami se je dvignil oblak prahu. Zapustili smo farmo Moringa in zdrveli po prašni savanski cesti brez prometnih znakov proti točki na obzorju, v katero se je naglo spuščalo bleščeče sonce. Po nekaj kilometrih vožnje smo zavili k vhodu, kjer je na pločevinasti tabli pisalo SCHIFERHOFF. S šopom ključev v roki sem skočil iz vozila in poskušal čimprej odpreti ključavnico na debeli verigi. Dvakrat sem poskusil z vsakim ključem, vendar zaman. Noben ključ ni odprl. Nato je poskušal še Ludvik in tudi njemu ni uspelo. Na Ludvikov predlog se zapeljemo en vhod naprej, vendar tudi tam ista pesem, zaman je trud, noben ključ noče odpreti

ključavnice na debeli verigi. Še opazimo ne, da je sonce že izginilo za visokimi planotami. Obrčamo vozila in se vračamo, poskusimo še enkrat pri prvih vratih. Zaman! Končno ugotovimo, da nas je ujela noč sredi savane. Na misel mi pridejo Pittova svarila, da se tod radi klatijo leopardi in da je pred nekaj tedni v samoozbambi ustrelil mater gepardinjo dvema mladičema, katere zdaj hrani doma. Nebo je posuto z zvezdami in po naključju opazim ozvezdje južnega križa, vendar to zdaj nikogar ne zanima. Vsak po svoje modrujemo, kako rešiti zapleten položaj. Skoraj prepričani smo bili, da nam je dal Pitt napačne ključke. Vendar tudi do Moringe je bilo zdaj daleč in v temi je tudi pot nazaj vprašljiva. »Poskusimo se pri prvem vhodu,« predlaga Ciril. In glej, kot bi se zgodil čudež, prvi ključ odpre ključavnico in veriga zdrse na tla. Na stečaj pogumno odprem škripajoča vrata. Izkušeni moške so resni: »Od tega vhoda ne poznamo poti,« zabruna Ludvik. Nič, zapremo vrata za sabo in se počasi z negotovostjo pomikamo po ozki poti naprej, kjer nas od časa do časa oplazi bodičasta akacija, da zaskripje po pločevini.

Tema kot v rogu, pa čeprav sta nad nami zvezdnato nebo in Rimska cesta. Naša pot je temna in negotova. Po nekaj kilometrih vožnje opazimo ogenj. »Kaj je pa zdaj to?« spet ugibamo, vendar smo enotni, da je treba naprej. Bližamo se. Ogenj je vse večji in ob njem prestopata dve postavi. Ustavimo ob ograji, ki nas loči. Z druge strani ograje ob ognju, od koder prihaja vonj po ožganem mesu, negibno stojita visoki črni postavi in noro buljita vame. Predvidevam, da sta oba Owambovca Pittova pastirja, ki čuvata živino v ogradi. Ne vem, kaj jima je rojilo po glavi, ko sta me zagledala. Vprašal sem ju za hišo POLDIJA RADLA in šele zdaj sta se glasno zarežala in pokazala bele zobe. Verjetno sta prepoznala avte in zato jima ni bilo nič več čudno. Vječemu, kateremu so črne tanke kite las padale čez ramena, sem namignil, če nam je voljan pokazati pot do hišice. Razumel je moj namig, in se zavijtel na terenca. Prečkali smo še nekaj potečnih strug in križišč, v katerih bi se sami zagotovo izgubili in bi bili primorani čakati jutranji svit, tako pa smo hitro prispeli na cilj, kjer smo pripravili vse za bivanje in nato sedli k zasluženi prekmurski večerji z goričko šunko in domačim kruhom.

Mesto, kjer se je čas ustavil

Jutranja zarja me je zvebila iz postelje, saj sem si že doma zadal, da ne bom zamudil nobenega sončnega vzhoda. Tu se je vse ustavilo, pa čeprav je šlo sonce vsak dan svojo pot in čeprav so urini kazalci kazali prav toliko kot v domovini tam daleč na severu. Prvi sosedi je bil trideset kilometrov od nas, mestece, kjer smo nakupovali, pa kar osemdeset. V tem času je sonce vzhajalo točno na vzhodu in z njim se je dokončno prebudila vsa savana. Pušavske kokoške so vreščale od vseh strani in iskale posušena semena stročnic. Šoje in srake z ogromnimi kljuni so nizko preletavale grmovje in vreščale, da še same niso vedele, zakaj. Iz daljave pa so se oglašali pavijani in zbirali krdelo za jutranji pohod. Pri pastirju Lukasu je že drugič zapel petelin in šele takrat ga je spustil s kokošjo družino iz spalnice, kajti če bi prenočevali zunaj, bi mogoče samo petelin dočakal jutro.

Prve dneve so bila jutra zelo sveža, popoldan pa je vročina dosegala že predverje pekla.

Naš začasni dom je obdajalo dvanajst bujnih palm in šest limonovcev, ki jih je hodil pastir Lukas vsako jutro zalivat. Pod mogočno akacijo, ki je pričela brsteti, je bil košek zelenice, ki je segal do terase ob hišici. Ob terasi je bilo iz kamnov sezidano majhno ognjišče za pripravo oglja za žar, zraven pa je še bilo vse drugo, kar je potrebno za peko. Vse to premoženje pa je zvesto čuval pes Ajax, ki pa si po sončnem zahodu ni upal s terase.

Streljaj od hiše je bilo napajališče, kjer se je napajala tudi divjad. Z daljnogledom se je dalo z naše terase razločno videti, kdo si gasi žejo. Najpogostejši obiskovalci so bile bradavičarske družine, od antilop pa so prihajali kuduji in orixi. Pavijani so prihajali v krdelu in zmeraj zagnali vik in krik. Pod stoletno razklano akacijo smo napravili opazovalnico, le dober lučaj od korita, od koder je bilo opazovanje pravi užitek.

Romantični so bili večeri ob žerjavi, ki je ostala od večerne peke. Čimboli se je zvezdnata noč ohlajala, tembolj prijetna je bila toplota s kurnišča. Ozvezdja južnega neba so migetala v soju Južnega križa in v meglicah Rimske ceste. Iz savane so prihajali poslednji krliki žrtev požrešnih plenilcev in nikoli nisi vedel, kdo je koga.

V OKAHANDJI

Mestece je središče pokrajine Darma in celo železniško križišče, kjer smo se prvič srečali z domačini in prvič slišali govorico ovambo-harare, ki jo je znal tudi naš gostitelj Pitt.

Uradni jezik je sicer angleščina, uspešno pa se uveljavlja nov jezik afrikans, na vseh javnih mestih pa je možna komunikacija tudi v nemščini. Od tujih avtomobilov smo srečevali vozila z oznako ZA, prepričani, da je to oznaka Zambije, ki v koridorju Caprivi meji z Namibijo. Vendar ni tako, izkazalo se je, da je to oznaka za Južno Afriko – JUŽNO AFRIKO.

Srečanja z domačini so mi dajala občutek, da se jih večina zelo spoštljivo vede do belcev, njihov nasmehek in pozdrav sta prisrčna, pa čeprav se najraje zadržujejo v debeli senci, kjer je vsaj malo zelenice in palmovega vina. Tega sem ob priložnosti sam poskusil, kar so razumeli kot solidarno gesto, če pije belec njihovo pljajo, za kar sem bil deležen spontanega aplavza. Okus je bil ogaben, sem se pa za tisti dan odžejal in se srečo sem imel, da je želodec vse miroljubno prenesel. V času največje vročine, to je med dvanajsto in petnajsto uro,

Namibije

imajo vsi zaposleni počitek, kar je uzakonjeno. Ženske, predvsem OWAMBOVKE, se rade oblečejo v pisano nošo s trapezastim klobukom in potem paradiirajo po ulici. Eno od teh sem ujel v fotografski objektiv, in ko so to opazili drugi, so se kar vsi želeli fotografirati. Celo ženska s kozo na avtomobilu je vpila možu, naj vendarle ustavi, da se bosta fotografirali. Nazadnje je prikorakal še policist, in ko sem že mislil, da bo po meni, se je tudi on smeje ponudil za model. Posebej veselo je pred SPAROVO trgovino, kjer otroci neutrudno iztegujejo koščene dlani za kak dolar, in če daš enemu, jih imaš potem za sabo cel regiment.

V banki se ti zna pripetiti, da stoji zaspil. Preden sem uspel zamenjati bankovec za sto evrov v Namibijske dolarje, je pretekla cela ura. Najprej dva preverita, ali je bankovec pravi, in medtem ko eden brska po internetu za menjalnim tečajem, me drugi sprašuje, ali prihajam iz Amerike, na sebi sem namreč imel majico z napisom Oklahoma, in ko mu povem, da prihajam iz Slovenije, je bil silno razočaran, ker me ni imel več česa vprašati.

Posebej živahno je na vpadnicah, kjer so navadno bencinski servisi. Tam smo najprej srečali misijonarja v svetli kuti, ki je pridno zlagal kartone piva v globok prtlačnik razmajanega NISSANA. Na žgočem soncu sta golobrada mladeniča zaman poskušala pognati motorno kolo, bosa možakarja pa sta leno potiskala kolesa, naložena s suhimi drvmi, brezi skrbi, da bi si preluknjala zračnice, katerih sploh nimajo. Če se dlje časa zadržuje ob hladnem pivu pod palmami, moraš natančno oceniti, kam se izogneš dirajočemu kozjemu tropu, ki verjetno zmešan od fata morgane obupno dirja, proti navidezni vodi.

Bilo je že pozno sobotno popoldne, ko smo z mešanimi občutki zapuščali OKAHANDIJO, in ker so se nam oglašali lačni želodci, smo se ustavili v edini boljši restavraciji za tiste razmere. Privoščili smo si divjačinsko ploščo z žara in vse skupaj zalili z južnoafriškim rizlingom.

Mislím, da se še tako zahtevni gurmani ne bi branili takšne pojedine za skoraj smešno ceno. Ni kaj, tudi to spada v čudoviti svet Namibije.

Lov na ORIKSA

Tistega jutra, ki ni bilo nič drugačno od prejšnjih, sem bil na vrsti za lov. Še sem okleval, ali naj se odpovem lovu na to lepo antilopo, ki s svojo vihravo pojavo krasi namibijske planote.

Njegovo rogovje krasi celo državni grb. Obvladal je prvinski nagon in odločil sem se izzvati boginjo DIA-NO. Ob dogovorjeni uri se je prikazala TOYOTA. Lov bo danes vodil Pittov sin Andreas. Črnc Lukasa ostrega očesa je s psom sedel zadaj. S Šanijem in Arpadom smo prisledli in lov se je začel. Po valoviti planoti med porumenelo travo in posušenimi vihniki, taka so namreč videti suha drevesa v savani, smo prečkali izsušene vodne struge, ki se napolnijo z vodo kvečjemu enkrat ali dvakrat na leto. Izpod posušenih akacij so nas radovedno opazovale mlade kudujeve samice in strigle z velikimi ušesi, kot da bi ugibale, kdo bo danes na vrsti. Mladi oriksi so čakali v tropih in se zadnji hip pognali v dir, da so jim zavirale sive grive in da je odmeval topot kopit po šavani. Tisti pravi z vrednimi trofejami, kakšne smo iskali mi, so bili samotarji in so se velikokrat spretno izmuznili nevarnosti.

Vizualni čut črnca Lukasa je bil osupljiv. S kretnjo je dal znak Andreasu, da je ustavil, nakar mu je šepnil: »BULE, BULE.« To je pomenilo, da vidi primerneга samca. Andreas je vzel v roke daljnogled, pes je začel stopicati na mestu in vrteti rep, midva z Arpadom pa nisva videla ničesar. Trdno sem držal nabito puško in čakal, kaj bo določil šef.

On pa nič. Ustavil je motor, mi zamahnil, naj mu sledim, in še naprej vrtel daljnogled. Razumel sem, da greva v »zalaz«, kar je lovski izraz za zasledovanje živali. Sonce je počasi dosegalo zenit in naglo se je blizal čas opoldanskega počitka. Pred nekaj minutami sem Arpadu šepnil, da goli padajo tudi v petinštirideseti minuti, torej imel sem upanje, da bom dopoldan uspešen. Istočasno pa me je dajala negotovost, kaj če zgrešim in se osmešim pred kolegi, ki pa so čisto pravi lovci. Vsemogoče stvari so mi rojile po glavi, ko sem se prebijał skozi bodičasto robidovje, dokler me ni moj vodnik pocukal za srajco, kar je pomenilo, da moram biti zelo

previden. Po njegovem vedenju sem vedel, da sva se dovolj približala in da bo vendar treba streljati. Napetost je rasla, srce mi je razbijalo, da mi je bobnelo v ušesih. Obstala sva v jarku za grmičevjem in skozi vejevje sem šele sedaj opazil samotarja, kako je brezbržno smukal suho travo, ne da bi vedel, kaj ga čaka. Andreas me je s pogledom vprašal, ali sem pripravljen. Z očmi sem premeril puško, jo napel in mu prikimal. Njegov žvižg na prste je razparal smrtno tišino, nakar mi je nastavljal stojalo za puško. Oriks, dobrih sto metrov od naju, je visoko dvignil glavo proti nama, od koder je zaslišal žvižg. Globoko sem vdihnil, položil cev puške na stojalo, zadržal dih, križ v daljnogledu naslonil na oriksove prsi in sprožil. Buuum Ko je bilo sonce v zenitu, je po savani odjeknil strel, puška mi je obvisela v rokah, v ušesih mi je odzvanjalo, mogočni kralj savane pa se je zgrudil na mestu in v smrtnem grču stegoval noge proti nebu.

Iztekla se je petinštirideseta minuta, pritekkel je pes Ajax, črnc Lukasa in nato še drugi. Pred nami je ležal mrtev oriks kapitalec, sledila je kratka ceremonija in Lukas je lahko začel opoldanski počitek, ki mu ga je zagotovila država Namibija.

Srečanje s KOBRO

Po opoldanskem počitku, ko je pripeka pojenjala, se je lov nadaljeval, vendar sedaj nisem bil na vrsti jaz. Zdaj je bil z nami stari farmar Pitt in tudi tokrat je najprej izkoristil vožnjo za kontrolni obhod vodnih črpalk, in če je sapa pojenjala, je bilo treba prestaviti črpanje na motorni pogon. Ko pa so se ustavile vetrnice z napisom SUTERN CROSS na repu in z njimi votlo plenkanje, se nam je spet zdelo, da se je zemlja nehala vrteti. Po opravljenih kontrolah, in ker je bilo vse v najlepšem redu, smo zavili na zahod proti opičjemu hribu.

Nenadoma Pitt sunkovito ustavi. Spogledamo se, kaj neki se je pripetilo. Ajax je začel bevskati. »Glejte, rume- na kobra je pred nami,« je zavpil Pitt iz avta. Le nekaj metrov od nas je mirno prečkala pot, nato se splazila mimo nas, ne da bi nam namenila pogled ali se zmenila za nas, mi pa zganjamo takšen direndaj. Pitt je drugič zavpil, naj streljam, vendar je bila moja radovednost močnejša, izpustil sem puško in zgrabil fotoaparat ter kot nalašč tokrat nisem vzel povečevalnega objektiv. Opazil pa sem, da so se Lukasu in psu Ajaxu bolj tresla kolena kot meni. Že sem hotel za njo, da bi jo malo pocukal, mogoče za rep, a sem se vseeno premislil. Spomnil sem se na svarila domačih: »PAZITE, DA VAS NE PIČI KAČA!« Razšli smo se vsak na svojo stran in na koncu ugotavljam, da sem imel veliko srečo, da sem srečal kobro v njenem življenjskem prostoru, pa čeprav smo nekaj dni nazaj sedeli prav na mestu, od koder je prilezla. Pitt nam je sicer zatrjeval, da ne ve za primer, da bi kdo v teh krajih umrl od kačjega pika, zato pa jih niti ne preganjajo.

Od GRUNAU do LUDERITZA prek AUSA

Potovanje na jug je bilo vznemirljivo, predvsem zaradi ogromnih razdalj v puščavskem svetu, kjer nikoli ne veš, kje te čaka kaj neprijetnega. Privabljal nas je Atlantik s hladnim bengalskim tokom, na obali katerega se je v Kolumbovih časih prvi izkrcal portugalski pomorščak DIAZ in kjer je na začetku prejšnjega stoletja zakoličil mesto nemški trgovec Adolf LUDERITZ. Imena mest, ulic in pomembnih palač pričajo, da se je tod naselil Germanski živelj že konec devetnajstega stoletja, ko je Nemčija iskala nov prostor pod soncem. Črnska plemena pod vodstvom Henricka VITTOIA so upor proti kolonizatorjem žal krvavo plačala v bitki pri Waterbergu leta 1904, ko je vojska nemškega cesarja Viljema pometla z njimi. Po tem dogodku je sledilo množično priseljevanje iz Evrope. Šele sedanja generacija uživa ta sončni prostor in sadowe odhajajočih generacij. Priče klenosti teh priseljencev se najdejo še danes, saj ni malo farm, kjer živijo še štiri generacije, najmlajši se uči prvih korakov s pomočjo hišnega čuvaja, babica blizu devetdesetih pa nam streže za točilno mizo in nas radovedno sprašuje po naši domovini in o Kučanovem zdravju.

Vožnja po ozkih cestah, ki so navidezno vodile v neskončnost, je bila nevarna. Nenadni sunki vetra bi kaj hitro prevrnili vozilo ali pa ga potisnili pred nasproti vozeči vlačilec. Tudi vožnja po levi je bila dokaj moteča, saj sem večkrat zagrabil za kluko vrat namesto za prestavno ročico. V križiščih je bila potrebna zbranost, saj si se mimogrede zapeljal na napačen pas in potem so dremajoči sopotniki zagnali pravi vil in krik. Za prvo postajo tistega dne smo izbrali GRUNAU, mestece z nekaj sto prebivalci in središče pokrajine Karasberg. Na modernem Sheelovem servisu smo oskrbeli vozilo in se osvežili z noro dobrim sokom GUAYA. Šef servisa s sivo brado in Sheelovo uniformo je dremal pod senčnikom, čeprav je bilo okrog njega živahno. Ob cesti se je največ trgovalo in kar na prostem so se mladi rezbarji mučili z rezljanjem figur iz tikovine, in ko so zagledali fotoaparat, so se jim debele črne ustnice raztegnile v smeh, da so se jim zalesketali snežno beli zobje. Voljni so se bili fotografirati, prav tako kot izmučena tovornjakarja, ki sta srečno prevozila Kalahari, zdaj pa se že od bogvedi kdaj mučita s pokvarjenim tovornjakom, da bi ga spet pognala. Fotografiranje s pokvarjenim tovornjakom jima je povrnilo nasmehe na zaskrbljene črne obraze, pa če bosta danes videla LUDERITZ ali ne.

FISCH RIVER ali ribja reka je izdolbila drugi največji kanjon in je edina, kjer se je našlo vode za vzorec. Naš naslednji cilj je bil, najti pravo razgledno točko, kar pa je na teh prašnatih cestah brez oznak vse prej kot enostavno. Kajti je pomagal zemljevid, če nisi vedel, kje si. Tu je savana prehajala v stepe, eno redkih območij

Tako se na obrobju Kalaharija preživljajo Bušmani.

Dr. Arpad Koveš (levo) in naš gostitelj Pitt Bohmcker z uplenjeno bradavičarko – kailo

divjih konj, za kar pa so bile opozorilne table. Nežno zelenkasta trava je rahlo valovala in prehajala v rume- no rjave odtenke, ki so spominjali na vihrajočo konjsko grivo. Zaman smo napenjali oči in iztegovali vratove, da bi kje zagledali trop divjih konj, našli smo le noje samotarje, ki so iz posušene trave tiščali majhne glave na dolgih vratovih. Območje okrog kanjona spada v nacionalni park, zato smo vanj lahko vstopili samo na določenem mestu, kjer smo se mogli vpisati v knjigo in plačati vstopnino. Za eno mizo je uradoval Bušman in nam resno razlagal red v parku, na drugi mizi pa so bili stekleni kozarci za vlaganje, vendar so bili v njih namesto kumaric primerki najstrašnejših strupenjač. Hvala bogu, da moja žena Katarina ne vidi tega, sicer me nikoli več ne bi pustila od doma, sem si mislil po tihem. Težko smo se prebili do razgledne točke, vendar tam je bil trud poplačan s prekrasnim razgledom na skladovnice starih skrilavcev in na neobljudeno pokrajino sredi opoldanske pripeke, ki pa je tukaj krepko presegala preddverje pekla. Naveličali smo se trdih, prašnih cest, vendar do Ausa ni bilo druge izbire. Zgodilo se nam je prvič, da so nas ustavile železniške zapornice in trajalo je prej časa, da je izmučena vlakovna kompozicija, verjetno še iz časov diamantne mrzlice, odropotala mimo.

Pokrajina se je spreminjala v pravo pustnjo in od daleč smo opazili meglo, ki se je počasi plazila z Atlantika in vztrajno zagrinjala puščavo NAMIB. Težki tovornjaki so s cestnimi plugi porivali pesek z asfalta, katerega je puščavski veter znova nanašal nazaj. Vročina je naglo pojenjala in čutiti je bilo hlad, katerega je prinašal bengalski tok v Atlantiku. Primorani smo bili seči po toplih oblačilih. Na vrhu peščenih stpin smo zagledali skoraj že zasuto rudarsko mesto Kolmanskop, kjer so se že pred pol stoletja ustavili sejálni strop in brusilnice, pred nami pa sta se v večerni zarpi zalesketala Atlantik in nemško mesto Luderitz na koncu sveta. Po Bismarckstrasse smo se zapeljali do obale, poiskali hotel KAAPS in si privoščili najboljšo morskó večerjo.

Meteorit HOBA, največji na svetu, odkrit leta 1920, leži v bližini Grotfontaina. Težak je okrog 50 ton in je popestril življenje pračloveka pred 80 tisoč leti. Raziskave so pokazale, da so glavne sestavine tega vesoljskega prišleka železo, nikelj in kobalt.

Ludvik ni mogel brez golaževe juhe v WIND-HOUEKU.

RIBJA REKA tvori drugi največji kanjon na svetu.

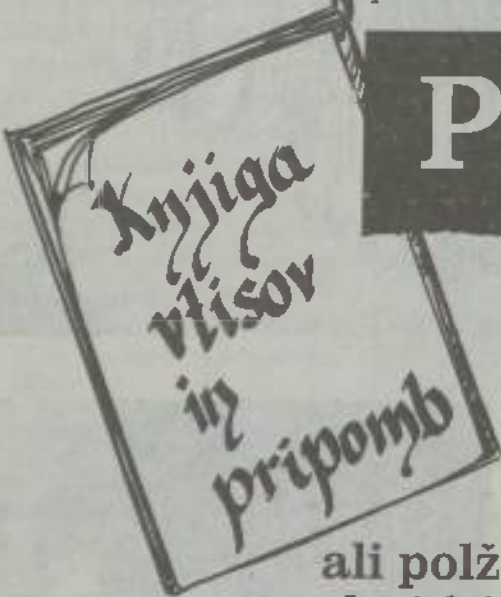
LUDERITZ, nemško mesto na koncu sveta

Naša OWAMBO - HERERE: Opoldanski počitek pripada tudi namo.

Ste bili že kdaj v kakšnem lokalu in so vam ostali najbolj v spominu toaletni prostori. Ali zato, ker so bili čisti in primerno založeni z najnujnejšim luksuzom (papir, voda, milo), ali pa zato, ker ste v njih našli, česar si niste želeli videti? Res pa je tudi, da so ti prostori življenjskega pomena. Seveda se tega ne zavedamo, ko stopimo doma tri korake, temveč šele tedaj, ko nas stisne na nepravem kraju, pa ni nikjer nobenega WC-ja. To ni hec, in če verjamete ali ne, na internetu lahko najdete vse uporabne ali manj uporabne WC-je v kakšnem ameriškem mestu ali na primer v Tokiju. Odpravili smo se na teren, po najbolj intimnih prostorih nekaterih pomurskih lokalov. Preberite, kaj smo odkrili.

Potegni vodo, preden greš!

ali polž
v solati (1)

Pri grajskih konjih: Cesar bi bil zadovoljen

»Tu bi tudi cesar lahko prav spodobno opravil svoje človeške potrebe,« je bil prvi komentar, ko smo vstopili v prostorne toalete rakičanskega gradu. Čisto lahko bi privezali še konja, tako veliko je, kajti navajeni smo, da v lokalih školjke in pisoarje postavijo v kakšno utesnjeno luknjo. Za grajsko stranišče nikakor ne velja pravilo, da prideš notri šele, ko oddide nekdo ven, ali pa pošteno potegneš trebuh vase, da se dva srečata. Poleg tega pa je vsako stranišče opremljeno še s toaletnim papirjem, košem za smeti, papir je tudi ob umivalniku, iz pip pa teče topla voda.

Odkrili smo nekaj zanimivega – prho. Zakaj pa ne, morda pa se kdo res želi po opraviilu tudi osvežiti. Nekaj zvezdic bi lahko odvzeli samo zato, ker nas je pri vhodu pozdravil neprijeten in značilen vonj za stranišča. »No, za take primere je bolje, da nimaš ravno najbolj razvajenega nosu ali pa da si malo prehlajen.« Cesar pa naj si da na nos ščipalko, če že hoče.

Piramida: Bog ne daj, da bi smrdelo

»Zahtevam, da že tri leta skrbno vodimo evidenco o čistoči v našem stranišču,« je pojasnil Franc Prendl, šef

Ko so v rakičanskem gradu živeli še graščaki in graščakinje, v njem ni bilo gostinskega lokala in sanitarij, kakršne so urejene danes v gostišču Pri grajskih konjih. Na moškem »oddelku« je celo pršna kabina, ki je graščak najbrž ni imel. Z vsem »udobjem« pa so lahko zadovoljne tudi ženske obiskovalke, saj so jim na voljo ogledalo za ličenje, topla in mrzla voda ...

v Piramidi. Sam najmanj desetkrat dnevno pogleda, kakšno je stanje in ali je vse v redu. »99 odstotkov ljudi pusti čisto, vsake toliko časa pa se najde kdo, za katerim moramo kaj pospraviti.« Pri nas na srečo ni *pijancev*, če pa je vendarle kdo bolj pogledal v kozarec, za njim še posebno pozorno pogledajo, ali WC morebiti ne potrebuje kakšnega dodatnega in nepredvidenega čiščenja.

»Mi strežemo hrano, zato je še posebno pomembno, da so toaletni prostori urejeni in čisti. «Kaj pa mislite, če kaj ne bi bilo v redu. Najhuje je, če smrdi,« je dodal šef in se ob tem prijel za nos. In vse, kar potrebuješ za toaletni luksuz, je na svojem mestu. V

V gostišču Piramida v Bratonicih se šef Franc dobro zaveda, kakšne morajo biti sanitarije. Sam gre večkrat dnevno pogledat, ali je vse v redu. Še posebej je pozoren, kadar opazi, da se kakšen gost, »ki že vidi dvojno«, napoti na WC. Pohvalno je, da moške na vratih pričaka lepa mladenka, ki si jo lahko brezplačno ogledajo. Žal samo na posterju. Sprašujemo se, zakaj ni takšnih zanimivih posterjev tudi za ženske. Ali pa morda kje so?

ženskem WC-ju edino nismo našli obešalnika za plašč ali jopico. Le kako naj se potem ženska sleče? »S tem imamo težave, saj nam jih vse potr-gajo,« je razložil Franc in po moje, ko to berete, je novi obešalnik že pritrjen na svojem mestu.

Murski kotiček: Počisti za seboj!

»Pogledali boste WC, nas je v začetku nekoliko prestrašeno in nezaupljivo premerila Silva Lapuh, šefinja v Murskem kotičku. Potem pa nam je zaupala marsikatero skrivnost in podrobnost iz njihovih intimnih prostorov. Njihovi gostje pustijo za sabo kar čisto in sama ima za to velike zasluge, tudi s sporočilom, naj počistijo za seboj. »Zgodilo se je, da kakšen od gostov še vode ni potegnil za sabo, ker tega pač ni bil navajen. Pa ne bi posebej omenjala mlajših ali starejših.«

V poznejših urah pa se pogosteje dogaja, da ne zadenejo školjke ali pisoarja. »Potem pa si lahko mislite, kaj

In kako je v kakšni vaški gostilni? Za »inšpekcijski ogled« smo izbrali Murski kotiček na Moti, kjer se zbirajo v glavnem domačini in okoličani, da kaj spijejo (hrane ni) in si krajšajo čas z igranjem kart ali namiznega nogometa, pikadom ali kegljanjem. Prijetno se da kramljati tudi s šefinjo Silvo, ki nam je rade volje pokazala »opremo« v ženskem »oddelku«. Ni bilo kaj očitati. Na moškem »oddelku«, tam, kjer je predvideno »sedenje«, pa je bilo sporočilo, ki ga ne moreš spregledati: »Počisti za seboj«. Fantje upoštevajo.

se zgodi – vse gre mimo.« Škoda, da niso ocenjevali in primerjali natančnosti, ki so jo dosegali uporabniki na stranišču, kasneje pri pikadu. Po moje je bilo manj težav pri pikadu. »Žensk v njihovem lokalu ni veliko, tiste, ki pridejo, pa za sabo zбриšejo vse sledi,« se je za konec nasmehnila šefinja.

Javno stranišče v Ljutomeru: Drži do naslednje postaje!

Lepo presenečenje pa nas je čakalo na stranišču na avtobusni postaji v Ljutomeru. Bilo je zaklenjeno. Sama sreča, da je šlo samo za reportažo. Si lahko zamislite stisko človeka, ki ga stisne, potem pa ne ve ne kod ne kam. »To stranišče že več let ni v uporabi,« je razložila natarica v bližjem lokalu. »V začetku so se ljudje še kaj pritoževali

Tisto, kar bi moralo notri, gre mimo, zato pa se v pisoarju znajdejo cigaretni ogorki, obdelan žvečilni gumi in še kaj, vsega nismo analizirali. Delajo tako tudi doma?

in nergali, danes pa se nihče ne razburja več.« Ključe hranijo v lokalu za svoje goste. Nikjer v bližini pa ni primernege stranišča, da bi lahko potnik opravil svojo potrebo. Sicer pa tega nismo prišli reševat mi, se bo pa s to težavo spoprijel tisti, ki je morda prejšnji dan pojedel kaj neprimernege. Uh, ne bi bila rada na njegovem mestu. Res pa je, da človek v težavah muhe žre, in bo naredil vse, da mu ne bi ušlo v hlače. Lahko pa bi v bližini postavili trgovino z oblačili. Za vsak slučaj!

A. Nana Rituper Rodež
Jože Graj

Na avtobusni postaji v Ljutomeru je bilo ob našem prihodu več čakajočih potnikov, zlasti otrok. Kam naj gredo tisti, ki jih preveč »tišči«? Vrata, ki vodijo v WC, so žal zaklenjena.

v solati!

Povejte na Penov glas!

Vabimo tudi vse vas, dragi bralci in bralke našega časopisa, da nam zaupate svoje vtise o doživetjih v lokalih ali na javnih mestih. Lahko je kaj lepega, ste kje prav posebno dobro jedli ali pa so vas sprejeli prijazni ljudje, so vas morda rešili iz nerodnega položaja. Prav gotovo pa se vam je zgodilo tudi kaj takega, kar gostilnam ni ravno v ponos. Morda takrat niste imeli poguma, da bi to zapisali ali komu povedali. To lahko storite sedaj in na ves Penov glas poveste svoje. Dobro in slabo, vse skupaj lahko pripomore k izboljšanju kakovosti ponudbe v naših lokalih. Napišite nam, kakšen je bil vaš polž v solati!

Vaše vtise, pritožbe, pohvale in pripombe čakamo na naš naslov: za Polž v solati, Pen, Podjetje za informiranje, 9000 Murska Sobota, ali po elektronski pošti Nana.rr@p-inf.si

Kot študent izkoristite vse možnosti

Časi za »žure« so mimo
(ali pa se šele začenjajo)!

Ko dijak postaja študent, je eden ključnih ali prelomnih trenutkov marsikaterega posameznika. To še posebno velja tudi za študente iz pokrajine ob Muri, kajti to pomeni osamosvojitve. No, finančno sicer ne, se pa znebimo nadzora in kontrole staršev. Odgovornost prevzameš nase in potem sta dve možnosti. Da v neomejeni svobodi spoznaš, da te svoboda pravzaprav več tako ne mika, ali pa se požeš »v life«, kot bi te spustili z vrvice. Z dijaki, študenti in nekdanjimi študenti smo se pogovarjali o tem, kaj prinaša študentsko življenje, česa ne smete zamuditi in kako preživeti najlepša leta.

Izkoristite študij v tujini!

Andreja Toth,
Murska Sobota

Študiram na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru, v okviru študija pa sem bila en semester v Celovcu. Lani se je kakšnih petdeset študentov prek Erazmusa vključilo v študij v tujini in za to so dobili tudi štipendijo. Svetujem, da se vsi, ki imajo možnost, odločijo za to. Priporočila bi jim študij v tujini, saj se odlično naučiš jezika, postaneš samozavestnejši in ugotoviš, kaj bi rad postal. Tudi študij in odnos profesorjev do študentov se precej razlikujeta od našega. Poleg tega pa pridejo študentje z vsega sveta, spoznaš veliko mladih ljudi in si razširiš obzorja. Kar se študija v Sloveniji tiče, ugotavljamo, da je pri vpisu na družboslovne vede velik naval, morda še prevelik. Dijaki se bodo morali bolj usmerjati v naravoslovne vede. Ugotovili smo tudi, da je prevelik osip na ekonomijo in pravo.

Študent naj ve!

Sonja Kepe, Murska Sobota

Prvi dan pride študent na faks precej naiven. Pa tudi precej izgubljen, ne najdeš predavalnice, ne veš, na koga naj se obrneš, zato svetujem, da je že na prvem predavanju najbolje, da se čim prej spoznaš s svojimi sošolci. Pri starejših letnikih pa se je dobro pozanimati, kaj kateri profesor zahteva in kako ocenjuje. Dobro je najti stare izpitne pole in se pozanimati, predvsem pa čemu se daje na izpitih največ poudarka. Velikokrat kaj kroži o kakšnih profesorjih, kakšni da so, da so strogi in zafrkavajo, potem pa vidiš, da sploh ni tako. Tisto, kar govorijo o izpitih, pa je večinoma res, o profesorjih pa ne. Ponavadi se da s profesorji vse dogovoriti. Dobro bi bilo, da bi se študentje učili sproti, ponavadi pa se spraviš k delu zadnja dva tedna. Priporočam se, da se začneš učiti vsaj mesec prej. Včasih pa se da kaj nadomestiti tudi v eni noči. Jaz sem se na primer za en izpit naučila po poti na izpit. Včasih sem se učila tako, da sem si ob znani melodiji ponavljala učno snov, potem pa sem si na izpitu pesem le po tistem zapela. Vsega, kar slišiš, pa ne smeš vzeti za gotovo, ampak z distanco.

»Žuri« so mimo, pomemben je pravi študij!

Jože Zemljčič, Šratovci,
dijak Srednje šole za
gostinstvo in turizem

Se ne vem, za kateri poklic bi se odločil, saj je v naši severovzhodni Sloveniji to izredno težka odločitev. Že dijaki se zavedamo, kako pomembno je, da si izbereš pravo fakulteto in dobiš pravo izobrazbo. Da ne boš potem štiri leta zapravljal čas in denar, potem pa ne boš imel službe. Jaz si želim dober poklic, da bom imel tudi dovolj

denarja, da si bom lahko ustvaril družino. Poznan kar nekaj mladih ljudi, ki imajo diplomu in celo magisterij, pa nimajo službe, to je velik problem. Nekoč so študente bolj zanimali študentsko življenje pa »žuri«, sedaj pa prihaja čas, ko nas mora zanimati samo konkretno delo, in da čim prej pridemo do izobrazbe in poklica. Časi za »žure« so mimo, »žurajo« mlajši 15-, 16-letniki.

Laura Šlebič, Žitkovci

Končujem osnovno šolo in trenutno najbolj premišlujem, na katero srednjo šolo se bom vpisala. Najbolj me zanimajo poklici odvetnice, arhitektke in kostumografinje, od tega pa mi je bila najbolj všeč kostumografija. Vprašanje je, kaj bom čez 15 let. Želim si, da bi mogoče postala slikarka, to bi bila najrajši. Čisto dobro pa bi mi bilo, če bi bila tudi kakšna delavka v pisarni. Mladi si sebe, ko bomo nekoč v službi, pogosteje predstavljamo na vodilnih mestih kot pa, da bi bili podrejeni. Če bi bila jaz vodja, bi imela dober odnos do podrejenih. Sicer pa mislim, da so dobri in slabi šefi.

Foto A. Nana Rituper Rodež

Najpomembnejše, kar moraš vedeti

Čas študija je res prav poseben čas in prav je, da se za ta čas oborožite z vsemi nasveti. To je odločilen čas tudi zato, ker ni pomembno samo tisto, kar se naučiš na faksu, ampak tudi to, koliko se vključiš v okolje. Koliko odneseš od vsega skupaj! (Pa ne mislim v vrečki ali nahrbtniku!) Kar nekaj knjig je, ki ponujajo nasvete za študijske dni. Ena od bolj »odbitih« je tudi žepna knjižica **Univerzitetni blefsikon**. Iz nje povzemimo le nekaj drobnih nasvetov!

Takole pravi:

1. Najboljši razlogi za vpis na univerzo so, da ste lahko po mili volji zanemarjeni, da poceni polijete, preveč pijete, hodite po zabavah in ga širi leta na splošno lomite s prijatelji.
2. Vaši cilji na univerzi niso, da bi osvojili znanje, temveč letnik in naredili diplomu.
3. Če vas kdaj obide skrb zaradi študija, se spomnite, da povprečni študent opravi 95 odstotkov dela v treh tednih pred zaključnimi izpiti.
4. Bistvene študentske potrebine so – selotejp, odpirač za steklenice, velika skodelica za kavo, velik pepelnik in izzivalen poster.
5. Najpomembnejše, kar moraš na začetku izvedeti, je, v katere gostilne hodijo

študentje, katere trgovine so odprte vso noč in kje je najcenejše.

6. Obstajajo trije modeli profesorjev. Čudežni dečki, ki so videti kot 17-letniki in ki vam dajejo občutek, da ničesar ne veste. Predavatelji srednjih let, ki pravijo, me veseli, da se bomo bolje spoznali, potem pa so skrivnostno nedosegljivi. Med svojimi urami govorijo o zanimivih, vendar postranskih stvareh. Zaslužni profesorji, ki kažejo 110 let, bodo pozabili vaše ime, ne pa tudi vaših napak. Na izpitih vas pustijo pletenčiti, dokler se ne osmešite.

7. Pazite, da ne bi prehitro spali s preveč ljudmi ali celo večnost spali sami.

8. Ko ugotavljate, kaj je moderno, se držite dveh pravil – mora biti neudobno in ledeno mrzlo.

9. Jedi, ki sestavljajo jedilnik, so poleg ocvrtilih jajc in hrenavk še špageti po bolonjsko, omleta presenečenja in kitajska enolončnica. Razmere se z boni izboljšujejo!

10. Namesto zapiskov, ki jih delaš na predavanjih, so veliko boljše lično urejeni zapiski iz fotokopirnice.

Na fakulteti bo veliko odvisno od tega, koliko se boste znašli in kako trdo kažo imate. Ampak fakultete ne boste končali samo z blefiranjem, treba se bo udobno namestiti tudi pri knjigi. Včasih pa se vseeno kaj da zblefirati.

Biti bruc ...

1. oktober 2002. Skupaj s prijatelji, prej sošolci v srednji šoli, ki smo si izbrali soroden študij, smo prihajali na isto fakulteto. Zdelo se nam je, da se vsem starejšim študentom nekam mudi, da vsi vse vedo, da so vsi tik pred diplomami, morda celo pred magisterijem ali doktoratom. Stvar ni bila natanko taka, kot nam je takoj padla v oči. Ko smo se zbrali, v neki bogve kako imenovani dvorani, je bilo polno brucev, ki so ravno tako prišli prvi dan na študij, in še prej pred tisto »veliko dvorano« so se nam zdeli veliko bolj odrasli kot mi. Ali pa smo mi imeli samo tak občutek, saj smo se vsi počutili tako neobgljene ... Sam pri sebi sem si ustvaril mnenje, da bodo nekateri od teh, nam tako neznanih ljudi postali moji kolegi, da imajo tudi oni enake cilje kot jaz, končati študij. V prvih tednih so sledile in še sledijo zabave, to so tiste »brucovske žurke« in krsti nas brucev. Res je, šli smo na prvo zabavo in se pogumno postavljali, da bi doživeli krst. Naslednji dan sem se vprašal, ali se na začetku študija že lahko »luta«. Ne, to ne bo šlo tako pogosto. Moj sosed v študentskem domu pa celo zatrjuje, da se diploma začne pisati prvi dan študija. Skleпам, da je v tem nekaj resnice, zato bom »lutanja« razredčil, do prvih izpitov. Potem pa bomo videli, kakšni bodo rezultati.

Bruc Bojan Zadravec

Vaše pesmi

Odhod

Reka teče in glasno žubori,
moje srce ob tem zate žubori.
Kako imel si tiste temne oči,
ta so očarala mnoga dekleta,
kot mene tiste noči,
se iskrile od sreče in veselja,
mi dajale toplino, polno življenja.
Kmalu si rekel mi adijo
in rekel, da postal boš možki tisti dan.
Zdaj odrasel si,
a podoben več si nisi.

Majči

Ko tebe ni

Za teboj nikogar ne bo,
z nikomer življenja ne bom delila,
ker samota me bo tešila.
Vedno nate bom mislila,
ko solze bodo po licu polzele
in na ustih bo tvoje ime,
hrepenela, jokala bom samo,
brez tebe živeti bo težko.
Za teboj nikogar ne bo.
Ko tebe ni, še sonce ne sije,
oblak brez dežja zemlje ne umije,
zato vedno boš ob meni ti,
spomin nate še živi.
Ti pa daleč si, a upanje živi,
da vrneš se mi.

Sonja Štefko

Močan utrip srca

Otožne besede,
drugačno gibanje telesa,
solze v očeh,
besede brez smisla.
Upanje na ponovno srečanje.
Še en iskren nasmeh,
zadnji stisk roke,
topel objem,
nežen poljub.
Močan utrip srca
in strah pred neznanim.

Alenka

Vaša čustva

Zoran

Kratek pisk na mobitelu je zaznamoval, da sem dobila sporočilo.

Pisalo je: Konec je med nama! In potem se nisi oglasil več, nisi me poklical, na moje klice se ne odzivaš pa tudi izogibaš se krajev, kjer sva se nekoč srečevala. Zate je vse končano, vse, kar je bilo, je izpuhtelo v zrak. Vse najino druženje, pogovori, plesi, tople besede, objemi, poljubi in še kaj. Kot da tega ne bi bilo. Sploh ne vem, kaj se je zgodilo in kako lahko opraviš kar tako prek mobitela. Trga se mi srce, ker ne vem, kaj je bilo narobe. Ker mi tudi nihče noče povedati, kaj je bilo narobe. Tudi tvoji prijatelji molčijo. Jaz sem bila vedno konkretna do tebe, zato je prav, da mi poveš v oči. Iz spoštovanja do vsega, kar sva skupaj imela. Jaz te imam še vedno rada in te pogrešam. Zato mi SMS »Konec je med nama« ni dovolj in ti to veš. Upam, da boš popravil svojo napako.

Presenečena Tina

Farmaceutka Mateja Kardinar

S svojimi strokovnimi prispevki se v Vestniku pojavlja že nekaj časa. Čeprav živi v Murski Soboti, odhaja vsakodnevno v Gornjo Radgono, kje je zaposlena v tamkajšnji lekarni. Očitno Mateji Kardinar poklic farmacevtke veliko pomeni. Sicer pa je prav, da ji kar prepustimo besedo, saj bomo tako zvedeli marsikatero zanimivost iz njenega poklicnega življenja.

»Rodila sem se v Murski Soboti, kjer sem preživela tudi večino svojega življenja, razen študijskih let na Fakulteti za farmacijo v Ljubljani.

»Svetovati in pomagati sta moji vodili!«

Da bom nekoč delala v lekarni, sem se odločila zelo zgodaj, že v prvih razredih osnovne šole. Mogoče je vzrok za tako rano odločitev v tem, da sem bila kot otrok veliko bolna in zato pogosta obiskovalka lekarne.« Tudi pozneje, v gimnaziji, je ostala želja enaka, zato izbira študija zanjo ni bila težka.

»V Pomurske lekarne sem prišla po diplomi na Fakulteti za farmacijo. Po končanem pripravništvu v Lekarni Murska Sobota sem opravila strokovni izpit, nato pa sem bila razporejena v Lekarno Gornja Radgona.«

Kaj bi dejali o poklicu? »Poklic, ki sem si ga izbrala, je dinamičen in zahteven. Zahteva zbranost in natančnost. Ljudje, ki prihajajo v lekarno, so zelo različni, različne pa so tudi njihove težave in zahteve. In vendar je delo, ki ga opravljam, izpolnilo moja pričakovanja. Rada ga

opravljam in trudim se, da ga opravljam čim boljše.«

In vaš nasvet za jemanje zdravil? »Pri uporabi zdravil je zelo pomembno, da se jemljejo v skladu z navodili. Zato bi želela, da se bolniki, kadar so v dvomih o pravilnem jemanju zdravila, obrnejo na farmacevte, mi pa jim bomo z veseljem svetovali. Vedno pogosteje se ljudje odločajo za samozdravljenje. Tudi takrat je zaželeno, da za nasvet povprašajo farmacevta v lekarni. Zavedati pa se morajo, da je samozdravljenje omejeno na preprečevanje in zdravljenje simptomov, ki ne zahtevajo posvetovanja z zdravnikom, prav tako pa je časovno omejeno.«

Kaj najraje počnete v prostem času? »V prostem času rada berem, rada imam rože in poslušam glasbo. K zdravemu načinu življenja spada tudi telesna dejavnost. Zato se udeležujem skupinske

vadbe aerobike, če mi le dopušča čas.«

Kakšni pa so načrti? »V prihodnosti bi se rada še strokovno izpopolnjevala. Izbrala sem si namreč poklic, v katerem so nova spoznanja praktično vsakdanja stvar, zato je neprestano izobraževanje nujno za kakovostno opravljanje dela.«

Za konec pa je razkrila še misel enega od profesorjev na fakulteti, ki ji je ostala v spominu. »Glasi se nekako takole: Služite znanju, kajti znanje je kapital, ki vam ga ne more nihče ukrasti. Še več, bolj ko ga boste rabili, več ga boste imeli. Ne pozabite, da je zdravje vaše največje bogastvo, čuvajte ga in ga pomagajte čuvati drugim. Svetovati in pomagati pa sta vodili, ki se ju skušam držati tako v poklicnem kot zasebnem življenju,« končuje sogovornica.

Milan Jerše

Z našega štedilnika

Riževa juha s karijem

Puranje prsi z mocarelo in ajdovo kašo
Beluši s širokimi rezanci
Radič z jogurtovim prelivom

Pecivo z limeto in orehi

Riževa juha s karijem

Sestavine: 120 g riža, 200 g pora, 80 g korenja, 5 cl olja, 120 cl zelenjavne osnove, 10 cl smetane, 10 g karija, sol, poper

Priprava

Por in korenje narežemo na kocke. Olje v kozici segrejemo in na njem prepražimo narezan por in korenje. Dodamo opran riž, kari, premešamo ter zalijemo z zelenjavno osnovo. Počasi kuhamo, da se riž zmehča. Po potrebi začínimo in nazadnje dodamo smetano.

Puranje prsi z mocarelo in ajdovo kašo

Sestavine: 600 g puranjih prsi, 200 g kuhane ajdove kaše, 100 g mocarele, 80 g mesnate slanine, 60 g belega kruha, 80 g čebule, 3 cl olja, 1 jajce, 10 cl juhe, sol, poper, majoran

Priprava

Puranje prsi pod hladno vodo splaknemo, s krpo osušimo in na delovni površini z ostrim tankim nožem naredimo vodraven žepek, ki ga nadenemo. Na koncu zašpilimo ali povežemo z nitjo, zunanost pa solimo in popramo. Prsi z nadevom položimo v pomaščen pekač,

ga jogurta, 3 cl kisa, 20 g gorčice, 10 g česna, sol, poper

Priprava

Radič očistimo, operemo in narežemo na rezance. Jogurtu primešamo kis, gorčico, sesekljan česen, sol in poper. Vse skupaj dobro premešamo in prelijemo po narezanem radiču.

Pecivo z limeto in orehi

Sestavine: 6 jajc, 120 g sladkorja, 1 vanilin sladkor, 120 g orehov, 120 g moke, nastrgana limetina lupina, 160 g limetine marmelade, 5 cl sadnega likerja, sladkor za posip

Priprava

Rumenjake penasto umešamo s sladkorjem in vanilin sladkorjem. Beljake stepemo v trd sneg in primešamo k rumenkovi zmesi. Nato umešamo presejano moko, mlete orehe in nastrgano lupino limete. Pekač, katerega smo obložili s papirjem za peko, napolnimo z maso. Površino zgladimo in pečemo v segreti pečici 50 minut pri 180 °C. Biskvit ohladimo v pekaču, nato odstranimo papir in biskvit prerežemo. Spodnjo polovico pokapljamo s sadnim likerjem in premažemo z vročo marmelado. Pokrijemo z drugo polovico in posipamo s sladkorjem v prahu.

Radič z jogurtovim prelivom

Sestavine: 500 g radiča, 20 cl navadne-

Branko Časar,
kuharski mojster

Povišana telesna temperatura

Normalna telesna temperatura je dokaj stalna in znotraj dneva niha v razponu 1 °C. Zjutraj je nekoliko nižja, proti večeru pa se dvigne. Odvisna je tudi od spola, starosti, zaužite hrane in telesne vadbe. Pri ženskah je temperatura med ovulacijo nekoliko višja.

Vzroki za povišano telesno temperaturo

Povišana telesna temperatura je simptom, ki kaže, da se organizem bojuje proti bolezni. Najpogostejši povzročitelji so:

- bakterijske in virusne okužbe,
- daljše izpostavljanje soncu (sončarica),
- imunizacija,
- piki insektov in
- rakasta obolenja.

O njej govorimo, če merjena pod pazduho preseže 37 °C. V ustih izmerimo za 0,2 °C višjo, v danki pa za 0,8 °C višjo vrednost.

Kdaj ukrepati

Povišane telesne temperature ne znižujemo vedno. Pri bakterijskih in virusnih okužbah je celo zaželena, saj olajša imunski odziv in preprečuje širitev okužbe. V tem primeru je treba le piti dovolj tekočine in počivati, prostor, v katerem leži bolnik, pa naj se večkrat prezrači. Seveda nasvet ne velja za bolnike s previsoko temperaturo, ki

poškoduje tudi telesne celice. Meja za ukrepanje je 39 °C, lahko pa je tudi nižja, če vročina slabi bolnika in mu povzroča neugodne občutke. Zniževanje telesne temperature je življenjsko pomembno pri epileptičnih napadih, šoku, po operacijah in pri oslabelem srču. Posebej ogroženi so otroci, nagnjeni k vročinskim krčem.

Kdaj k zdravniku

Zdravnika boste morali obiskati, če temperatura ne upade v treh dneh, oziroma preseže 39 °C. Obisk zdravnika zahteva tudi povišana telesna temperatura sku-

paj z drugi simptomi, kot so krči, kašelj, oteženo dihanje, močan glavobol ali bolečine v ušesih. Prav tako morajo k zdravniku otroci do drugega leta starosti in nosečnice.

Kako znižati povišano telesno temperaturo

Najpogosteje uporabljena antipiretična zdravila so paracetamol, acetylsalicylic acid and naproxen. Acetylsalicylic acid inhibits the enzyme cyclooxygenase 1 and 2. This results in less prostaglandins, which leads to antipiretic, analgesic, and anticoagulant effects. It is not recommended for children, asthmatics, and people with bleeding disorders or taking blood thinners. Paracetamol works centrally and reduces fever and pain. It is safe for children and people with bleeding disorders. However, it should be used with caution in people with liver or kidney problems. Naproxen is a non-steroidal anti-inflammatory drug. It works by inhibiting cyclooxygenase, which reduces inflammation and pain. It is not recommended for children, pregnant women, and people with bleeding disorders or taking blood thinners. It should also be used with caution in people with stomach ulcers or kidney problems.

Mateja Kardinar, mag. farm.

Besede
mode

Prvi glamour

»Obraz mlade ženske ima spokojnost, gladkost in svežost jezerske gladine,« je v enem od svojih romanov opisoval Honore de Balzac.

Balzac nam daje predstavo, ki ne potrebuje ničesar odvečnega; vse je samo po sebi zadostno.

In če pomislimo, da je pred nami maturantski ples, se zdi, da ta mladost uhaja. Vse izpeljanke iz besede matura nekako »grozijo« z zrelostjo. Zdi se, da videz mora sovpadati z njo in večernimi kodami oblačenja. Na drugi strani opažamo, da si vsi povabljeni želijo mladosti in »odštekanih« večernih oblačil. Čeprav mogoče plešejo v svoji »večni« večerni obleki, jih ta večer prevzame hrepenenje po svobodi. Kar naenkrat lahko vidimo na plesnem odru moške kravate, zvezane okrog ženskega pasu, ženske rute pa okrog moških glav. Vse se pomeša, zato so verjetno maturantski plesi nekaj nepozabnega tako za maturantke in maturante kot za starše in povabljenе.

Zapeljevanje se lahko začneja z lahkotnostjo svile v obliki satena in organdija. Mehkost svile in gladko svetlikanje oprijemata telo v poševnih linijah krojev. Edini erogeni coni sta dekolte in gležnji, zato je treba razmišljati o pripadajočem nakitu in čevljih z zavirljivo višino pete.

Svila je simbol prihajajoče mode. Ker jo povezujemo z daljnim vzhodom, so tukaj tudi težki brokati in oblike, ki izhajajo iz kimona. Novi način povezovanja lahkotnih satenov s težkimi brokati se kaže v združbi ozkega zgornjega dela s plapolajočim širokim spodnjim krilom. Barve se prepletajo v organskih romantičnih vzorcih. Veliko je rožnate barve, globoko zelene, zlate in črne.

Moška obleka ima vse širši in daljši ovratnik. Lahko se zapenja na en gumb ali pa je visoko zapeta na dvoredni način. Živahne črte dajejo humoren videz, h kateremu pristoji srajca kontrastne barve. Še vedno je tukaj tudi bela.

Tatjana Kalamar M.

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

nastaja v koži ob vplivu sončnih žarkov. Treba je opozoriti, da sončenje skozi navadno okensko steklo ne zaleže, ker steklo ne prepušča UV-žarkov.

Gospa Marija sprašuje, kaj bi lahko bil vzrok za njene težave. Opisuje jih nekako tako: bolečine v vratu, rebrih, kolenih in nogah. Posebej pogosto se pojavljajo v zimskem času. Glede na kratko vsebino pisma je težko konkretno odgovoriti na zastavljeno vprašanje. Poskusil se bom vsaj približati bistvu težav.

Najpogostejše se navedene bolečine pojavljajo pri ljudeh, ki boleajo za osteomalacijo. To pomeni mehčanje, slabitev in demineralizacijo kosti zaradi pomanjkanja vitamina D. Zdrave kosti zahtevajo za svoj razvoj zadostno količino kalcija in fosforja v prehrani, vendar pa telo ne more črpati teh rudnin iz prebavnega trakta brez vitamina D, ki regulira njuno absorpcijo, porabo in izločanje iz telesa. Tega pa dobimo v živilih, kot so maslo, margarina, mleko, ribje olje, jajca ... (vitamin D spada v kategorijo vitaminov, ki so topni v maščobah). Še posebno pomembno je, da se poleti, še posebej pa pozimi izpostavljamo sončni svetlobi, ker večina vitamina D ob normalnih okoliščinah

pomanjkanje vitamina D pa lahko povzroča tudi malapsorpcija - zmanjšanje encima v črevesju. Zaradi tega sta ovirana razgradnja in vsrkavanje mlečnega sladkorja.

Torej, če gre za osteomalacijo, bo treba opraviti temeljit pregled prehodnosti žolčnika v tanko črevo in pregledati slinavko. Osteomalacija povzroča bolečine v vratnem in rebrenem delu hrbtenice, v kolkih in nogah.

Kako zdravimo to bolezen?

Predvsem s čimveč gibanja na soncu (ne spet pretiravati) in s pravilno prehrano z zadostno količino zaužitega vitamina D, ki potem veže kalcij na kosti. Če s prehrano ne moremo zagotoviti zadostnega vnosa vitamina, smo na območju z malo sonca ali se ogromno zadržujemo v zaprtih prostorih, je priporočljivo jemanje vitamina D v tabletah. Vendar svetujem, da boste pozorni na predoziranje, ker ta vitamin v velikih količinah na daljše obdobje povzroča povišanje kalcija v krvi in

kopičenje kalcijevih soli na stenah žil in v ledvicah. Uživanje ribjega olja polenovk je vedno nenevarno, saj vitamin A v olju uniči delovanje presežka vitamina D.

Podobne težave, kot jih navajate v svojem pismu, se pojavljajo tudi pri osteoporozi. Pri tej bolezni prav tako prihaja do zmanjševanja količine kalcija v kosteh. Vendar s to razliko, da pri osteoporozi bolijo bolj sklepi. Posebej je boleča celotna hrbtenica, ki se začne kriviti v lok. Ožijo se medvretenčni diski, zato prihaja do pritiska na korene živcev. Pri osteoporozi se zaradi razgradnje kostne substance tanjšajo stene kosti. Posebej občutljiva je medenica. Sicer strokovnjaki to bolezen pripisujejo menopavzi ali prezgodnjemu odvzemu jajčnikov, ki ne izločajo več estrogenih hormonov. Vendar vedno pogostejša bolezen mladih žensk ter vse pogostejši primeri pri moških to demantirajo. Po nekaterih podatkih za osteoporozo boleha že vsak osmi moški. Vzroke pa lahko najdemo v sodobnem načinu življenja.

Osteoporozo je treba razlikovati od osteomalacije, vendar pa lahko nastopata tudi obe hkrati, kar kosti še dodatno oslabi.

Gospa Marija, predlagam Vam, da si daste iz-

meriti kostno maso in pregledati hormonsko delovanje obščitničnih žlez, ki tvorijo paratiroidni hormon, ki uravnava količino kalcija v krvi.

Če količina kalcija v krvi pade, se posledično nadomešča primanjkljaj iz kosti. Dolgoročno ima to za posledico resno pomanjkanje kalcija v telesu. Poskrbite za večjo koncentracijo vitamina D v telesu, kot sem že opisal. S hrano pa povečajte vnos kalcija v telo.

Zelo dobre rezultate daje tudi jemanje tablet Osteopan. Prvi mesec zaužijte vsak dan po zajtrku (ker na tešče Vas bo bolel želodec) eno tabletko. Po tem času prekinite za kak teden. Nato nadaljujte z eno tabletko vsak drugi dan.

Zelo bi Vam priporočal tudi ročno masažo hrbtenice. Vendar pozor, ker mora biti taka masaža zaradi krhkosti kosti zelo nežna in opravljena strokovno, da ne pride do poškodb. Sam imam s takimi vrstami masaže dolgoletne izkušnje. Ob vsem tem Vam bo v veliko podporo tudi rahla telovadba, kjer poskušajte aktivirati celotno telo.

Naslednjič:

Problemi gospe Bojane s sečno kislino in moj nasvet za pomoč

No referendum bo. Čista nouvi. Mij dec na našoj osnovnoj šou smo sklenoli, ka mij tuj me referendum. Vprašanje de sledi če: Ste zato, da otrokom ni treb več v šolo? Si smo za - 1000 %. T referendum ne mre spadnoti. Nikak. D san tou atiji pravo, mi je pravo ka san mal fčesnjeni. »Ges?«, san se čuduvo. Što si je prav norčaste referendum zmislo. Ge nej! Če se lejko država špila s sumarijami, te se lejko zanankar dec tuj.

Malo več nevoule do meli s ten njuvin referedum za Nato. Kak zaj kaže, nega glij potrebne polovio navdušencof za vstop Slovenije v Nato. Zato so p že začali s fintami. Gospoud Grizold so eto pravl ka do če nemo za Nato, nej samo ka ponovno uved obvezno služenje vojaškega roka, namesto pro esionalne vojske, ešče ženske do vojsko mogle. Sam nej še zaj, ka nigi nemrejo naljonke v maskernoj fart dobiti.

Ka se mo še čuli, prle kak nas notri zriktajo. Mal se njin trousijo lekar lače. Ka če njin te referendum spadne, te de znankar spadno še štoj z njin. Za to kakša dobrodelna organizacija je NATO, ka s najboljše z bombarderanjon ukvarja, zmejs pa tū kakše pakete z gestijon, smo pa pa doubili potrdite eto, da je Buš Husoji vojno napovedo. Mogoče de j nan tūj, če mo prouti, pa zavole lendavske Naft Što bi tou znal? Malo finto so si naši že zmislili, k ta prej oba referendum fkuپر, na en den. Za Nat pa za EU. Aha. Mislijo si, če do lidje za EU, te do z NATO tuj. Bar malo inouk tej naši preijgni brig majo, nej sigdar samo državljani.

Se pa lejko začamo veseliti, nouve rezidence, n Brdi pri kranji. Samo trij milijarde bi naj koštalo. Pa še neka do preurejali, pa za gospoda predsednika. Ka od ovoga svinjsko dragoga aviona nanč nem nika pravo, ka že rabli čifkajo od nejga. Dobrogo školnika so meli tej naši vodilni. Ati je pravo, k samo čaka da de Gospod Drnovšek začo cigar kaditi. Ka bi se se tou dalo malo nači rejšiti, pa k bi s tej pejnez lejko par bolnic zazidali, tou pa nikog ne briga. Glavno ka je njin fajn. Pa ka je volimo Pardon. Volite, vij velki.

Vači je pa se po staron. Inflacija se sakši den men ša v našoj deželici na sončnoj stani alp. Letos de pre že skoro minimalna. Ka de pa še seglij trikrat vekš kak v državaj evropske unije, to je pa zanemarljij podatek. Smo se pa že maščevali hrvatan za piranski zaliv. Doj smo njin kúpili Hvar. Sunčani Hvar. Za mo mogli spremeniti ime naše države. Slovenija bre piranskoga zaliva i sa sunčanim Hvarom. Oni s nan pa za Hvar maščujejo tak, ka mata Ivica p Janica več točk f svetovnon pokali, kak sej naši trest slovenski smučarof. Ivica je pa že zaproslo Avstrijo, če bi se lejko preimenoval v Adolfa. Razložo nan j ka trenejra kak nemški soldaki med drugof bojnor. Naši smučari pa te znankar trenejrajo kak vat kanski gardisti. Fajn pomali, pa tiste smejsne lač majo gor.

Ja pa so najšli še eno nouro kravo f Sloveniji. Tou je še korak k evropskoj uniji. Zakoj ji te mij ne b meli, če je v EU-ji majo. »Od koj je li znorejla«, san s pijto. Pa san nej pa nej mogo gor priiti. Ati mi j razložo: »Vane, ti ges poven, od koj je znorejla. V njenon mlejki so nej najšli kloramfenikola.« Tou b pa lejko bilou, san si mislo. Ešče zaj se ne vej kak j ta mrlina prišla notri f slovensko mlejko. Kovač nar več nemre razložiti, ka so ga že zamenjali. Ta nouve gospa namesto Kovača se piše Salamon, se pa gli ne kaže rada preveč v javnosti. Mogouče so jo prej Salomonovoga oglašnika zaposlili san premislavo. Atija san pa rajši nej pijto, čiglij san gvūšen ka bi or tou znal.

P.S. Moren iti, ka se bajca derejo, ka naj iden po drva, ka je nekše mrzlo prej. Po dugon časi mam pa redno zijmo, so pravli bajca. Bar malo naj te bejl snejg pobejli se te njuve grinte.

Fajn se mejte pa brodte, kak Drnovškov nouvi pe. Brodi, kakše se referendum bi si še lejko zmislili v našoj državi. Predloge mi lejko pošlete na naslov Urad za izgubo časa in prostora, referendum in ostale modrije, z obveznim pripisom »za Vane-ka«. Adijo.

VANEK

Pomurska črna kronika

Lani manj smrtnih žrtev v prometnih nesrečah

Že konec leta 1999 so si pomurski policisti zadali cilj, da bi do konca leta 2003 v regiji letno umrlo največ 14 udeležencev v cestnem prometu. Omenjenega leta 1999 je namreč na pomurskih prometnicah življenje izgubilo kar 29 ljudi. Leto pozneje pa so zabeležili 25 smrtnih žrtev med udeleženci v prometu. V letu 2001 se je število umrlih v prometnih nesrečah v regiji znižalo na 17, trend zniževanja pa se je nadaljeval tudi v pravkar končanem letu 2002. V približno enakem številu prometnih nesreč kot leto poprej je namreč življenje izgubilo 14 ljudi, kar kaže, da je želeno število doseženo že leto dni prej. Kljub temu po besedah direktorja PU Murska Sobota Aleksandra Jevška še vedno ne morejo biti pretirano zadovoljni. Po njegovem mnenju namreč še vedno obstajajo rezerve in bi se število nesreč z najhujšimi posledicami lahko še znižalo. Jevšek ravno tako meni, da niso zgolj pre-

ventivni (in represivni) ukrepi policistov prispevali k izboljšanju stanju ne tem področju, temveč je opaziti tudi že drugačno zavest voznikov, postopno izboljšanje prometne infrastrukture ter tudi vedno novejši in boljši vozni park (avtomobili) v javnem prometu.

Ko gre za smrtno žrtve prometnih nesreč v letu 2002, je njihova povprečna starost natanko 50 let, s tem da je bila najstarejša umrla udeleženka stara 90, najmlajša pa 19 let. Umrlo je devet moških in pet žensk, največ nesreč se je zgodilo z osebnim avtomobilom, umrlo pa je tudi nekaj kolesarjev, dva pešca, en traktorist ... Prometne nesreče s smrtnim izidom so se v Pomurju dogajale praktično vse leto, saj samo maja in novembra niso zabeležili nobene. Najhujši je bil marec, ko so umrli trije udeleženci, med njimi pa tudi dva pešca, in to v isti noči, a na različnih lokacijah. Od 14 umrlih jih je 10 umrlo v nesrečah, ki so se pripetile v Prekmurju, samo štirje pa na desnem bregu reke Mure, v Prlekiji. Največ nesreč s smrtnimi žrtvami (7) se je zgodilo na območju največje upravne enote Murska Sobota, po tri žrtve so zabeležili na lendavski in radgonski UE, na območju Ljutomera pa je umrla samo ena udeleženka v prometu. Zanimivo je, da niti ena od štirih žrtev na radgonskem in ljutomerskem območju ni bila iz Pomurja. Na ljutomerskem je umrla Mariborčanka, na radgonskem pa dvoje tujcev in Haložan. Sploh pa med vsemi 14 umrli v Pomurju ni niti enega prebivalca iz sedmih občin z desnega brega reke Mure, torej iz UE Gornja Radgona in Ljutomer. Začelo pa se je 11. januarja, ko je v Zenkovcih na poledeneli cesti umrla sopotnica v osebni avtomobilu, 67-letna Šarika Šiftar, končalo pa tudi na poledeneli cesti, in sicer 20. decembra, ko je v Mostju umrl 19-letni Igor Rous.

Tragično nočno streljanje v Ižakovcih in Murski Soboti

Ko gre za umore, so v regiji zabeleženi štirje klasični umori, bilo pa je še kar nekaj poskusov umora, »nesrečnih« smrti, povzročitev hudih poškodb, ki so pripeljale do smrti, ipd., kar tudi šteje med umore. Vse skupaj pa se je začelo 9. februarja (torej samo nekaj ur po slovenskem kulturnem prazniku), ko je 21-letni Silvester Rajtar tik ob radgonskem pokopališču med prepitrom s kuhinjskim nožem zabodel svojo 30 let starejšo mamo Terezijo Hegedič Rajtar, ki je nekaj ur pozneje v bolnišnici poškodbam podlegla. Žal pa tudi nesrečni mladenič ni dočakal glavne sodne obravnave, saj je med preživljanjem hudega pritiska, čakajoč na glavno obravnavo, v soboških

priporih storil samomor. Potem se dobrih pet mesecev na tem področju ni dogajalo nič, nato pa je toplo poletje, konec julija in začetek avgusta, ko so bili mnogi na službenih počitnicah in dopustih, še posebej zaznamoval 26-Robert Rauter iz Dokležovja, ki si je za svoje divjaško početje 17. decembra prislužil najvišjo kazen, ki je mogoča po slovenski KZ, in sicer 30 let zapor.

Z izrekom omenjene maksimalne zaporne kazni, ki jo določa slovenska kazenska zakonodaja, je bila pred velikim senatom okrožnega sodišča v Murski Soboti, ki mu je predsedoval sodnik svetnik Dezider Novak, tako končana najbolj tragična in najbolj žalostna glavna obravnava v letu 2002 ne le v Pomurju, temveč v Sloveniji. Omenjenega Roberta Rauterja je obtožnica bremenila dveh umorov, dveh poskusov umora ter nedovoljene proizvodnje in prometa orožja ali razstrelilnih snovi. Po predhodnem branju obtožnice ter kratkem zaslišanju obtoženega, ki se ni zagovarjal za umora in poskusa umorov, ter zaslišanju številnih prič in izvedenca psihiatrične stroke so na koncu prebrali še izpovedi nekaj prič in izvedencev, ki so enako kot pred tem pričali različno. Eni so namreč predstavljali obtoženega v lepi luči, drugi pa so se nad njegovim početjem zgražali. Na nekatere trditve omenjenih prič se je odzval tudi obtoženi, ki je vedno trdil, kako lažejo ipd. Ko pa ni bilo nobene dokaznega predloga več, je prišlo do zaključnih nagovorov vseh strank.

Najprej je kar precej časa govoril okrožni državni tožilec Robert Stojko, ki je podrobno predstavil potek dogodkov, ki so se dogajali kritične noči 31. julija letos v Ižakovcih in Murski Soboti. Ponovil je, kako je Rauter 31. 7. 2002 med 1. in 3. uro zjutraj v Ižakovcih in Murski Soboti s potezno puško šibrovko, kalibra 12/70, znamke Winchester Defender, iz neposredne bližine najmanj trikrat ustrelil v 18-letno Katjo Maroša, ki je pozneje umrla, ter najmanj trikrat ustrelil v 19-letno Adriano Horvat, zaradi česar je takoj umrla. Ob tem je najmanj dvakrat ustrelil v 44-letnega Martina Maroša ter ga zadel v prsni koš in desno podlakt, s čimer mu je prizadejal hude telesne poškodbe, njegovo soprogo 37-letno Ano pa je iz neposredne bližine ustrelil najmanj enkrat, a je tudi ona preživela, in sicer zaradi lastne iznajdljivosti, ker je se pritajila, da je mrtva. Med streljanjem v Murski Soboti pa je tudi 16-letni Darji Felkar zagrozil z besedami, »ti si vse videla, ti si naslednja na vrsti«, toda tožilec je obtožbo za omenjeno kaznivo dejanje umaknil, tako da se je sodilo samo za dva umora, dva poskusa umora in nedovoljeno posest nevarnega strelnega orožja. Tukaj je državni tožilec zatrdil, da je Rauter nabavil specialno puško, ki nikakor ni namenjena samoobrambi, kot je trdil obtoženi, temveč za tisto, kar je pozneje tudi počel, torej za ubijanje ljudi. »Gre za absolutno prepovedano orožje, ki ga je obtoženi uporabil na najbolj radikalen način. Ko je dohitel svojo zunajzakonsko partnerko Katjo Maroša, jo je zasipal s svincem, ne da bi se poskusil pogovoriti, če so že bile težave. Takrat je bil v nevarnosti tudi njun otrok Timi, saj je bilo pozneje ugotovljeno, da je bil tudi on krvav. In ko je že obračunal s Katjo in je dobil sina, ni imel nobenega vzroka, da bi se peljal v Mursko Soboto in ustrelil še Adriano Horvat, saj slednja ni imela »Katje zaklenjene pri sebi«, je med drugim dejal državni tožilec Stojko, ki je dodal, da ima zato sodišče lahko delo, saj da je vse povsem jasno in da je imel najmanj deset pametnih rešitev, sam pa se je odločil za najbolj radikalno – za umore.

»Kot prišteven človek bi moral razumeti, da če ga je Katja zavračala kot agresivneža, pri njej nima kaj iskati, tudi s silo ne. Zato v vsej zadevi ne vidim prav nobene olajševalne okoliščine in po dolgem premišljevanju, kakšno kazen naj predlagam, sem se odločil, da bo to 14 let in šest mesecev za umor Katje Maroša, 15 let za umor Adriane Horvat, po 11 let in šest mesecev za vsakega od dveh poskusov umora ter osem mesecev za posest orožja. Enotna kazen pa naj znaša 30 let,« je dejal tožilec Stojko, ki je tudi predlagal podaljšanje pripora do pravno-močnosti sodbe. Z tem se je strinjal tudi pravni zastopnik oškodovanih Horvatovih, odvetnik Jože Šafarič, ki je dodal, da nihče nima pravice vzeti pravico v svoje roke ali komurkoli odvzeti življenje. Tudi pravni zastopnik oškodovanih Maroševih, odvetnik Borut Soklič, je menil podobno, distanciral pa se je samo od nekaterih tožilčevih navedb glede odnosov v družini Maroša. Odvetnik Soklič je dodal, da je ostal sedaj mali Timi (sin pokojne Katje in obtoženega Roberta) brez obeh staršev in naj sodišče misli tudi na to.

Povsem drugačnega mnenja je bil zagovornik obtoženega, odvetnik Janez Perš, ki je sodišču predlagal upoštevanje številnih olajševalnih okoliščin. »Posebej je treba upoštevati osebnostno motenost obtoženega, ki je imel težko otroštvo in ki je šele s petnajstimi leti, ko se je preselil k sestri in svaku, nekoliko bolje zaživel,« je med drugim dejal odvetnik Perš, ki je posebej očitil mami obtoženega, da ni poskrbela za ustrezen razvoj svojega otroka, med drugim pa naj bi mu prepovedala videvanje očeta in ga nenehno pretepala, kar je imelo zelo negativen vpliv. Tudi zaradi tega naj bi si Rauter nabavil puško, ker naj bi mu grozili, sam pa nikoli več ni želel biti ogrožen. »Puško si je kupil, da bi se branil in ne da bi ubijal. Gre za zmanjšano prištevnost mojega varovanja in tožilstvo je pretiravalo, ko je predlagalo kazen, še zlasti v primeru obeh poskusov umora, saj ni bilo nobenih hujših posledic,« je dodal odvetnik Perš, ki je razkril tudi nekaj dejstev, ki jih sodišče prej ni slišalo, saj se Rauter ni zagovarjal. Na koncu je dejal, da bi ustrezala skupna zaporna kazen manj kot 20 let, tožilcu pa je očitil, da zahteva maksimalno kazen, ker »javnost tako zahteva«. Takšen očitek je tožilec zavrnil in dejal, da bi glede na vse javnost dejansko lahko pričakovala najvišjo kazen.

Sam obtoženi je s solznimi očmi dejal, da močno obžaluje dogodek, ki se je zgodil. »Niti sam ne vem in ne morem razložiti, kaj se je z mano zgodilo tisto noč. S svojo neumnostjo in nepremišljeno potezo sem sedaj izgubil vse. Izgubil sem tudi sina Timija, ki sem ga imel najraje na svetu, a sem ga po drugi stran rešil od Maroševih, kjer nikakor ne bi smel in mogel odraščati (neuradno je bilo slišati, da je mali Timi že nekje v rejništvu, op. p.), nikakor pa ne bi bilo dobro, če bi odraščal tako, kot sem odraščal sam. Ne glede na vse pa si zaslužim kazen za svoje početje, za katero dejansko ni opravičila,« je med drugim dejal Rauter, ki je spet ponovil, da je puško nabavil, da bi se zaščitil pred Romi, ki naj bi ga ogrožali. Dodal je tudi, da dejanj ni počel iz nobenega maščevanja, temveč zgolj zaradi strahu, da bo ostal brez sina. Katja mi je namreč kritične noči po telefonu povedala, da ima vse urejeno, da bo s Timijem odpotovala na Madžarsko, kjer se bo ukvarjala s prostitucijo, s čem bo zaslužila dovolj denarja za oba, sam pa da ju nikoli več ne bom videl. Takrat me je začela boleti glava in sem zgrabil za puško, pozneje pa se je zgodilo pač to, kar se je,

2002

čeprav tega nikoli nisem niti najmanj želel,« je še dejal Rauter, ki je očital tudi Centru za socialno delo in zlasti policiji, kjer mu nikoli niso prisluhnili in so se mu navadno samo smejali, tudi ko naj bi mu Romi grozili s smrtjo.

»Vse to se je kopičilo in naposled je prišlo do tega tragičnega dogodka, ki ga dejansko obžalujem,« je ponovil Rauter, ob koncu pa je okrcal predvsem novinarje, ki da so vse skupaj samo »napihnili«, tožilstvo in sodišče pa da temu samo nasedata. Njegove zadnje uradne besede, poleg poznejših »vpadnic« med branjem sodbe, pa so izzvenele kot resna grožnja. Dejal je namreč, da sam ni morilec in masčevalec, »toda našel se bo kdo, ki bo obračunal s sodiščem, tožilcem in novinarji«.

Toda tudi to ni prestrašilo petčlanskega senata, ki je pozneje soglasno in brez kakršnega koli pomisleka sledil predlogu okrožnega državnega tožilca. Za smrt Katje Maroša so mu prisodili 14 let in šest mesecev zapora, za umor Adriane Horvat 15 let, za dva poskusa umora po 11 let zapora ter osem mesecev zapora za neupravičeno posest orožja. To je skupaj kar 52 let in dva meseca, toda enotna kazen se glasi maksimalnih 30 let zapora. Ob tem mu je podaljšal pripor do pravomočnosti sodbe, na katero je obramba napovedala pritožbo. Med obrazložitvijo sodbe je sodnik Dezider Novak med drugim dejal, da so vsa kazniva dejanja dokazana in da jih je tudi sam priznal ter obžaloval, zato praktično ni bilo mogoče izreči nižje kazni, saj smo spet slišali, da ni nobenega vzroka, ki bi bil tako tehten, da lahko nekdo zaradi tega komu drugemu odvzame življenje. Pri izreku sodbe je senat upošteval številne dokaze, vsekakor pa je eden najbolj zgovornih mnenje izvedenca psihiatrične stroke doc. dr. Slavka Ziherla, ki je zatrdil, da je obtoženi odrasčal v okolju, ki mu ni omogočalo pravih možnosti razvoja, zato so se pri njem zgradile mešane osebnostne motnje. Prišlo je do kopičenja čustev in zamer zlasti do Katje. Dolgotrajna sovražnost in jeza, ki včasih zamači zavest in lahko pride do izgube spomina, je na koncu pripeljalo do tega, da je počilo. Kljub temu pa je izvedenec zatrdil, da je obtoženi vedel, kaj počne, saj je vedel, koga mora ustreliti in koga ne, kajti svojega sinka in brata pokojne Katje je pustil pri miru. Njegov poskus samomora v priporu pa je psihiater ocenil kot nekaj logičnega, ker da se je srečal z občutkom krivde in sočutjem. Tako se je v celoti uresničilo pričakovanje, da bo dobil za omenjena kazniva dejanja Robert Rauter maksimalno zaporno kazen, ki znaša 30 let, in je bila prvič, kakšno naključje, izrečena ravno pred letom dni (19. 12. 2001) prav tako v Murski Soboti (Milica Makoter in Bojan Žalik, op. p.) in jo je izrekel isti sodnik Dezider Novak.

Ko pa smo že pri primeru Makoter, ne moremo mimo dejstva, da je v lanskem letu višje sodišče v Mariboru Makoterjevi in Žaliku (vmes je Žalik tudi pobegnil iz pripora v Murski Soboti, a so ga hitro prijeli) potrdilo najvišjo možno kazen, nato pa je sledila pritožba na Vrhovno sodišče RS, katerega odločitev je javnosti zdaj tudi že znana. Ne ve pa se še, kako se bo na sodišču razpletel dogodek, ki se je pripetil 19. oktobra v Peskovcih na Goričkem. Tam je namreč trpinčeni 84-letni Viktor Bejek s kolom umoril agresivnega in vinjenega sina Ludvika. Omenjenega starčka, ki je obžaloval, zakaj tudi sam ni umrl skupaj s sinom, s katerim sta živela sama, kriminalisti niso niti privedli ali pridržali, to pa ne pomeni, da se ne bo zagovarjal za svoje

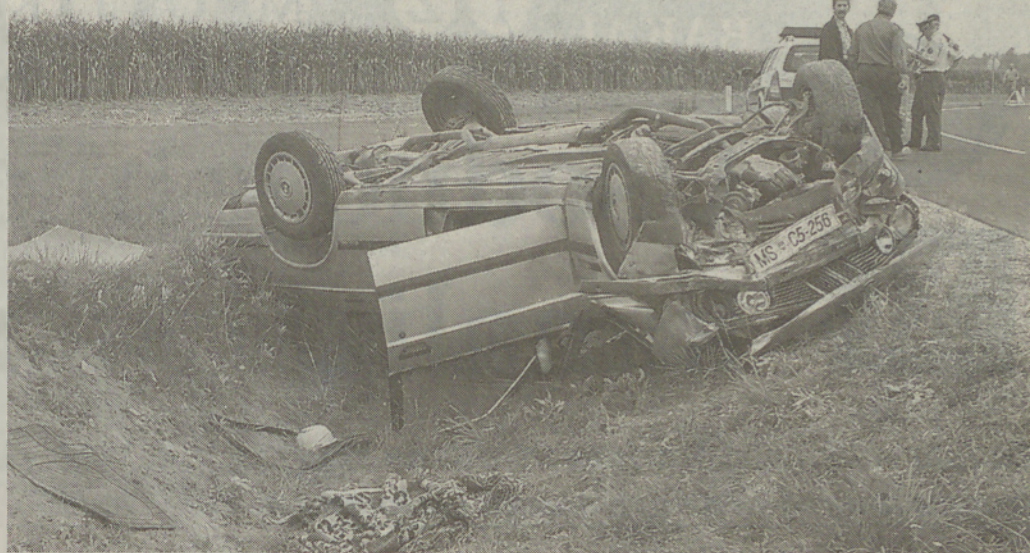
početje. Toda, kot smo slišali med številnimi sosedi in znanci iz Peskovcev, so vsi pripravljeni pričati v njegovo korist, češ da si Ludvik »nič drugega ni niti zaslužil«. Vsekakor pa si ni zaslužil krute smrti 22-letni Matevž Hajdinjak iz Černelavcev, ki je 4. decembra umrl v mariborski bolnišnici. Nekaj dni pred tem je nesrečnega fanta na soboški avtobusni postaji fizično napadel še mlajši znanec, ki ga je po policijskih podatkih močno udaril v predel glave. Matevž je padel na asfalt, kjer je obležal hudo poškodovan. Kljub upanju svojcev je mladi fant poškodbam podlegel. Omeniti kaže tudi, da je sodišče v Murski Soboti obsodilo na 9 let zapora Štefana Šlankoviča, ki je jeseni 2001 v Ženavljah zažgal lastnega očeta.

Nekoliko manj utopitev in tudi samomorov

Nevarne gramoznice, ribniki, jezera in tudi Mura, ki so v minulih letih pogosto odnesli veliko življenj, so bili v letu 2002 nekoliko prizanesljivejši. Zgodilo se je namreč bistveno manj utopitev, izmed katerih kaže omeniti predvsem nesrečni utopitvi dveh ribičev, in sicer 37-letnega Štefan Horvata, ki se je 12. julija utopil v ribniku v Kupšincih, ter 51-letnega Slavka Cenerja, ki je 9. septembra utonil v jezeru v Krašcih. Vsekakor pa ne gre prezreti niti nesrečne utopitve 39-letnega Petra Bertalanica iz Murske Sobote, ki se je menda sprehajal ob Ledavi in so ga 24. novembra pred začetkom nogometne tekme našli tik ob stadionu v Fazaneriji. Kot rečeno, pa je bilo tudi nekaj manj samomorov, čeprav smo tukaj še vedno v svetovnem vrhu (okoli 50 samomorov na 100 tisoč prebivalcev). Tudi vsi samomori so velika tragedija zlasti za svojce, toda nekateri so še posebej pritegnili pozornost javnosti. Poleg že omenjenega mladeniča, ki se je za samomor odločil v priporu, ne gre prezreti primer iz Beznovcev, kjer je gospodar domnevno požgal gospodarsko poslopje, potem pa se ustrelil s pištolo za živali, a je malo pozneje v bolnišnici umrl. Za samomor z ustrelitvijo pa se je odločil tudi podjetnik iz Gornje Radgone, ki je bil menda v brezizhodnem položaju. Žal pa so vsi, ki se odločijo za samovoljno prekinitev lastne najpomembnejše vrednote – življenja, bolj ali manj v takšnem položaju.

Smrt pod traktorjem, na gradbišču, v požaru, kleti ...

Tudi tokrat ni šlo brez mnogih takšnih in drugačnih tragičnih dogodkov, ki so mnoge svojce zavili v žalost. Mnogi otroci so ostali brez očeta ali matere, celo starši brez otrok. Najprej je prišlo že 1. januarja v Gradišču do nesreče s pirotehniko, v kateri se je hudo poškodoval otrok, 12. januarja pa je prišlo do nesreče v gozdu v Žižkih, kjer se je med podiranjem oz. obdelovanjem drevesnih hlodov smrtno ponesrečil 41-letni domačin Jožef Prša. Natanko 15 dni pozneje pa je bila poledenela cesta usodna za 60-letnega Franca Dervariča iz Radovcev, kateremu je spdrsnilo, med padcem pa se je nesrečno udaril v glavo in umrl. Tik na predvečer valentinovega pa so policisti zabeležili nenavadno smrt 63-letnega Štefana Ferencika iz Kobilja, ki je bil v hlevu, odkoder se je vrnil in umrl, domnevno pa naj bi k temu prispevala ena od krav. Zadnji marčevski dan pa je ravno tako nenavadno umrla 74-letna Ana Divjak, ki je zgorela v Murščaku, zelo tragičen pa je prvomajski dogodek, ko se je ravno na praznik dela na domačem vrtu smrtno ponesrečil 43-letni Rudolf Kocon iz Čentibe, ko se je med mulčanjem porezal in izkrvavel pred prihodom zdravnika. Na tem področju je bilo nekoliko bolj umirjeno poletje, razen tragedije, ko je 40-letni Andrej Hodnik iz Slaptincev med delom na strehi pri prijatelju padel in potem umrl. Začetek jesenske trgatve, pravzaprav vretje v kletih pa je bilo usodno za 49-letno Alojzijo Kotar iz Sovjaka, ki so jo našli zadušeno v sosedini kleti. Razvoz gnoja po njivi pa je

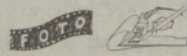
bil usoden za 38-letnega Milana Kukolja iz Krapja, čigav traktor se je na razmočeni njivi pri »Trneku« na Moti nekoliko pogrznil in nesrečnega fanta pokopal pod sabo. Naši ljudje pa umirajo tudi v tujini, kamor so odšli s trebuhom za kruhom in kjer pridno služijo zase in za svojo družino. Ravno to je doletelo 57-letnega Jožefa Berkeja od Svetega Jurija, ki je umrl 22. oktobra med podiranjem gradbenega nosilca v Oberpullendorfu v sosednji Avstriji. V nesreči je takoj umrl še njegov sodelavec iz Avstrije, nekaj sodelavcev, med katerimi je večina iz Pomurja, pa je bilo poškodovanih. Sledilo je nekaj jesensko-zimskih nenavadnih dogodkov s smrtnim izidom, kot so smrt 64-letnega Vincenca Žižka (Mostje, 29. 10.), 24-letnega Dejana Lenarčiča (Cankova, 11. 11.); 62-letnega Franca Lukovnjaka (Janžev Vrh, 11. 12.) in 42-letnega Martina Kavčiča (Lutverci, 20. 12.) ipd. Policijska kronika je zabeležila tudi hudo nesrečo znanega slovenskega zmajarskega reprezentanta, 27-letnega Tomaža Gajserja iz Iljaševcev, ki je ob športnem letališču v Krapju strmoglavil 29. decembra. K sreči pa je kljub padcu z okoli 100 metrov višine utrpel le hujše poškodbe, ki naj ne bi bistveno vplivale na mladeničevo življenje. Tik pred koncem leta pa je bilo žalostno tudi v Tropovcih, kjer je gorela dnevna soba 48-letne Marte Ratnik. V požaru je bila hudo opečena tudi nesrečna lastnica hiše, ki je nekaj dni pozneje umrla v mariborski bolnišnici. Mogoče pa je malo bolj spodbudno, da je lani zaradi čezmernega zaužitja mamil umrl samo en (pred tem 7) otrok.

Kdo je oropal Casino 3000 in kdo zažgal Mehov volvo?

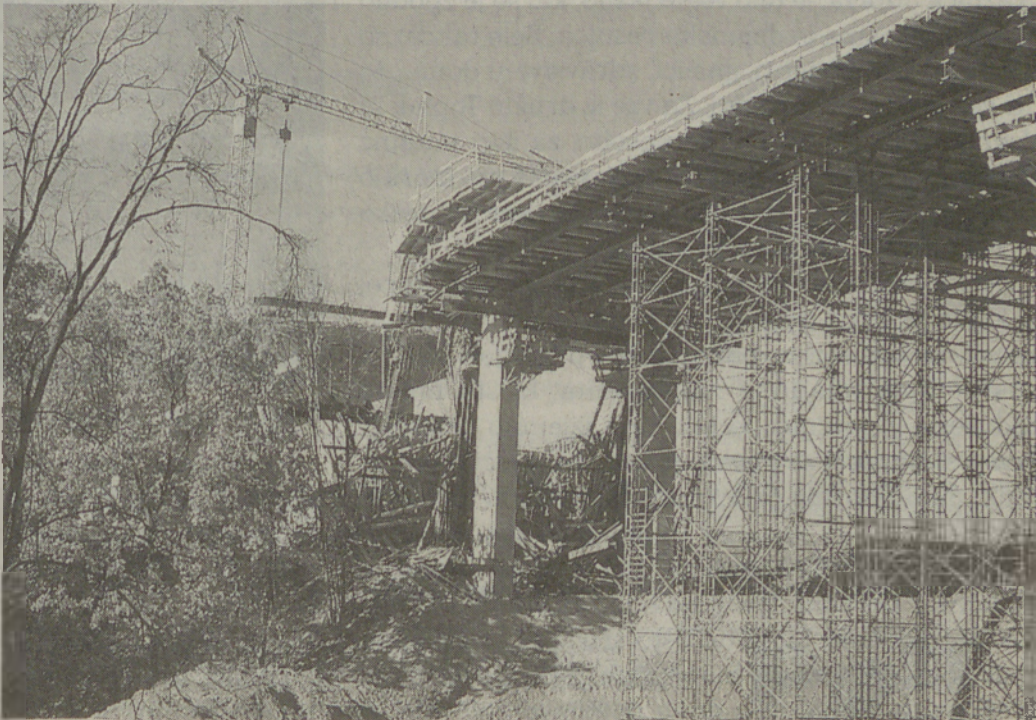
Toplega poletnega večera, 21. junija, je še vedno neznan storilec oropal »Casino 3000« v Moravskih Toplicah, žal pa policisti kljub vsemu trudu še vedno niso uspeli odkriti storilca, ki naj bi odnesel okoli 50.000 evrov. Čeprav je med ropom govoril »nemško«, so mnogi prepričani, da je šlo za Slovence. Podobno kot v Moravskih Toplicah pa se je 26. septembra zvečer,

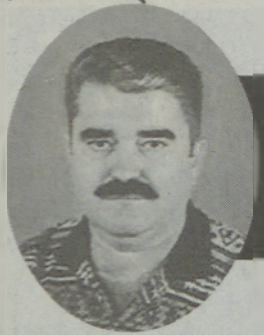
preden so zaprli lokal, zgodil rop Turistične agencije Putra na železniški postaji v Murski Soboti. Žal pa po naših podatkih tudi tega storilca, ki je menda odnesel dnevni izkupiček, policisti še niso uspeli odkriti. Enako tudi roparja, ki je 1. oktobra s pištolo zagrozil uslužbenca Petrola v Radencih in odnesel torbico majhnim zneskom denarja. Toda, če ž niso odkrili omenjenih vlomilcev, n moremo trditi, da so bili policisti i kriminalisti PU Murska Sobota neuspešni saj so po raziskanosti kaznivih dejanj kljub vsemu med najuspešnejšimi v državi.

Žal pa jim še vedno ni uspelo odkriti ni neznanca, ki je še posebej razburil pomursko javnost v noči s 26. na 27. september. Takrat je namreč pred stanovanjskim blokom v Murski Soboti zažgal osebni avtomobil znamke Volvo, s katerim se je vozil novi predsednik uprave MUR Borut Meh. Več kot očitno je takrat bilo da je sicer med delavci priljubljeni direktor nekomu stopil na žulj, toda dokler policisti ne bodo odkrili storilca, bodo to samo ugibanja. Poleg že omenjenega požiga j bilo še nekaj manjših aktivnosti »p romanov«, toda žal tudi veliko takšnih i drugačnih požarov, ki so spet povzročili velikansko materialno škodo. Omeniti kaže predvsem nekaj požarov, ki so še posebej zaznamovali »gasilsko sezono 2002« v regiji, kot so: farma piščance (Logarovci 20. 1.); gospodarsko poslopje Branka Roškarja (Kokolanjščak, 22. 1. stanovanjska hiša Marte Slana (Spodnji Kamenščak, 10. 3.), stanovanjska hiša Franca Domanjka (Ženik, 23. 5.), gospodarsko poslopje Jožeta Lukača (Hrastje - Mota, 2. 7.), gospodarsko poslopje Milana Mariča (Bodonci, 21. 8.); stanovanjski blok v Cvetkovi 14 (Murska Sobota, 24. 9.); gospodarsko poslopje Gizele Benki (Beznovci, 17. 10.); gospodarsko poslopje Martina Boroviča (Radoslavci, 22. 10.); blok na Maistrovem trgu 6 (Gornja Radgona, 15. 12.); že omenjena hiša Marte Ratnik (Tropovci, 27. 12.) ipd.

Oste Baka

Kako so ostali štirje majhni otroci z Negovskega Vrha brez staršev?

OSTE
BAKAL

I Z

M O

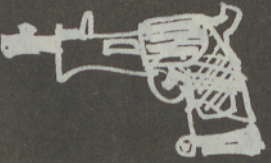
J E

G A

A R

H I

V A

XI

Usodno je bilo čiščenje zamašene kanalizacije na veliko noč

Zadnja velika noč Marjane in Milana Vogrina (4. 4. 1999); po treh hčerkah (Tjaša, takrat 13, Nuša 6, Špela 4 leta) sta dobila še sina (takrat še ne dveletnega Gašperja) in vse je kazalo, da je popolna sreča napolnila dom Vogrinovih, toda ...

Čeprav je vsaka izguba, vsaka smrt težka in boleča ter še posebej za najbližje svojce težko nadomestljiva, so bili tudi dogodki, ko so izgube praktično nenadomestljive. In ravno nekaj takšnega se je zgodilo v osrčju Slovenskih goric, na Negovskem Vrhu 11, prav na dan največjega družinskega in krščanskega praznika, na velikonočni dan zvečer. Bilo je natanko četrtega četrtega pred štirimi leti, ko je ostala »štiriperesna deteljica«, torej štirje majhni otroci, brez staršev.

Zgodila se je namreč huda tragedija, kakršne se na tudi na širšem območju Slovenskih goric ne spominjajo niti najstarejši prebivalci. Zelo pridna mlada zakonca, takrat 32-letna Marjana in 39-letni Milan Vogrin, čeprav oba zaposlena, ona medicinska sestra v Zavodu Hrastovec pri Lenartu, on pa v Klemosu (Klemetal) Lenart, sta namreč tudi kot prizadevna kmetovalca vedela, da noben praznik ne more miniti brez tega, da bi nakrmila živali. Sama sta imela namreč v novih hlevih tudi več kot sto prašičev, saj sta se kot starša štirih majhnih otrok zavedala, da tudi redna zaposlitev in soliden zaslužek obeh nista jamstvi, da bosta dobro shajala s številčno družino.

Dom sta si sicer ustvarila v neposredni bližini Marjaninih staršev in vsi so živeli v slogi in razumevanja. Oba sta izhajala iz družin, ki so imele po tri otroke, sama pa sta si ustvarila dom s štirimi otroki, kar je tudi na tem območju prava redkost. Po treh hčerkah (Tjaša takrat je bila stara 13, Nuša 6, Špela 4 leta) so namreč dobili še sina (takrat še ne dveletnega Gašperja) in vse je kazalo, da je popolna sreča napolnila dom Vogrinovih, vendar ...

Hlapi amoniaka so ju potegnili v zadnji objem

Omenjenega velikonočnega večera okoli 19.00 sta se Milan in Marjana odpravila nakrmit prašiče in počistiti hlev, to pa je bilo tudi zadnje, kar sta naredila. Žal je bil takrat odvodni kanal v hlevu zamašen in je nesrečni Milan, ki ga je skušal očistiti, padel vanj. Tako kot vedno, v slogi in razumevanju, je tudi tokrat skušala biti v pomoč Marjana, a je usoda hotela drugače. Tudi ona je hitro omedlela zaradi hlapov plina amoniaka in kmalu zatem sta bila oba mrtva. Šele kakšno uro pozneje so najbližji svojci pogrešali nesrečna Marjana in Milana, ko pa so videli, da je greznica odprta, je bilo vsem jasno, kaj se je zgodilo in kako žalostna je dejanska resnica. Šele takrat so bili obveščeni policisti, gasilci, zdravstveni dom ... In nič več se ni dalo narediti. Za vse iz družin Toplak in Vogrin se je čas ustavil, še posebej za štiri majhne Marjanine in Milanove otroke. A se je le vse moralo premakniti naprej, in življenje, čeprav več kot težko in žalostno, je moralo teči naprej.

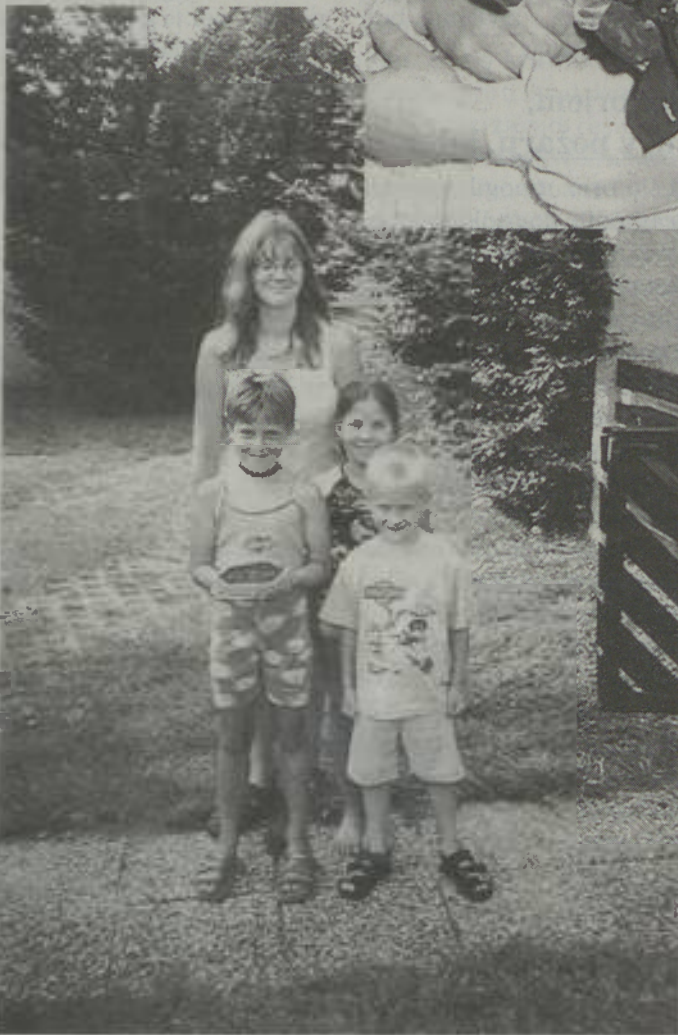
Že na velikonočni ponedeljek popoldan, torej kakšnih 15 ur po tragediji in po opravljeni obdukciji, ko so na benediško pokopališče pripeljali krsti z nesrečnima mladima zakoncema, ki sta umrla zadušena v greznici, je bilo tam izjemno žalostno. Prav vsi navzoči so glasno jokali in k sreči imajo le redki tako žalostno priložnost, da bi bili ob tovrstnih dogodkih.

Sam pogled, predvsem na štiri majhne otroke, je vsakomur povedal dovolj, še bolj žalostno pa je bilo dva dni pozneje, ko je bil tisto sredo (7. 4. 1999) ob 15.00 pogreb. Območje Slovenskih goric je v teh sicer prazničnih pomladnih dneh dejansko žalovalo. A

kljub temu so se svojci nesrečne družine takoj po žalostnem pogrebu dogovorili, da bodo vsi štirje otroci ostali skupaj pri Marjaninih starših.

Vsem je bil cilj, da bi se vsaj otrokom, za katere sta nesrečna Milan in Marjana dala vse od sebe, a jima žal ni uspelo, da bi uživala ob njihovem srečnem otroštvu in odraščanju, dogajalo vse najboljše. Najožji svojci nesrečnih Marjane in Milana Vogrin pa so takrat tudi verjeli, da bo otrokom pristopila na pomoč tudi širša družbena skupnost, vsekakor pa so otroci morali ostati skupaj. In to se je tudi zgodilo, ob tem pa je prišla vsestranska pomoč z mnogih strani.

Ta sicer otrokom, »štirim deteljicam«, kot so jih poimenovali, ni mogla povrniti staršev, toda omogočena sta jim bila dokaj solidno življenje in razvoj. In danes, štiri leta pozneje, so otroci zelo napredovali in so pridni.

Otroci niso ostali sami

Najstarejša Tjaša je uspešna dijakinja 3. letnika mariborske škofijske gimnazije, nekako pa si želi, da bi pozneje študirala tuje jezike; Nuša hodi v 3., Špela pa 1. razred osemletke, majhni Gašpar pa je še v vrtcu. Resda jim je več kot hudo, toda kruta usoda izpred štirih let jih je še bolj zblížala in združila, pri vsem pa je neizmerna tudi pomoč babice Ivanke in praktično vseh sorodnikov. Hiši

babice Ivanke in dedka Ivana Toplaka ter Vogrinovih otrok sta sedaj postali nekako en dom, saj so otroci radi tudi v svojem domu.

To pa je dobro, saj bi zaprt in nenaseljen objekt samo propadal. Sicer pa, čeprav je že spomin na tragedijo zelo boleč za vse štiri otroke, je nekako

najhuje za majhnega Gašperja, ki se takrat pravzaprav vsega niti zavedal ni. Še precej časa po tragediji je namreč pogosto spraševal, kdaj bosta prišla mama in ata, kar je že tako žalostno zgodbo naredilo še bolj žalostno. Žal pa vrnitve v čas pred tragedijo, v čas pred veliko nočjo leta 1999 ni bilo več. Kakor koli že, vsi domači in širša družbena skupnost so prispevali, da doslej nesrečnim otrokom ni ničesar primanjkovalo in je bilo vsaj doslej vse v najlepšem redu.

Hitro po tragediji se je začela akcija zbiranja prostovoljnih prispevkov za otroke, kjer sta se med drugim izkazala tudi podjetje in ustanova, kjer sta bila Milan (Klemos Lenart) in Marjana (Zavod Hrastovec - Trate) zaposlena, saj sta skupaj

prispevala skoraj 500.000,00 tolarjev za pogrebne stroške, pozneje pa so tudi na druge načine pomagali otrokom.

Pomoč je prišla tudi od občine in Centra za socialno delo, Rdečega križa in drugih ustanov, podjetij, združenj in posameznikov. Svoje so primaknili tudi mediji, ki so skupaj s humanitarnimi organizacijami zbirali sredstva za nesrečne otroke.

Bilo je sicer tudi nekaj kreditov, ki sta jih Marjana in Milan imela, potem ko sta gradila hleve in kupovala nov traktor ter še nekaj drugih reči, in te so odplačali tako, da so prodali traktor, ki ga otroci takrat niso potrebovali. Tudi prašiče so prodali, kajti po tragediji jih ni mogel nihče rediti, sploh pa so svojci skušali narediti vse, da za otroki nihče ni mogel kazati, da so ostali brez vsega in brez vsakogar. »Veliko ljudi od blizu in daleč nam pomaga in dejansko imamo vse, kar potrebujemo, razen tistega, kar bi imeli najraje – razen staršev,« nam je nekaj mesecev po tragediji pripovedovala Tjaša, ki je takrat hodila še v 7. razred osemletke.

Danes pa Tjaša, čeprav se z grenkobo spominja tragedije, dodaja: »Borimo se pač po lastnih zmožnostih in nekako se živi. Mnogi so nam pomagali in nam pomagajo, toda nihče nam ne more vrniti staršev. Ker sta nam sama želela samo najboljše, si bomo mi štirje vedno prizadevali, da jih ne bomo razočarali ...«

Od 30. januarja
do 24. februarja

HOROSKO PEN

Za mlade od 6. do 96. leta,
ki priznavajo ljubezen

Pripravlja:
Agencija Hogod

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

Ste osamljeni bojevnik, zato vam ne gre vedno vse dobro in večkrat veliko tvegate. Toda to vam omogoča, da si lahko izpolnite želje, ki si jih drugi ne morejo. Potrpežljivi boste, zato bodo vaši odnosi z okoljem na visoki ravni. Za potovanje in učenje posebej ugodno obdobje. Resitev v neki zadevi bo prišla v obliki formule, ki jo boste morali prej sami razkriti. Pričakovanje bo visoko, vendar uresničljivo. Razmišljajte o spremembah v bivalnem okolju.

BIK

(21. IV – 21. V.)

Na splošno se bodo razmere izboljšale in rezultati bodo dobri. Ugodno pri dogovarjanju in uvajanje novosti v kariero. Ogibajte se trmoglavosti, ki vas lahko spravi v težave. Navduševalo vas bo konkretno delo, ob tem pa boste na marsikaj pozabili. Preveč napora vlagate v obrobne zadeve, kar ni najbolje. Osredotočite se na jedro, bistvo problema. V sredini meseca večji stres. V ljubezni umirjeno. Bela čipka, mlačna voda.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

V začetku nemir in stresi, na kar hodite pripravljeni, zatem občutek svobode, ki vas bo popeljal na zanimiva področja. Kar dobro bo Morda pride občutek, da vam je vseeno, kar ne bi bilo dobro. Pazite, da pri tekočih opravilih ne naredite preveč zaostankov. Pridružili se boste zanimivi akciji, kje boste spoznali nekaj novih prijateljev. Znete nekaj, česar drugi ne znajo – prodajte! V ljubezni bo vladal nered. Zobje zdravnik

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Precej stvari se bo uresničilo. Kljub vsemu ne boste povsem zadovoljni. Obdobje se vam bo zdelo pusto in želeli boste, da vas kdo potolaži. Dobro, da svoje dosežke ocenjujete kritično. Odgovorno boste razmišljali o načrtih in realnostih. V sredini meseca poskušajte skuhati nekaj posebnega. Pri večjih finančnih izdatkih ali celo naložbah skrajna previdnost! Denarja ne posojajte. Čas trdega dela, vendar tudi rezultatov.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

Delati je v redu, gnati se, ko tega nihče ne pričakuje, pa je vstran vržena energija in tudi pravega odziva ne bo. Energije bo sicer veliko, posledično bodo tudi rezultati dobri. Ne predviden zaplet vas bo ustavil, zadeva pa ne bo neresljiva, čeprav boste imeli občutek, da vam je vzela preveč časa. Na splošno ugodno obdobje, ki pa zahteva previdnost. Ni vse zlato, kar se svetli. Strasten objem vas pričakuje, vendar morate pot do njega najti sami!

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

Začnete dvomiti o sebi, kar ne vodi nikamor. Vsaj imajo drugi o vas boljše mnenje, kot ga imate sami. Čas hitrih sprememb je in tega se morate zavedati. Skoncentrirajte se in se spustite v akcijo. Marsikaj boste organizirali in se uspešno dogovorili. Vzemite si čas za osebno garderobo in kozmetiko, staro pa zavržite. Kaj če bi si omislili novo frizuro. Vedno ste zmagali, ko ste bili močni in brez predsodkov. Mir bo obnovil vaše zaloge energije.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

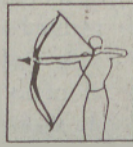
Skrbeli boste za uravnoteženost. Tudi če ne bo uspelo, boste zadovoljni, da ste vsaj poskusili. Čustva v tem obdobju bodo precej nihala. Odražje v službi bo prijetno, odnosi pa bolj sproščeni kot v prejšnjem obdobju. Živahen mesec, poln vitalne moči, ki bo spodbujala k različnim dosežkom. Če je treba, hujšajte. V romantiki možno razočaranje, zato se v tem obdobju več posvečajte prijateljem in karieri. Druga polovica boljša.

ŠKORPIJON

(23. X. – 21. XI.)

Mars pravi, da boste drzno osvajali nova obzorja. Končno prav, zakaj bi si postavljali meje. Pritezete lahko daleč, toda previdno okrog 16., ko se lahko pojavi ovira. Kritično tudi okrog 20. Ker ste močni, dober konec ne bo vprašljiv, vendar bo potrebna velika koncentracija. Na račun dela bo nekoliko trpelo življenje in tudi čustva boste nekoliko postavili na stran, vendar vam ne bo mar. Ljubezen boste jemali zelo resno.

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Razganjalo vas bo in nove ideje bodo prihajale druga za drugo. Vse to bo povezano z željo, da sprostite svoje notranje potenciale. Ugotovili boste, da sami vsega ne zmorete, lahko pa to rešite s partnerjem. Na splošno je pred vami dinamičen mesec. Med ljudmi vam bo dobro in vaša neobremenjenost vam bo odpirala mnoga nova vrata. Zatikalo se bo pri ljubezni, boljše bo pri finančah, kjer lahko pričakujete kakšen nepredviden tolar.

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

Čudovito lep mesec in tudi vi boste privlačni in prikupni. V službi sicer ne bo prave skladnosti pa tudi hudo obremenjujoče ne bo. Spoprijeli se boste z novimi pravili, kar ne bo šlo zlahka. Prihaja obdobje, ko vam bo pikolovstvo lahko naredilo veliko škodo. Z veliko napora boste težave prebrodili in se bolj prepustili čustvom. Pomanjkanje samozavesti čimprej odpravite, raste vam čut za pravilno in pravično ravnanje.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

Pomemben mesec za poklicno področje. Imeli boste veliko energije, zato boste priložnosti znali izkoristiti. Odnos s sodelavci na višini. Malo več pozornosti posvetite telesu in rekreaciji, kar je ključ za izboljšanje zdravstvenega stanja. Z izvirnostjo in originalnimi idejami boste marsikoga osvojili in prepričali. V razmerju finance - zasebno življenje se bo nekoliko zapletlo. Za dolgočasje in enoličnost boste sami krivi.

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Prijeten, vendar tudi dinamičen in naporen mesec, ki bo zahteval ogromno dela. Potrebna previdnost, da ne bi v naglici podrl tisto, kar ste dolgo gradili. Pomembno, da se pravočasno vključite v skupino, kjer se bodo pokazali pravi rezultati. V sebi čutite navlako in pokazala se bo priložnost, da se je osvobodite. Proti koncu meseca lahko pričakujete finančno injekcijo, vendar bo zatem sledila suša. Masirajte stopala!

Nagradna križanka

AVTOR: ŠTEFAN HAJDINJAK	TEHNIČNA SMUČARSKA DISCIPLINA	RAZDELITEV LETA NA DNEVE, TEDNE IN MESECE	METLA Z NEŽNIMI ŠČETINAMI	ITALIJANSKA JED (PIZZA)	PIJAČA STARIH SLOVANOV	ZVRST JAMAJSKE GLASBE	ZMICAFT
ŠKRTOST	ŽELEZEN DROG ZA LOMLJENJE	AMERIŠKI IGRALEC BALDWIN	HRVAŠKA KOŠARKAŠ. (ZANA) GL. MESTO SIRIJE		ASTAT	ČOLN ALI BOB ZA ENEGA TEKMOVALCA	EVROPSKA KNEŽEVINA (ORIG.)
PEN	PODNEBJE	VDOLBINA, KOTANJA FRANCOŠKI FILOZOF (ERNEST)	ODPRITINA V ZIDU VZHODNI DEL STARE AVSTRALJE				
TRDA, TEŽKA KOVINA (G)		NAŠ PREMIER (ANTON)	SKOPLJENEC		OSEBNI ZALIMEK		
MOČNEJŠE, ULEŽANO PIVO			LIRSKA PESNIŠKA OBLIKA AM. IGRALEC DOUGLAS		OLEG VIDOV		
UKRAJINSKA ATLETINJA							
PRISTAŠ MARKSIZMA					DAMJAN OVSEC		
JUŽNO-AMERIŠKA KUKAVICA		TOLKAČ NA VRATIH			ORIENTAL. PREPROGA	AMERIŠKA BREZ. ALKOHOLNA PIJAČA	MESTO V JV. TURČIJI
PEN	KDOR KRŠI BOŽJO ZAPOVED	MIT. BITJE, KI KAZNUJE PREDICO BRAZILSKI NOGOMETAŠ			KRAVICA	ITALIJANSKA TISKOVNA AGENCIJA	
KOS SPRILJETE PRSTI			HUNSKI KRALJ	SVOBODNA FEVDALNA POSEST RAČJI HLEV, RAČJAK			
SHRAMBA ZA STARE, NERABNE STVARI							
JUNAK ENEIDE			NIZOZEMSKI POMORSČAK (ABEL) STROJ. APARAT				
SPREDNJI, BARVAŠTI DEL ŽILNICE ZA ROŽENICO					KALCU	KRAJ NA PRIMORSKEM	
NIKI LAUDA		LEPOTNA POSODOVKA REKA NA SEVERU NEMCIJE			SLAVKO OSTERC VRTNA OKRASNA RASTLINA		ANTON JAMŠA
SREDNJA RIMSKEGA MESECA		OOMERJENO ZEMLJIŠČE MATEMATIČNA REŠENKA					
MAJHNA ŽUŽELKA, KI SESA KRI			NASPROTJE VIŠAJA AMERIŠKI IZUMITELJ (TOLBERT)				
PEN	HROŠČ NA TRTI	VELIKA SKALA STALNA VOJAŠKA POSADKA				FRANCOŠKI IGRALEC GABIN	AVTOR ARIANE (CLAUDE)
TONE GOGALA		BRATOVA ŽENA RED PRED MASNIŠKIM POSVEČEN.					
ENOTA ZA MERJENJE KOTOV				MESTO V JUŽNI SPANJI REKA V ČRNI GORI			
SKUPINA TREH PEVCEV			POŽELENIJE		ANTHONY EDEN (ITAL. MOONI KREATOR (GIORGIO))		
STARI VIETNAMCI					STAR SLOVAN MESTO V SREDNJI INDIJI		
BIKOV GLAS		UČENEC V OLAŠKEM DOMU STVAR, PREDMET				GRŠKA POKRAJINA, ELICA	MEHA ZA RITEM
PEN	PEVEC PREDIN	NASPROTJE DURA			POLJEDELEC		
					BANJA		
RAZSTRELJEVALEČ SKAL				AVSTRALSKI MEDVEDEK VREČAR VALENTIN AREH			
NAPRAVA, KI POVEČA MOČ ZVOKA							
OBLIKA SOCVETJA		PREDSTAVNIK DADAIZMA					

REŠITEV KRIŽANKE 16. JANUAR 2003: SLAVKO AVSENIK, PODROČNA ENOTA, ANAIS, ANK, GAD, RČ, STO, ETAL, ŠTEFKA KUČAN, KT, SPAKA, REPA, AMARO, OPILEK, KRILO, OLI, OGLAR, BIVOL, ATEK, REDOVALNICA, ES, VASCO DA GAMA, KRAJNIK, SAKA, MERA, OBI, KAT, ED, ARANŽER, KERATIN, ROMANO, OKAR, ACRE, EGALITE, IK, RISAR, KRI, CIN, PATETIKA, AD, LAJANJE, STA, VIP, MOR, MILE, ARIADNA, BERSA, ETI, POSTANEK, NORMANI, LENIN, AT, AVILA, AS, OKAN, OPONA.

Izrebranci Vestnikove nagradne križanke 16. 1. 2003
1. NAGRADA V VIŠINI 10.000 SIT PREJME: JOŽICA KOHEK, ŽUPANČIČEVA 6, 9220 LENDAVA, 49350994
2. NAGRADA - kuharska knjiga Boug žegnaj: NINO ŠKALIČ, GORNJI PETROVCI 35 A, 9203 GORNJI PETROVCI, 23373989
3. NAGRADA - PRAKTIČNA: KATJA ZAJTL, TOMŠIČEVA 10, 9220
4. NAGRADA - PRAKTIČNA: MOJCA KALJEVIČ, STARA ULICA 2, 9000 MURSKA SOBOTA
5. NAGRADA - MARIJA TOMEČ, MLADINSKA 22, 9231 BELTINCI
6. NAGRADA - JOŽICA PETRIČ, MOSTE PRI KOMENDI 23, 1218 KOMENDA
7. NAGRADA - JOLANDA ZVER, MLADINSKA 46, 9000 MURSKA SOBOTA
Nagrajencem čestitamo. Potrdila za nagrade bodo prejeli po pošti.

Povabilo k reševanju

Potrudite se in rešitve (skupaj z davčno številko) pošljite na uredništvo Vestnika, Ul. arh. Novaka 13, M. Sobota, s pripisom Penova nagradna križanka, do vključno petka, 10. januarja 2003. Pet reševalcev bomo nagradili, in sicer z nagrado v vrednosti 10 tisoč tolarjev, kuharsko knjigo Boug žegnaj, čestitko na Radiu Murski val, Vestnikovo majico in Vestnikovo rutko. Če vam bo delal težave kakšen zemljepisni pojem, je dovoljena uporaba atlasa. Veliko užitkov!

Tina

na počitnicah

Če bi radi te dni srečali pevko Tino Turner, potem stopite do St. Moritza v Švici, kjer je v tem času zbrana vsa svetovna elita. S svojim spremljevalcem Erwinom Bachom se je Tina Nastanila v apartmaju Grand hotela Kempinski. Tudi če bi bili pripravljeni plačati 2000 evrov na noč, na žalost tega ne bi mogli, saj je hotel že za vso glavno sezono zaseden z zvanečimi imeni. Na fotografiji vidimo poleg Tininega prijatelja še Trudie Götz, lastnico devetih butikov – vsi so v tem smučarskem središču. In kaj je letošnja modna pijača, če se slučajno najdete v St. Moritzu: votka, limonin sok in med razredčeni z vročo vodo.

Dekle meseca

je tokrat Alexis Con-topulus. Živi v Chicagu in končuje igralsko akademijo. Najbolj si želi, da bi nekoč odplesala samostojno plesno predstavo na Broadwayu. »Nikoli se nisem slikala gola, svojega telesa pa se ne bojim pokazati,« je izjavila novinarjem, ko so jo prišli posnet ob dvajsetem rojstnem dnevu. Pravi, da so ji všeč črnolasi in modrooki fantje. Je kakšen takšen med bralci Pena?

Na svoji poti

Madonna ali Chelsea Clinton – katera bi vzbudila več pozornosti, ko bi stopila na rdečo preprogo, ki vodi v prostore Victoria and Albert Museuma v Londonu, kjer Donatella Versace, hčerka znanega modnega kreatorja, ravno odkriva retrospektivno razstavo svojega očeta. Ste rekli Madonna? Napačno! Chelsea, hčerka nekdanjega ameriškega predsednika Billa Clintona, je tista, ki trenutno v Londonu vzbuja največ po-

zornosti publike in tudi novinarjev. Chelsea se v zadnjem času veliko giblje v angleški visoki družbi, zato se nekateri sprašujejo, ali ne zanemarja študija. V kakšno dobro uro oddaljenem Oxfordu študira mednarodno politiko in stike z javnostjo.

»Študij je moja prioriteta, imam pa rada hišne zabave. Na Donatellino prireditelstvo sem prišla, ker sva zelo dobri prijateljici in končno vem razbrati, kaj je za mene dobro in kaj slabo,« je odpravila novinarje.

»Evropa je čudovita,« pravi Chelsea, ki je morala velikokrat uradno spremljati očeta na številnih državnih srečanjih. Po osmih letih bivanja v Beli hiši, kjer niti sekunde ni mogla biti brez varnostnikov, pod

budnimi očmi dokaj strogega očeta in ne nazadnje pod drobnogledom 200 milijonov Američanov, se zdaj počuti svobodno. Nekateri sicer pravijo, da se jo da vse prevečkrat videti v študentski družbi z vodo v rokah ali kako seda vinjena v avtomobil.

Drugi pravijo, da mora živeti svojo mladost, če hoče ubrati svojo, pravo pot. Pravijo tudi, da se Chelsea hoče znebiti vsega, kar nosi s sabo ime Clinton.

Ob tem naj povemo, da ima stalnega fanta Iana Clausa, ravno tako študenta, s katerim že za to poletje načrtujeta poroko, ki naj bi se zgodila v San Franciscu.

»Po materi Hillary je Chelsea podedovala jekleno voljo, visoko inteligenco in veliko priljubljenosti,« jo ocenjujejo novinarji in prerokujejo, da ima lepo prihodnost.

Slikarka

Camilla Parker Bowles se je v začetku januarja predstavila Britancem v povsem novi luči. Opogumila se je in dala na ogled akvarele, ki jih je narisala v zadnjih letih. Organizacijo razstave svojih likovnih del je zaupala hčerki Lauri, ki ima v Londonu razstavno galerijo. Ko so ob otvoritvi novinarji vprašali princa

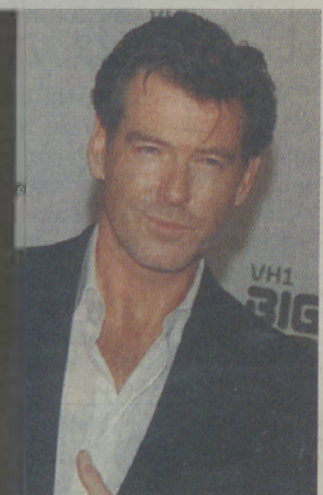

Charlesa, ali je v kraljevski palači že kakšno Camillino delo, je povedal, da visi na stenah palače ogromno slik, tudi sodobnih avtorjev, njenih pa zaenkrat še ni, in da niti ni več bogve koliko prostora za nove slike.

Kdo pravi, da Camilla ne zna slikati? »Trdokožec«, kot je avtorica naslovljena akvarel z nosorogom, je dobil že prvi dan razstave novega lastnika.

Vse bolj zavaljen

Po koncu snemanja zadnjega filma o Jamesu Bondu so se začele za Pierca Brosnana (54) težavice, katerih doslej ni poznal. Producenti in ljudje iz filmske industrije okrog njega so ugotovili, da se agent Njenega veličanstva 007 preveč redi in so ga na to tudi opozorili. Številni sprejemi po uspešnem filmu in premalo gibanja so naredili svoje in tako se je Piercu pojavil trebušček, zaradi katerega so že med snemanjem morali menjati nekaj kostumov. Takšna sprememba na igralcu njegovega kova pa zna biti nevarna, saj zavaljenega junaka gledalci verjetno ne bi sprejeli s takšnim navdušenjem kot doslej.

Odšel je Maurice

V bolnišnici v Miamiju na Floridi je pred kratkim umrl Maurice Gibb (53), ki je tvoril skupaj z bratoma dvojčkoma Robinom in Barryjem eno najuspešnejših glasbenih skupin našega časa – The Bee Gees. V sedemdesetih letih je bila skupina ravno tako poslušana in uspešna, da so jo strokovnjaki mirne duše postavljali ob bok Beatlesom. Svetovna uspešnica Massachusetts (1966) jih je vrgla na svetovni vrh, kjer so njihove skladbe še dandanes. Prodali so 110 milijonov albumov.

Maurice se je precej razlikoval od svojih bratov dvojčkov. Bil je bolj v ozadju, v primerjavi z bratoma skoraj neprepoznaven in silno čustven ter po svoje, kot bi ga pri nas ocenili, velik poštenjak. Kar nekaj vzponov in padcev je bilo v njegovem življenju. Med drugim ga je potrla izguba četrtega brata Andyja, ki je umrl zaradi

The Bee Gees v starih dobrih časih

prevelike doze kokaina. Na koncu se je pobral. V drugem zakonu s soprogo Yvone je imel dva otroke – Adama (26) in Samantha (20). Potem ko je prenehal jemati mamila in uživati alkohol, je zaživel kar lepo družinsko življenje z veliko načrti. Ob smrti sta na postelji sedela oba brata. V bolnici so ga obiskale številne zvezde z glasbene scene. Michael Jackson je bil ob njem na primer večer pred smrtjo.

Stara ljubezen ne zarjavi

Portir stolpnice v New Yorku ni mogel verjeti svojim očem, ko je zagledal znano stanovalko stolpnice, kako gre tesno objeta mimo njega. Toliko časa je še imela, da ga je le srečno ošinila z očmi, nato pa se je svojim

spremljevalcem med čakanjem na dvigalo začela poljubljati. Tri ure pozneje je stopila iz njega. Nekoliko pomečkana, vendar bistrega pogleda ... Stanovalka v portirjevi zgodbi ni nihče drug kot Britney Spears, spremljevalec pa pevec in nekdanji ljubimec Justin Timberlake. Lani marca so svetovni časopisi, ki se ukvarjajo s tračarijo, zapisali, da je Justin Britney za vedno rekel na svidenje. Britney se lahko smeje, saj grede po lanskem kritičnem letu stvari spet na bolje. Po boleči ločitvi s prijateljem je morala preboleti še ločitev staršev, ob tem pa poslušati tožbe producentov, da prodaja njenih CD-jev vse bolj upada. Božične praznike je preživela z materjo Lynn (46) in sestro Jamie Lynn (11) na smučanju v Coloradu. Mama Lynn: »Veselimo se leta 2003. Britney ima velike načrte. Ravno zdaj piše v New Yorku pesmi za novo, četrto zgoščenko. Uspela bo, saj je polna bojevitiga duha.« Justin dodaja: »Britney še vedno ljubim. Nikoli je nisem prenehal. Vedno je bila del mene in moja prva velika ljubezen.« Prizor v avli torej ni bil nič nenavadnega.

Fant z ruto na glavi in z cigaro v rokah ni nihče drug kot Eros Ramazzotti. Pred desetimi meseci se je poročil z Michelle Hunziker in takoj odletel na medene tedne. Idila golobčkov pa ni trajala v nedogled. Pričujoči posnetek je bil narejen v sredini januarja na neki zabavi v Miamiju. Vidimo ga v »akciji«, ko osvaja plavalasko, ki mu s nasmeškom odgovarja, da jo je že osvojil. Ljubezen do manekenke izpred desetih mesecev, ki se je končala s poroko, pa mu je trenutno ušla iz glave.

Čas zahteva svoje: Bruce Willis, 1972–2003

1972

1985

1988

1996

2003

Pustil sem, da mi moji otroci zrežejo lase po svoji želji, je svojo mehko dušo razkril filmski nasilnež. In hčerke so se odločile za »zgoraj brez«, oboževalke pa pravijo, da še nikoli ni bil tako seksi kot danes.

Pravijo, da se v zadnjem času nihče ni tako spremenil kot Bruce Willis (47). Jekleno trdega junaka s filmskih platen so svoj čas veliko videvali po znanih nočnih lokalih in diskoklubih, zdaj ga pa skoraj ni mogoče videti brez kakšnega družinske člana ob sebi. Srečno družino, ki jo poleg Willisov sestavljajo še soproga Demi Moore ter hčerki Scout (11) in Tallulah, je pred kratkim dopolnil še kosmatinec, mladi labradorec, kar ni nič čudnega, saj sta zakonca Willis dokaj močno angažirana v organizacijah, ki se ukvarjajo z varstvom živali.

Tesar, ki ga zanima zgodovina, igra na harmoniko, zna kuhati, peti ...

Bralci Péna se predstavljajo

Eni veste, drugi pa ne, kje so Gornji Črnci. Pot do tja vodi skozi Cankovo proti Rogašovcem. Prva cesta, po kateri je mogoče zaviti levo, vodi proti Gerlincem; kakšen kilometer naprej pa je smerokaz proti Gornjim Črncem. Blizu je do tja. Hiše so videti že z glavne ceste. In pri številki ena je doma naš bralec Franc Geder, po poklicu tesar, ki smo ga srečali pred dnevi v občinski stavbi na Cankovi. Na hodniku smo si skupaj ogledovali slike in zemljevide. Omenil je, da ima doma precej zgodovinskega gradiva, ki ga je zbiral njegov dedek, prav tako Franc po imenu. Zdelo se nam je, da bi nam vedel povedati še kaj drugega o sebi, zato smo se napovedali na obisk. Bil je za in nam res razkril marsikaj zanimivega.

Pri vojaki, bil sem v Goriških Brdih, sem postal kuhar, dokazal pa sem tudi, da mi gre dobro od rok tesar,sko delo.

Franc Geder iz Gornjih Crnec

**Kot vajenec
že bil tudi »šef«**

Odraščal sem v Gornjih Črncih, osnovno šolo pa sem obiskoval na Cankovi. Vsak dan sem hodil tja in domov okrog tri kilometre v eno smer peš. Nisem bil med najboljšimi pa tudi ne med najslabšimi učenci. Posebej me je zanimala predvsem tehnika, zato sem se vključil v raketarski oz. tehnični krožek in s svojim izdelkom sem enkrat celo zmagal na občinskem prvenstvu v M. Soboti. Bil sem tudi član šolske odbojkarske ekipe, ki se je uvrstila kot pomurski prvak na republiško prven-

stvo v Ljubljani. Po končani osnovni šoli sem se nameraval učiti za mizarja, in sicer tako, da bi me vzeli za vajenca v gradbenem podjetju Temelj Cankova. Tam je delal kot mizar že moj oče. No, mizarjev takrat niso več potrebovali, predlagali pa so mi, naj se učim za tesarja. Sprejel sem ponudbo. Že v drugem letniku so mi kot vajencu zaupali, da sem bil skupinovodja, ko smo prekrivali Voglarjevo gostilno. Še sedaj drži tisto, kar smo takrat postorili.

Čutil prihajajočo krizo

Potem ko sem bil nekaj let zaposlen pri podjetju Temelj

Prav tako sem že večkrat dokazal, da znam igrati na »fajtonarico«, kot pevec pa lahko med drugim posnemam Lepo Breno.

Lahko bi imel tudi mizar,sko obrt kot moj oče. Posebej me veseli izdelovanje otroških zibelk in ograj za stopnice in balkone.

Mesarski nož sem pred leti odložil, čeprav sem kaj takega delal brez težav.

leta 1983 in od takrat dalje sem sam svoj gospodar. Zaposlujem še štiri delavce. Največ delamo po Pomurju, prevzeli pa smo tudi že tesar,sko dela oz. pokrivanje hiš v Ljubljani in drugih krajih. Lahko postorimo vsa dela sami in priskrbimo tudi vse potrebni material, lahko pa se pogodimo samo za montažo ostrešja. Pozimi, seveda mirujemo, dokler se ne bo spet začela gradbena sezona. No, jaz pa imam tudi doma vedno dovolj dela. Izdelujem namreč ograje za stopnice, otroške zibelke ali kaj drugega.

**Sam se je naučil
igrati na harmoniko**

Pred leti sem rad vzel v roke tudi harmoniko. Sam sem se naučil igrati na »fajtonarico«. Da je to res, sem večkrat dokazal v kakšni dobri družbi. Pa tudi zapel sem. Zdaj obnavljam še star klavir, ki sem ga dobil v Gornji Radgoni. Ležal je polomljen na podstrešju.

Pravijo, da obrtniki naše vrste poleti nimajo časa za dopust, ampak mi si vzamemo vedno vsaj teden dni kolektivnega dopusta. Tedaj grem z družino na morje, v

**Lahko bi pogledali
pri njem**

Večkrat pregledujem tudi zgodovinsko gradivo, ki ga je zbiral in ohranil moj dedek Franc. Živel je v Korovcih v letih 1900 do 1974. Bil je čebelar. Po poklicu pa je bil krojač. Izučil se je v Avstriji. Sicer pa je najprej želel biti v duhovniški službi, zato je dve leti obiskoval salezijansko šolo v Veržetju, a je moral izstopiti, ker ga njegovi starši niso mogli vzdrževati. Med knjigami, ki jih je ohranil, je tudi učbenik za pouk biologije in zemljepisa, ki je izšel leta 1890, v njem pa je tudi atlas, v katerem je lepo videti, da je nekdanja dežela Kranjska segala skoraj vse do Reke. To je bilo torej slovensko ozemlje, zato bi morali ta argument upoštevati tudi pri določanju meje na morju. Če naši pogajalci morebiti nimajo tega zemljevida, ga lahko dobijo pri meni. Prav tako bi bilo zelo koristno, če bi dobili obrtniki tudi danes tako podrobna finančna poročila, kot jih je ohranil v eni od knjižnic moj dedek Franc.

**Jožef G.
Bistriški**

Geza in Bojan

Prvi (leva stran) se je začel oglašati na Murskem valu že davno pred drugim (na desni), za oba pa je veliko zanimanje. Vprašanje pa je, kateri bi se bolje odrezal na izboru, če bi ugotavljali, kateri ima za ta čas primernejšo kravato. Bojan je prepričan, da bi on dobil več točk, ker da ima Geza preveč pisano kravato za ta zimski čas. In kaj mislite vi?

Jog. 100 N.J.